

LITERACKI
SOPOT

10 SOPOT BY THE BOOK

10

LITERACKI SOPOT

19-22 sierpnia 2021

SOPOT BY THE BOOK

19-22 August 2021

*Włochy są snem,
który powraca
przez resztę życia.*

*Italy is a dream
that keeps returning
for the rest
of your life.*

➤ Anna Achmatowa/ Anna Akhmatova

- 7** List prezydenta Sopotu Jacka Karnowskiego
[Letter from Mayor of Sopot Jacek Karnowski](#)
- 9** Literatura na plaży | Joanna Cichocka-Gula, dyrektorka festiwalu
[Literature on the Beach](#) | Joanna Cichocka-Gula, Festival Director
- 13** Kilka słów o włoskiej edycji festiwalu | Jarosław Mikołajewski
[A Few Words about the Italian Edition of the Festival](#) | Jarosław Mikołajewski
- 16** Viaggio in Italia
[Nicola Lagioia, Valeria Parrella, Domenico Starnone, Antonio Talia, Tessa Capponi-Borawska, Antonio Scurati, Helena Janeczek, Donato Carrisi]
- 22** Viaggio in Italia: debaty
[Viaggio in Italia: Discussions](#)
- 32** London Calling
[Bernardine Evaristo]
- 34** (Nie)pamięć
[\(Un\)consciousness](#)
[Anda Rottenberg, Natalia Budzyńska, Patrick Radden Keefe, Micol Roubini]
- 38** Nagroda Historyczna „Polityki”
[Historical Award from Polityka Weekly](#)
[Maciej Łubieński]
- 39** h/HISTORIA
[h/HISTORY](#)
[Andrzej Friszke, Adam Leszczyński, Magdalena Grzebałkowska]
- 43** Nogaś na plaży
[Nogaś on the Beach](#)
[Zyta Rudzka, Joanna Bator, Filip Zawada, Jakub Małecki]
- 47** Debiuty
[Debuts](#)
[Wojciech Chamier-Gliszczyński, Aleksandra Zbroja, Monika Drzazgowska, Zyta Orszyn/Inga Iwasiów]
- 51** Wokół fantastyki
[About Fantasy](#)
[Anna Kańtoch, Magdalena Kozak]
- 53** Wokół komiksu
[About Comics](#)
[Maria Rostocka]
- 55** Varia
[Miscellanea](#)
- 61** Literacki teatralny
[Theatre by the Book](#)
- 64** Literacki filmowy
[Film by the Book](#)
- 69** Literacki muzyczny
[Music by the Book](#)
- 72** Literacki dla dzieci
[Sopot by the Book for Kids](#)
- 78** Literacki warsztatowy
[Workshops by the Book](#)
- 80** Literacki 2022
[Sopot by the Book 2022](#)
- 82** Koalicja Letnich Festiwalu Literackich
[The Coalition of Summer Literary Festivals](#)
- 84** Godzina wolnego czytania
[Hour of Free Reading](#)
- 85** Ptasie Radio
[Bird Radio](#)
- 86** Zdarzyło się przed festiwalem
[Before the Festival](#)
- 88** Program w pigułce
93 [In a Nutshell](#)
- 100** Na deser

SZANOWNI PAŃSTWO,

przed nami jubileuszowa, dziesiąta edycja Literackiego Sopotu. W ciągu minionych lat festiwal znalazł swoje stałe miejsce nie tylko wśród największych sopockich wydarzeń kulturalnych, ale także pośród krajowych i europejskich festiwali literatury. Potwierdzeniem są liczne wyróżnienia, zainteresowanie publiczności i znakomici goście – najważniejsi przedstawiciele europejskiej i światowej literatury, odwiedzający z tej okazji Sopot.

Poprzedni, pandemiczny rok był dla twórców Literackiego Sopotu niezwykle trudnym wyzwaniem organizacyjnym. Rekordowa frekwencja, zwłaszcza na spotkaniach autorskich i debatach online, potwierdziła jednak ogromne zainteresowanie czytelników i potrzebę kontynuacji, czego wyrazem będzie tegoroczna dziesiąta edycja.

Organizatorom życzę wielu ciekawych pomysłów, by każdy następny festiwal, podobnie jak poprzednie, był intelektualną uczcą, na którą z niecierpliwością czekamy. Czytelników zaś zapraszam do Sopotu na tegoroczne spotkanie z literaturą i kulturą Włoch w ramach 10. Festiwalu Literacki Sopot.

➤ **Jacek Karnowski**
Prezydent Miasta Sopotu

fot. Szymon Szcześniak

DEAR GUESTS,

The 10th Sopot by the Book festival is upon us. Over the years, the festival has become a significant cultural event not only for the city of Sopot but also among Polish and European literature festivals. The numerous awards, the public's interest, and the prominent figures of European and world literature coming to Sopot to celebrate the festival are a testimony to the success of the event.

The pandemic 2020 was extremely challenging for the organisers of the Sopot by the Book festival. However, the record-breaking attendance, especially at author meetings and online discussions, was the sign of great interest of Polish readers and of how important the continuation of the event is. Hence, this year's tenth festival.

I will always encourage the organisers to pursue their ambitious plans to ensure that each festival is an intense intellectual experience we will look forward to. We would like to invite our readers to the 10th Sopot by the Book festival for this year's meeting with the literature and the culture of Italy.

➤ **Jacek Karnowski**
Mayor of Sopot

LITERATURA NA PLAŻY

Jest taki kadr w czarno-białym filmie sprzed wielu, wielu lat – dwóch ludzi wynurza się z morza, niosąc ciężką, dwudrzwiową szafę. O tym filmie, jego autorze, czasach, w których powstał, napisano setki rozpraw, artykułów, anonimów...

W żadnym z nich nie padło pytanie: co było w szafie? Co szafa robi na plaży? etc. To są też pytania, które zadaliśmy sobie dziesięć lat temu, myśląc o pierwszej edycji Literackiego Sopotu. Czy plaża to dobre miejsce dla literatury? Co chcielibyśmy zobaczyć i czego posłuchać, otwierając drzwi szafy? Czy to w ogóle ma sens? W Polsce to był ciekawy i ważny czas rozmów o Kryzysie czytelnictwa, szukaniu sposobów wspierania bibliotek, budowania pierwszych nowoczesnych mediotek. Toczyły się też gorące spory o brak wsparcia dla niezależnych księgarń, małych wydawców, wreszcie samych pisarzy. Poczuliśmy, że mamy jakieś zadanie do wykonania.

Pierwszą edycję poświęciliśmy polskiemu reportażowi, który wznosił się na wyżyny. Starzy mistrzowie przyjechali do nas, zasiadając obok młodych, pełnych pasji, rozpoczynających karierę reportażyście. Ruszyliśmy do sopockich parków, małych teatrów, klubów i nad morze, mozolnie budując strukturę „nie mającego szans na powodzenie festiwalu”. Któregoś dnia, siedząc na plaży i czekając na nagranie dla telewizji, ze studia festiwalowego obserwowaliśmy leniwie przemierzających się turystów, kobiety w dużych słonecznych okularach, leżące na piasku. Mieszały się światy. Ten pozornie realny świat letniej kanikuły z tym, który mieliśmy w głowach – światem, który niósł ze sobą książki.

Nie zawsze były to wizje przyjemne, bo książki często stawiały trudne pytania, wybijały

LITERATURE ON THE BEACH

There is the scene in an old black and white Polish film – two people are emerging from the sea with a heavy, double-door closet. Since then, hundreds of studies and articles (and denunciations) have been written about the film, its author, and the times when it was made.

None of them, however, raised the question: what was in the closet? And what was the closet doing on the beach? These are the questions we were asking ourselves ten years ago, thinking about the first Sopot by the Book festival. Is a beach a good place for literature? What would we like to see and hear when opening the closet door? Does it all even make sense? That was an interesting and important time in Poland: talking about readership crisis, looking for ways to support libraries, and building the first modern media centres. Heated debates were held about how independent bookstores, small publishers, and writers themselves received barely any support. We felt that we had a job to do.

We decided that the first festival would be devoted to Polish reportage, which was at its peak then. The old masters of the craft came to sit next to some young, passionate reporters beginning their careers. We set off to Sopot's parks, small theatres, clubs, and the seaside, laboriously laying the foundations for the 'unlikely-to-succeed' festival. One day, we were sitting on the beach and waiting for a TV crew to do some recordings and watching tourists lazily walking past and women in large sunglasses lying on the sand. The two worlds were mingling. The seemingly real world of the summer holidays with the one we had in our heads – the world filled with books.

z samozadowolenia, niekiedy uwierały. Z czasem pytań było coraz więcej. Rzeczywistość wokół zaczynała się zmieniać. Polska zaczęła się zmieniać. Krym zajmowały rosyjskie wojska, w Barcelonie wybuchały bomby, na Hradczanach prezydent Zeman „zacieśniał” przyjacielskie relacje z braćmi Rosjanami, Anglicy wybierali brexit, izraelscy intelektualiści i pisarze kolejny raz bezskutecznie nawoływali do pojednania z Palestyną, Francuzi rozprawiali się z zamieszkami w centrum i na przedmieściach. Chcieliśmy o tym mówić, wsadzać kij w mrowisko. Dotykać bolesnych miejsc i o nich, poprzez literaturę, rozmawiać.

Czy liczyliśmy na sukces? Chyba o tym nie myśleliśmy, chcieliśmy jak najlepiej wykonać zadanie, które sobie nałożyliśmy. I udało się. Publiczność „kupita” formułę festiwalu niemal natychmiast. Kolejne edycje nabrały charakteru „narodowych”. Uznaliśmy, że lustro na przednich drzwiach szafy zostało umieszczone nie bez powodu. W lustrze mogliśmy się przeglądać, mogliśmy w obcych literaturach szukać odpowiedzi na nasze polskie pytania. A tych pytań o granice wolności, prawa kobiet, swobodę wypowiedzi było coraz więcej.

Czy po dziesięciu latach festiwal się zmienił? Zmieniał się wraz z wyzwaniami, przed jakimi musieliśmy wszyscy stanąć. Powoli, jako naród, zamykaliśmy się w bańkach, które odgradzały nas od arogancji władzy, ignorancji i autorytarnych zachowań. Nasze światy kurczyły się i z biegiem czasu tylko książki pozwalały przetrwać. A kiedy zmęczeni walką o prawdę, sprawiedliwość i szacunek na chwilę chcieliśmy odpocząć, przyszła pandemia... Plaże opustoszały, parki ucichły, z fasad teatrów zniknęły zapowiedzi premier. Pisarze pozamykani w domach zaczęli czytać w Internecie swoje książki, inni ruszyli z pomocą najstarszym, pozbawionym środków do życia. Duch solidarności i bezinteresownego wsparcia zawładnął internetowym światem, który bardziej był bliski dystopijnym książkowym wizjom niż na wpół realnemu światu letniej plaży...

fot. Renata Dąbrowska

Not always were they pleasant visions. Books often posed difficult questions, jolted us out of our complacency, and sometimes hurt us. With time, there were more and more questions. The reality around us began to change. Poland began to change, too. Russian troops invaded the Crimea. Bombs exploded in Barcelona. In Hradčany, President Zeman 'cemented' the close ties with his Russian pals. The British chose to leave. Israeli intellectuals and writers once again unsuccessfully called for peace in Palestine. The French had to deal with the riots in the city centres and the suburbs. We wanted to talk about it, to stir up trouble, to touch it where it hurt and talk about it through literature.

Did we expect the success? We didn't even think about it. We wanted to do our best to reach the targets we had set for ourselves. And we made it. The audience bought the idea straight away. Later, we decided that each year the festival would be devoted to one country and its literature. We thought the mirror on the closet doors was there

Dziękuję wszystkim pisarkom i pisarzom, którzy byli naszymi gośćmi na przestrzeni dziewięciu edycji, dziękuję wiernej publiczności za odwagę zadawania trudnych pytań, dziękuję Miastu Sopot, dziękuję Grzegorzowi Gaudenowi, dziękuję pracowitej, błyskotliwej i pełnej energii drużynie Literackiego.

Niech moc będzie z Wami ☺

➤ **Joanna Cichocka-Gula**
dyrektorka festiwalu

for a reason. We could see ourselves in the mirror. We could look into foreign literatures to answer our Polish questions. And more and more questions kept coming about the limits of freedom, women's rights, freedom of expression etc.

Has the festival changed over the ten years? It has and still is – along with the challenges we have been facing. As a nation, we have slowly been locking ourselves in the bubbles isolating us from the arrogant powers that be – their ignorance and authoritarian practices. Our worlds have been shrinking and, over time, were it not for books, we would not have survived. And when, tired of fighting for truth, justice, and respect, we wanted to take a breather... the pandemic hit. Deserted beaches. Quiet parks. No premiere posters on the walls of theatres. Locked-down writers began to read their books on the Internet. The spirit of solidarity, selflessness, and support took over the Internet world which was more like a dystopian vision than the half-real world of a summer beach...

I would like to thank all the writers who have been our guests throughout the nine previous years and our faithful audience for having the courage to ask difficult questions. I would like to thank the City of Sopot and Grzegorz Gauden. I would also like to thank the hard-working, brilliant, and energetic team of the Sopot by the Book festival. May the force be with you.

➤ **Joanna Cichocka-Gula**
Festival Director

Najmroczniejsze
miejsca w piekle
są zarezerwowane
dla tych, którzy zachowują
neutralność w czasach
kryzysu moralnego.

*The darkest places in hell
are reserved for those
who maintain their
neutrality in times
of moral crisis.*

➤ **Dante Alighieri**

KILKA SŁÓW O WŁOSKIEJ EDYCJI FESTIWALU

W dawnych i niedawnych czasach – pół wieku temu – w których wyszukiwanie książek w bibliotekach polegało na wchodzeniu między regały z literaturami „narodowymi”, półki włoskie należały do najbardziej imponujących. Lata 60. i 70. XX wieku były czasem zachwytu literaturą włoską tłumaczoną m.in. przez Zofię Ernst, Barbarę Sieroszewską, Aliję Dukanovicia, Halinę Kralową, Stanisława Kasprzysia, Krystynę i Eugeniusza Kabatców. Dzięki nim modne stały się takie nazwiska jak Dino Buzzati, Italo Calvino, Carlo Emilio Gadda, Carlo i Primo Levi, Curzio Malaparte, Alberto Moravia, Cesare Pavese, Leonardo Sciascia, Elio Vittorini, którzy wracają dziś lub mają szansę powrócić we wznowieniach co i raz proponowanych przez nowe lub odnowione wydawnictwa. Byli i inni – poutykani między powyższych na wspomnianych półkach, dziś zapomniani, często niesłusznie, jak choćby Carlo Cassola.

Nieprzemijającą i niepodległą modom sławą cieszył się od tamtego czasu, i cieszy do dziś, *Lampart* Giuseppe Tomasiego di Lampedusa, najwybitniejsza być może włoska powieść powojenna. Swoją drogą, sławę włoskiej prozy skutecznie podtrzymywały wówczas ekranizacje, często obecne także w polskim kinie i telewizji. Wielką zasługę ma w jej wprowadzeniu i upowszechnieniu „Literatura na Świecie”. Na tamtym etapie zainteresowania włoskimi książkami znaczące były też nieobecności, jak choćby bolesny brak Piera Paola Pasoliniego – dlatego tak cieszy tegoroczne pojawienie się jego *Uliczników* w przekładzie Katarzyny Skórskiej.

A FEW WORDS ABOUT THE ITALIAN EDITION OF THE FESTIVAL

In the distant (or not so distant) past – half a century ago, to be precise – when searching for books in libraries meant going between shelves with ‘national literatures’, the Italian shelves were among the most impressive. The 1960s and 1970s were the heyday of Italian literature translated by Zofia Ernst, Barbara Sieroszewska, Alija Dukanović, Halina Kralowa, Stanisław Kasprzysiak, and Krystyna and Eugeniusz Kabatc. It was their contribution that helped make Dino Buzzati, Italo Calvino, Carlo Emilio Gadda, Carlo and Primo Levi, Curzio Malaparte, Alberto Moravia, Cesare Pavese, Leonardo Sciascia, and Elio Vittorini the talk of the town. There are others on the shelves – shoved among the aforementioned names – largely forgotten, often unjustly, such as Carlo Cassola.

Perhaps the most outstanding Italian novel from the post-war period, Giuseppe Tomasi di Lampedusa’s *The Leopard* has enjoyed an enduring acclaim that is independent of any current trend. It is also worth mentioning that much of the popularity of Italian prose was due to film adaptations often shown in Polish cinemas and on TV. The literary magazine *Literatura na Świecie* has also done a lot to introduce the books to Polish readers and popularise them. With that level of interest in Italian books, there were also some notable absentees, such as Pier Paolo Pasolini. That is why we are so happy to see this year Katarzyna Skórska’s translation of his *The Street Boys*.

Od ukazania się w 1980 roku we Włoszech, a w 1987 w Polsce (w tłumaczeniu Adama Szymanowskiego) *Imienia róży*, dominującym autorem stał się Umberto Eco, ze swoimi kolejnymi powieściami, z finezyjną publicystyką i bestsellerowymi esejami. On też otworzył drzwi „literaturze profesorskiej”, do którego to nurtu, prócz Eco, zaliczyć można zdecydowanie mniej dostrzeżone powieści Marii Corti czy Laury Mancinelli. Z fenomenem Eco z czasem zaczęły konkurować u czytelników eseje kulturowe Claudia Magrisa, filozoficzne powieści Antonia Tabucchiego, a zwłaszcza kryminały Andrei Camilleriego z sycylijskiego cyklu o dochodzeniach komisarza Montalbano. Eco ze swoim kryminałem historyczno-erudycyjnym i Camilleri z kryminałem społecznym dali początek interesującej fali współczesnej włoskiej powieści detektywistycznej, do której najciekawszych przedstawicieli należy m.in. obecny na Festiwalu Donato Carrisi.

Włoska edycja Literackiego Sopotu łączy się z 700. rocznicą śmierci Dantego. Dla Festiwalu jest to okazja, by porozmawiać o klasykach – *Boskiej komedii* czy *Pinokiu* – i przyrzeć się nowym zjawiskom literatury narracyjnej, lecz także refleksji translatoologicznej, zainteresowaniom eseju społecznego czy filmu dokumentalnego. Wśród gości są słynni klasycy współczesności, jak Domenico Starnone, i gwiazdy literatury włoskiej, jak Valeria Parrella i Antonio Scurati, Helena Janeczek, pisarka i sędzia Simona Lo Iacono, Nicola Lagioia, wybitna tłumaczka literatury niemieckiej Anita Raja, dokumentalistka Micol Roubini, myśliciele Francesco M. Cataluccio i Marco Filoni. Odrębnych edycji wymagałyby włoska poezja, literatura dialektalna, ballada literacka. Pozostawiamy je na prywatne rozmowy.

➤ **Jarosław Mikołajewski**, poeta, tłumacz, znawca literatury i kultury Włoch

Since the publication of *The Name of the Rose* in 1980 in Italy and 1987 in Poland (translated by Adam Szymanowski), with his successive novels, sophisticated journalism, and best-selling essays, Umberto Eco has become the most recognisable Italian author in Poland. He paved the path for the so-called 'professorial literature' – which, apart from Eco, included some lesser-known novels by Maria Corti and Laura Mancinelli. Over time, the phenomenon of Eco's works was rivalled by Claudio Magris' cultural essays, Antonio Tabucchi's philosophical novels, and especially Andrea Camilleri's detective stories from his Sicilian series about the investigations of detective Montalbano. Eco – with his historical and erudite detective story – and Camilleri – with his social detective story – gave rise to the wave of contemporary Italian detective novels, the most interesting representatives of which include Donato Carrisi – our guest at the Festival.

The Italian Sopot by the Book will celebrate the 700th anniversary of Dante's death. Our festival is an opportunity to talk about the classics (*The Divine Comedy* or *The Adventures of Pinocchio*), look at some new phenomena in narrative literature, but also discuss translatory reflection, social essays, or documentaries. Our guests will include contemporary classics such as Domenico Starnone, and several stars of Italian literature such as Valeria Parrella, Antonio Scurati, Helena Janeczek, writer and judge Simona Lo Iacono, Nicola Lagioia, prominent translator of German literature Anita Raja, documentary filmmaker Micol Roubini, and thinkers Francesco M. Cataluccio and Marco Filoni. Italian poetry, dialectal literature, and literary ballads would require a separate festival. We are going to leave these topics for private conversations.

➤ **Jarosław Mikołajewski**, poet, translator, expert in Italian literature and culture

VIAGGIO IN ITALIA

W tym roku czeka nas podróż do Włoch, w której przewodnikami będą znakomici pisarze, dziennikarze, reporterzy i naukowcy.

This year, we are going to Italy, guided by some prominent writers, journalists, reporters, and researchers.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

19 SIERPNIĄ 2021 (CZWARTEK), GODZ. 17.00
19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 5.00 PM

Z Nicolą Lagioią rozmawia Łukasz Wojtusik Łukasz Wojtusik talks to Nicola Lagioia

Nicola Lagioia

Powieściopisarz i krytyk literacki. Zadebiutował w 2001 roku powieścią *Tresistemi per sbarazzarsi di Tolstoj*, a potem powstały kolejne tytuły: *Occidente per principianti*, *Riportandotutto a casa* oraz *La ferocia* (*Dzikość*), która ukazała się po polsku w 2018 roku (tłum. Anna Wójcicka, wyd. Alter). Autor opowiadań w kilku antologiach. Zdobywca wielu włoskich nagród literackich, m.in. Premio Volponi, Premio Lo Straniero, Premio Viareggio i ostatecznie w 2015 roku najbardziej prestiżowej Premio Strega za *Dzikość*. W 2010 roku został uznany za jednego z najlepszych włoskich pisarzy poniżej 40 roku życia. Od 2017 roku dyrektor Międzynarodowych Targów Książki w Turynie. W 2020 roku zasiadał w jury konkursu głównego 77. Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Wenecji. Urodził się w Bari, a obecnie mieszka w Rzymie.

A literary critic, Lagioia debuted as a novelist in 2001 with *Tresistemi per sbarazzarsi di Tolstoj*. The author of *Occidente per principianti*, *Riportandotutto a casa*, *La ferocia* (*Dzikość*, translated into Polish by Anna Wójcicka and published by Alter in 2018; *Ferocity* translated into English by Antony Shugaar and published by Europa Editions in 2017) and some short stories included in several anthologies. He has won numerous Italian literary awards, among others Premio Volponi, Premio Lo Straniero, Premio Viareggio, and – the most prestigious – the 2015 Premio Strega for *Ferocity*. In 2010 he was named one of Italy's best writers under forty. From the 2017,

fot. Chiara Pasqualini

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

he has been the director of the Turin International Book Fair. In 2020, he was on the jury of the 77th Venice International Film Festival. He was born in Bari, and lives in Rome.

19 SIERPNIĄ 2021 (CZWARTEK), GODZ. 19.00
19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 7.00 PM

Z Valerią Parrellą rozmawia Magdalena Kicińska Magdalena Kicińska talks to Valeria Parrella

Valeria Parrella

Urodzona w 1974 roku autorka powieści, opowiadań i dramatów. Zadebiutowała w 2003 roku zbiorem opowiadań *Mosca più balena*, za który otrzymała w 2004 roku nagrodę Premio Campiello dla najlepszego debiutu, a także kilka innych nagród literackich. Dwukrotnie była nominowana do Premio Strega: za zbiór *Za otrzymane łaski* (2005) i powieść *Almarina* (2019). Dotychczas opublikowała trzy zbiory opowiadań i osiem powieści, a także napisała kilka sztuk teatralnych. Jej książki były tłumaczone na 11 języków. *Za otrzymane łaski* ukażą się latem w tłumaczeniu Katarzyny Skórskiej nakładem wydawnictwa Pauza.

Born in 1974, Valeria Parrella is an author and playwright. She debuted in 2003 with the short story collection *Mosca più balena*, for which she was awarded the Premio Campiello in 2004 for the best debut and other literary prizes. She was shortlisted twice for the Premio Strega: with the collection *Per grazia ricevuta* (minimum fax, 2005) and with the novel *Almarina* (Einaudi, 2019). So far she has published three collections of short stories and eight novels, as well as several theatre pieces. Her books have been translated in 11 languages.

fot. z archiwum autorki

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

20 SIERPNIĄ 2021 (PIĄTEK), GODZ. 17.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 5.00 PM

Z Domenikiem Starnonem rozmawia Juliusz Kurkiewicz Juliusz Kurkiewicz talks to Domenico Starnone

Domenico Starnone

Pisarz, scenarzysta i dziennikarz. Urodził się w 1943 roku w Saviano, niedaleko Neapolu. Pracował dla kilku gazet i magazynów satyrycznych, w tym „L'Unità”, „Il Manifesto”, „Tango” i „Cuore”, w których pisał zazwyczaj o epizodach ze swojego życia jako nauczyciela w szkole średniej. Pracuje również jako scenarzysta filmowy. Na podstawie jego książek powstały filmy *La scuola* (1995), *Auguri professore* (1997), *Denti* (2000) oraz serial telewizyjny

Fuoriclasse (2011–2015). W 2001 roku otrzymał Premio Strega za powieść *Via Gemito*. Ma na swoim koncie 13 powieści. W Polsce do tej pory W.A.B wydało jego powieści *Sznurówki* (tłum. Stanisław Kasprzyśki, 2017) i *Psikus* (tłum. Katarzyna Skórska, 2018). Latem nakładem wydawnictwa Pauza ukaże się jego najnowsza książka *Wyznanie* w tłumaczeniu Katarzyny Skórskiej. Born in 1943 in Saviano near Naples, Domenico Starnone is a writer, screenwriter and journalist. He has worked for several newspapers and satirical magazines, including *L'Unità*, *Il Manifesto*, *Tango*, and *Cuore*, usually writing about his life as a high school teacher. He also works as screenwriter. The movies *La scuola*, *The Ties*, *Auguri Professore* and *Denti* are based on his books. He is the author of thirteen works of fiction. In 2001, he won Premio Strega for his novel *Via Gemito*.

20 SIERPNIA 2021 (PIĄTEK), GODZ. 19.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 7.00 PM

Z Antoniem Talią rozmawia Max Cegielski Max Cegielski talks to Antonio Talia

Antonio Talia

Dziennikarz i reporter. Zajmował się m.in. odślanianiem mechanizmów prania i przesyłania brudnych pieniędzy między Włochami a Chińską Republiką Ludową, opisywał gangi uliczne w Szwecji, dżihadyzm w Indonezji i malwersacje finansowe w Hong Kongu. Przez siedem lat pracował w Pekinie jako korespondent włoskiej agencji prasowej. Jest też współautorem dwóch audycji radiowych dotyczących spraw zagranicznych we włoskim Radio24. Mieszka w Mediolanie. W maju nakładem wydawnictwa Czarne ukazała się jego książka *Druga krajowa nr 106. Na tajnych szlakach kalabryjskiej mafii* w tłumaczeniu Mateusza Salwy.

A journalist and reporter, he has revealed money laundering schemes and the money transfers between Italy and the People's Republic of China. He has also written about street gangs in Sweden, jihadism in Indonesia, and financial embezzlement in Hong Kong. He worked in Beijing for seven years as a correspondent for an Italian news agency. He has also co-authored two radio shows on foreign affairs on Italian Radio24. He lives in Milan. In May, Czarne published his *Statale 106 (Druga krajowa nr 106. Na tajnych szlakach kalabryjskiej mafii)* translated into Polish by Mateusz Salwa.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

fot. z archiwum autora

Goyki 3 Art Inkubator,
Jakuba Goyki 3, Sopot

fot. Antonina Samecka

21 SIERPNIA 2021 (SOBOTA), GODZ. 16.00
21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 4.00 PM

Z Tessą Capponi-Borawską rozmawia Małgorzata Muraszko Małgorzata Muraszko talks to Tessa Capponi-Borawska

Tessa Capponi-Borawska

Urodzona we Florencji absolwentka tamtejszego uniwersytetu, od 1983 roku mieszka w Polsce. Przez ponad 20 lat pracowała w Katedrze Italianistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Od wielu lat związana z „Twoim Stylem”. Publikowała również w „Elle”, „Kuchni”, „Gazecie Wyborczej”, „W drodze” oraz „Rzeczpospolitej”. Autorka książek *Moja kuchnia pachnąca bazylią*, *Dziennik toskański*, *Smak kwiatów pomarańczy* (wraz z Agnieszką Drotkiewicz) i wielu innych publikacji o historii kuchni i kulturze jedzenia. Mieszka i pracuje w Warszawie.

Born in Florence and graduating from the University of Florence, Tessa Capponi-Borawska worked at the Department of Italian Studies at the University of Warsaw for over two decades. For many years, she has written for *Twój Styl*, *Elle*, *Kuchnia*, *Gazeta Wyborcza*, *W drodze*, and *Rzeczpospolita*. Living and working in Warsaw, she has written many books about the history of cuisine and culture of eating, including *Moja kuchnia pachnąca bazylią*, *Dziennik toskański*, *Smak kwiatów pomarańczy* (with Agnieszka Drotkiewicz). She has lived in Poland since 1983.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

fot. Mondadori Portfolio
Leemage

21 SIERPNIA 2021 (SOBOTA), GODZ. 17.00
21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 5.00 PM

Z Antoniem Scuratim rozmawia Agata Passent Agata Passent talks to Antonio Scurati

Antonio Scurati

Urodzony w Neapolu w 1969 roku, wykłada na wydziale literatury współczesnej Istituto Universitario di Lingue Moderne w Mediolanie. Przez wiele lat zajmował się badaniami nad językiem wojny i przemocy na uniwersytecie w Bergamo. Jest autorem artykułów wstępnych w „La Stampa”, licznych esejów i powieści historycznych. Wielokrotnie wyróżniany i nagradzany m.in. Premio Edoardo Kihlgren, Premio Fregene, Premio Campiello czy Premio Mondello. W 2020 roku ukazała się w Polsce jego książka *M. Syn stulecia* (tłum. Alina Pawłowska-Zampino, wyd. Sonia Draga), za którą otrzymał Premio Strega 2019.

Born in Naples in 1969, Antonio Scurati is a lecturer at Istituto Universitario di Lingue Moderne in Milan and a long-time expert in the language of war

and violence at the University of Bergamo. He has been writing editorials for *La Stampa*, as well as essays and historical novels. He received numerous awards (e.g. Premio Edoardo Kihlgren, Premio Fregene, Premio Campiello, Premio Mondello). In 2020, his *M: Son of the Century* was published in Poland by Sonia Draga (translation by Alina Pawłowska-Zampino). It received Premio Strega award in 2019.

22 SIERPNIĄ 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 17.00
22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 5.00 PM

Z Heleną Janeczek rozmawia Marta Perchuć-Burzyńska Marta Perchuć-Burzyńska talks to Helena Janeczek

Helena Janeczek

Niemiecko-włoska pisarka polsko-żydowskiego pochodzenia. Urodziła się w Monachium, ale ponad 35 lat temu przeniósła się do Włoch. Jej debiutancki tomik poezji *Ins Freie* wydany został w języku włoskim przez Suhrkamp we Frankfurcie w 1989 roku. Jej cenione i często tłumaczone z włoskiego utwory to *Lezioni di tenebra*, *Cibo*, *Le rondini di Montecassino* (*Jaskółki z Monte Cassino*) i *La ragazza con la Leica* – wydana po polsku jako *Fotografka* (tłum. Katarzyna Skórska, wyd. Prószyński). Powieść stała się bestsellerem i otrzymała w 2018 roku Premio Strega, czyli najbardziej prestiżową włoską nagrodę literacką. Helena Janeczek mieszka w Gallarate w Lombardii. *Helena Janeczek is a German-Italian writer of Polish-Jewish origin. She was born in Munich, but moved to Italy more than 35 years ago. Her debut, Ins Freie, a book of poetry, was published by Suhrkamp, Frankfurt, in 1989 in Italian. Her widely acclaimed and largely translated works in Italian include Lezioni di tenebra, Cibo, Le rondini di Montecassino and La ragazza con la Leica – now published in Polish as Fotografka – the bestselling winner of 2018 Premio Strega, Italy's most prestigious literary prize. She lives in Gallarate, Lombardy.*

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

fot. z archiwum autorki

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

22 SIERPNIĄ 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 19.00
22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 7.00 PM

Z Donatem Carrisim rozmawia Łukasz Wojtusik Łukasz Wojtusik talks to Donato Carrisi

Donato Carrisi

Scenarzysta, pisarz i dramaturg. Ukończył wydział prawa ze specjalizacją z kryminologii i behawioryzmu; tematem jego pracy magisterskiej byli seryjni mordercy, w szczególności Luigi Chiatti, słynny Potwór z Foligno,

fot. Yuma Martellanz

zabójca dzieci. W trakcie studiów Carrisi założył grupę teatralną Vivarte, dla której napisał cztery sztuki i dwa musicale. Jako powieściopisarz zadebiutował w 2009 roku kryminałem *Zaklinacz*. Książka odniosła ogromny sukces komercyjny – ponad dwieście pięćdziesiąt tysięcy egzemplarzy sprzedanych w samych Włoszech, przekłady na dwadzieścia języków, publikacje w dwudziestu trzech krajach. O talencie pisarskim Carrisiego świadczą liczne nagrody i wyróżnienia dla jego powieści kryminalnych – włoskie: Premio Bancarella, Premio Letterario Massarosa, Premio Camaiore di Letteratura Gialla, do tego zwycięstwo w Śródziemnomorskim Festiwalu Kryminału i Powieści Noir, oraz francuskie: Prix SNCF du Polar Européen 2010 i Prix des Lecteurs du Livre de Poche 2011. W 2018 roku Carrisi zekranizował swoją powieść *Dziewczyna we mgłę* z udziałem m.in. Jeana Reno i otrzymał nagrodę włoskiej Akademii Filmowej za debiut reżyserski. Wyłącznym wydawcą książek Donato Carrisiego w Polsce, które ukazały się w tłumaczeniach Jana Jackowicza, Ksawerego Malinowskiego i Anny Osmólskiej-Mętrak, jest Wydawnictwo Albatros.

A screenwriter, a novelist, a playwright, and a law graduate with a specialisation in criminology and behaviourism (the subject of his Master's thesis was serial killers, in particular Luigi Chiatti, the notorious, child-killing Monster of Foligno), Donato Carrisi founded the drama group Vivarte, while he was a student, for which he wrote four plays and two musicals. He debuted in 2009 with the crime novel The Whisperer, which was a huge commercial success – over 250 000 copies sold in Italy alone, translations into twenty languages, and publications in twenty three countries. The testimony to Carrisi's extraordinary talent as a crime novelist are the numerous awards and honorary mentions at various festivals in Italy (Premio Bancarella, Premio Letterario Massarosa, Premio Camaiore di Letteratura Gialla, Festival Mediterraneo del Giallo e del Noir) and France (Prix SNCF du polar européen 2010, Prix des lecteurs du livre de Poche 2011). In 2018, he adapted for the screen and directed his The Girl in the Fog starring Jean Reno, for which he received Accademia del Cinema Italiano award for best new director.

VIAGGIO IN ITALIA: DEBATY

VIAGGIO IN ITALIA: DISCUSSIONS

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

19 SIERPANIA 2021 (CZWARTEK), GODZ. 13.00
19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 1.00 PM

Nieprzekładalne. Tłumaczenie jako tworzenie nowego tekstu *Untranslatable. Translation as Creating New Texts*

Rozmowa z udziałem Justyny Czechowskiej, Anity Rai i Roberta Sudółta
Prowadzenie: Dagny Kurdwanowska
*Justyna Czechowska, Anita Raja, and Robert Sudółt;
hosted by Dagny Kurdwanowska*

Jaką rolę pełnią tłumacze w budowaniu wspólnoty wartości, sensów i znaczeń przekraczających granice geograficzne i kulturowe? Na czym polega ich rola, gdy nieprzetłumaczalne trzeba zmienić w zrozumiałe i bliskie? O tym porozmawiam z moimi gośćmi – Anitą Rają, Justyną Czechowską i Robertem Sudółtem.

To już trzecia debata z tłumaczami podczas Literackiego Sopotu. Pierwsza, w której wśród rozmówców pojawi się gość zagraniczny. Będzie to Anita Raja, włoska tłumaczka, tłumaczka literatury piękną z języka niemieckiego na włoski. Wśród autorów i autorek, których twórczość przekładała, są m.in. Herman Hesse, Christa Wolf czy Franz Kafka.

Obecność gościni spoza Polski to okazja do poszerzenia punktu widzenia na tematy, które przeżywały się w dotychczasowych debatach – o roli

What is the role of translators in fostering a community of value, understanding, and meaning transcending geographical and cultural boundaries? What is their job when the untranslatable must be turned into the comprehensible and the familiar? I am going to talk about it with Anita Raja, Justyna Czechowska, and Robert Sudółt.

This is going to be the third debate with translators during the Sopot by the Book Festival and the first one with a foreign guest – an Italian translator of fiction from German, Anita Raja, who has translated the works of Herman Hesse, Christa Wolf, and Franz Kafka.

The guest speaker from outside Poland will be an opportunity to expand our understanding of the issues which have long been present in our debates: the role of translators, the authorial

tłumacza, autorskiego podejścia do tekstu oryginalnego czy docenienia tłumacza jako osobnego autora. Przede wszystkim jednak będzie to szansa na spojrzenie wykraczające poza perspektywę języka polskiego. To ważne, ponieważ w tym roku motywem przewodnim dyskusji będzie rozmowa o tym, czy i jak w kulturowym i językowym wielogłosie zachować wspólnotę sensów, znaczeń, wartości oraz jak nieprzetłumaczalne uczynić przetłumaczonym i zrozumiałym.

Inspiracją do zogniskowania rozmowy wokół tworzenia wspólnoty różnorodności stały się słowa Tadeusza Sławka zawarte w książce *Na okrężnych drogach. Tłumaczenie literackie i jego światy* (Karakter, 2021): „Wspólnota Babel jest wspólnotą różnorodności i różnych języków; tłumacz jest strażnikiem różnicy, a więc i demokracji”. Dalej zaś dodaje: „Wiele jest głosów i rozmaitych alfabetów i dźwięków, a zadaniem tłumacza jest spełnić marzenie o wspólnocie ludzi wzajemnie się rozumiejących”.

Praca tłumacza jest więc pracą na sensach i znaczeniach, które właśnie dzięki tłumaczowi mają szansę na przekroczenie granic – językowej, kulturowej i geograficznej. Jest więc działanie tłumacza obarczone także dużą odpowiedzialnością, by to, co obce i nieczytelne, stało się bliskie przy poszanowaniu odrębności. Bogactwem staje się bowiem włączanie tego, co inne i różne, nie zaś zawłaszczanie, dominowanie i kulturowe kolonizowanie.

Anita Raja w jednym z esejów napisała, że tłumaczenie książki z jednej strony jest nawiązaniem relacji z tekstem i autorem, z drugiej jest sztuką akceptacji – akceptacji tego, że słowo i zamysł autora muszą mieć znaczenie decydujące, zaś rolą tłumacza jest znalezienie sposobu na pokonanie dystansu między znaczeniami.

O pokonywaniu odległości między słowami, zmniejszaniu dystansu między sensami oraz

approaches to source texts, and the appreciation for translators as authors in their own right. Above all, however, it will be a chance to look beyond the perspective of the Polish language. This is important because this year we are going to discuss whether and how to preserve the community of understanding, meaning, and value in the contemporary cultural and linguistic polyphony, and how to translate the untranslatable and make it comprehensible.

Our debate on creating the community of diversity was inspired by Tadeusz Sławek's words from his book *Na okrężnych drogach. Tłumaczenie literackie i jego światy* (Karakter publishing house, 2021), 'The community of Babel is a community of diversity and different languages; the translator is the guardian of the difference, and therefore of democracy. [...] There are many voices and there are various alphabets and sounds, and the translator's task is to fulfil the dream of a community of people who understand one another.'

Translators' job, therefore, is working on senses and meanings which will have a chance to cross linguistic, cultural, and geographical borders. Translator is also burdened with the great responsibility to make the foreign and illegible – familiar, while respecting its uniqueness. Wealth comes from including what is different, not from appropriating, dominating, or colonising it.

In one of her essays, Anita Raja wrote that translating a book is, on the one hand, establishing a relationship with a text and its author, and, on the other hand, it is the art of accepting; accepting the fact that the word and the author's intention is crucial, while the translator's job is to find a way to bridge the distance between meanings.

This year, I am going to talk about bridging the distance between words, narrowing the gap between meanings, and fostering a community of diverse languages and perspectives. Apart

budowaniu wspólnoty w różnorodności języków i perspektyw porozmawiam w tym roku z **Anitą Rają**, **Justyną Czechowską**, literaturoznawczynią, tłumaczką ze szwedzkiego i norweskiego oraz współtwórczynią festiwalu „Odnalezione w tłumaczeniu” i **Robertem Sudótem**, tłumaczem z języka angielskiego, który swoimi przekładami zbliżył nas do twórczości m.in. Marlona Jamesa, Colsona Whiteheada, Cormaca McCarthy’ego i Dona DeLillo. Zapraszam do wspólnej dyskusji.

[Dagny Kurdwanowska]

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

19 SIERPANIA 2021 (CZWARTEK), GODZ. 15.00
19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 3.00 PM

Outriders: Jak Włochy radzą sobie z migracją **Outriders: How Does Italy Deal with Migration?**

Debata z udziałem Annalisy Camilli. Prowadzenie: Jakub Górnicki
Annalisa Camilli, hosted by: Jakub Górnicki

Migracja i Włochy

Włochy są Krajem, do którego cały czas migruje bardzo dużo ludzi. Próbuje i są zatrzymywani na morzu albo udaje im się dostać. Jak to wygląda dzisiaj? Jak reaguje na to włoskie społeczeństwo i jaką rolę pełni ten temat w debacie publicznej?

Migration and Italy

Italy is a country with the constant influx of migrants. They are trying and either get stopped at sea or manage to get in. What does this look like today? How does Italian society react to that and how does it affect the public debate in Italy.

Annalisa Camilli

Dziennikarka, urodzona w 1980 roku w Rzymie. Współpracowała z Associated Press i Rai News 24, a w 2007 roku dołączyła do grona współpracowników magazynu „Internazionale”, dla którego pisze reportaże narracyjne. Jej artykuły były tłumaczone przez Politico, Open Democracy, The New Humanitarian. W 2017 roku za reportaż śledczy *La barca senza nome* została uhonorowana Śródziemnomorską Nagrodą Dziennikarską, przyznawaną przez Fundację im. Anny Lindh. W 2019 roku otrzymała nagrodę im. Cristiny Matano w kategorii dziennikarstwo, a w 2020 roku, w tej samej kategorii, nagrodę im. Saverio Tutino. W 2019 roku, wraz z konsorcjum dziennikarzy europejskich, została laureatką nagrody Wolności Prasy Concordia. Jest autorką książki zatytułowanej *La legge del mare* (Rizzoli, 2019), w której

fot. z archiwum autorki

[Dagny Kurdwanowska]

from **Anita Raja**, my guests will include **Justyna Czechowska** (literary scholar, translator from Swedish and Norwegian, co-founder of the Found in Translation festival) and **Robert Sudót** (translator from English whose works have brought us closer to the writings of Marlon James, Colson Whitehead, Cormac McCarthy, and Don DeLillo). You are welcome to join us.

opisuje kampanię oczerniającą organizacje pozarządowe, działające w obszarze Morza Śródziemnego. Finalistka nagrody Premio Leogrande za rok 2020 i Premio Estense za rok 2020.

An Italian journalist, born in Rome in 1980, Annalisa Camilli worked for the Associated Press and Rai News 24. In 2007, she joined the *Internazionale* magazine team, where she writes narrative reportage. Her articles have been translated by *Politico*, *Open Democracy*, and *The New Humanitarian*. In 2017, she was presented with the Mediterranean Journalism Award by the Anna Lindh Foundation for her investigative piece *La barca senza nome* (*The Nameless Boat*). In 2019, she received the Cristina Matano Award for journalism and the 2020 Saverio Tutino Award in the same category. In 2019, with a syndicate of European journalists, she was awarded the Concordia Press Freedom Award. She is the author of *La legge del mare* (Rizzoli, 2019), in which she described a smear campaign against NGOs operating in the Mediterranean. She was shortlisted for the 2020 Premio Leogrande award and the 2020 Premio Estense.

O Outriders

About Outriders

Jesteśmy grupą reporterów, którzy pomagają zrozumieć przemiany zachodzące w świecie. Szukamy odpowiedzi na społeczne problemy, obawy i potrzeby. Tłumaczymy to, co dzieje się daleko, a ma wpływ na to, co dzieje się wokół ciebie. Tworzymy multimedialne opowieści, organizujemy festiwale i wydarzenia i ciągle poszukujemy nowych form opowiadania historii. We are a group of reporters who aim to help you understand the changes taking place in the world. We are looking for answers to social problems, concerns, and needs. We explain things happening far away which affect what is happening around you. We develop multimedia narratives, organise festivals and events, constantly searching for new forms of storytelling.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

20 SIERPANIA 2021 (PIĄTEK), GODZ. 15.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 3.00 PM

Czarownice **Witches**

Rozmowa z udziałem Simony Lo Iacono i Kristen J. Sollée.
Prowadzenie: Zuzanna Radzik

Simona Lo Iacono and Kristen J. Sollée; hosted by Zuzanna Radzik

Opowieść, którą razem tworzą autorki, rozciąga się od sycylijskiego fikcyjnego miasteczka Lenzavacche po zupełnie prawdziwe miasta

Written by the authors, the story stretches from the fictional Sicilian town of Lenzavacche to the actual cities and towns of Europe associated with

i miasteczka Europy związane z oskarżeniami o czary i egzekucjami oskarżonych. Czy chodziło o czarownictwo, obrzędy, zamawianie, miłosną magię? Czy też zwyczajnie chciano zdławić kobiecą wolność? A może przeszkadzało to, co w samej nazwie „wiedźmy” uderza: wiedza. Wiedza kobiet o świecie. Wiedza kobiet przekazywana kobietom.

Simona Lo Iacono buduje fikcyjną opowieść, w której kobiety zostają nazwane czarownicami, bo są zbyt niezależne, solidarne, zaradne. W jej książce historia zmarginalizowanych kobiet, które w 1600 roku w domu na obrzeżach Lenzavacche stworzyły wspólnotę, to tylko część opowieści, bo uzupełniona opisem życia rodziny osadzoną w latach 30. XX wieku. Czy dom Rosalby i Tildy to kontynuacja domu czarownic sprzed wieków? Czy są potomkiniami „czarownic”, czyli kobiet solidarnych, zmarginalizowanych i wolno myślących jak one?

Kristen J. Sollée zabiera nas na wycieczkę po Europie śladami mrocznych historii prześladowań. Nic tylko wsiąść w pociąg i zwiedzać szlakiem okrucieństwa wobec kobiet, które wymykały się oczekiwaniom ówczesnego świata.

Co się takiego dzieje, że książki o czarownicach sypią się jak z rękawa? Czy czytamy je tak po prostu, czy jednak w jakimś buncie i wzmożeniu, które wypychało kobiety na ulice w ostatnich latach? W Stanach Zjednoczonych, Hiszpanii lub Polsce, gdzie kobiece protesty z mocą wtargnęły na ulice, czy to gniewnym czarnym marszem, czy biorąc Waszyngton w różowych czapkach. Ostatecznie przemoc, dławienie niezależności, pogarda dla starych i samotnych kobiet, to nie są opowieści tylko z przeszłości. Prześladowania tych, które nie mieszczą się w oczekiwanym modelu kobiecości, też mają swój dalszy ciąg i stanowią o ramach świata kobiet w wielu miejscach globu.

witchcraft accusations and the executions of the accused. Was it all about the witchcraft, the rituals, the incantations, or the love magic? Or was it about suppressing women's freedom? Or perhaps it was the knowledge. The women's knowledge of the world passed on to other women.

Simona Lo Iacono has constructed a fictional story in which women are labelled as witches because they are too independent, solidary, and resourceful. Her book is the story of marginalized women who formed a community in a house on the outskirts of Lenzavacche in the 1600s, accompanied by a description of the family life in the 1930s. Is Rosalba's and Tilda's home the continuation of the home of witches from centuries ago? Are they the descendants of 'witches' - that is solidary, marginalised, and free-thinking women?

Kristen J. Sollée takes us on a tour of Europe, following the dark history of persecution. Just hop on the cruelty train and explore the history of women who defied the expectations of the world at that time.

What is it that brings out the surge in books about witches? Are we reading them just like that, or in the kind of revolutionary excitation which has recently pushed women into the streets? Whether with angry black marches or taking Washington in pink hats, the protesting women have forcefully invaded the towns and cities of the United States, Spain, or Poland. Ultimately, the violence, the suppression of independence, the disdain for the old and single women, are not just stories from the past. The persecution of those who do not fit the expected model of womanhood has been going on and on and framing the female world in many parts of the globe.

The 'We are the granddaughters of the witches you weren't able to burn' banners could be seen during the demonstrations. Is this where the power of these stories about witches comes

„Jesteśmy wnuczkami czarownic, których nie spaliliście” – można było zobaczyć na transparentach podczas niektórych demonstracji. Czy stąd właśnie bierze się siła tych opowieści o czarownicach? Pewnie wiemy, że każda z nas, żyjąc tak jak żyje dziś, wtedy zajęłaby ich miejsce.

[Zuzanna Radzik]

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

21 SIERPANIA 2021 (SOBOTA), GODZ. 13.00
21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 1.00 PM

Pinokio **Pinocchio**

Rozmowa z udziałem Bartosza Brożka, Francesca M. Cataluccia i Ewy Nicewicz

Prowadzenie: Jarosław Mikołajewski

**Bartosz Brożek, Francesco M. Cataluccio, and Ewa Nicewicz;
hosted by Jarosław Mikołajewski**

Pinokio urodził się 7 lipca 1881 roku – tego dnia w piśmie „Giornale per i Bambini” ukazał się pierwszy odcinek tej opowieści o drewnianym pajacu. Nie miał matki, ale los dał mu trzech ojców. Pierwszym był Carlo Lorenzini, znany jako Carlo Collodi (1826–1890), który spisał jego historię. Drugim – majster Ciliegia, czyli Wiśnia albo (jak wolę) Czereśnia, który znalazł kawałek drewna i postanowił zrobić z niego nogę stołową. Ale gdy zamachnął się siekierką, drewno jęknęło: „Nie bij za mocno!”, więc Czereśnia ofiarował kłoczek cieśli. Ubogi Geppetto zrobił, co trzeba, czyli długonosego chłopca – kogoś do kochania. Synka, który okazał się wszelako nicponiem: uciekł z domu, spalił sobie nogi, chodził na wagary i tak w kółko. Pewnego razu dopadli go złoczyńcy i powiesili na drzewie. Niestety, bliskość śmierci niewiele go nauczyła: trafił do psiej budy, bił się z kolegami, został osłem i złamał nogę... Wycierpiał jak rzadko która marionetka na świecie. Dopiero wtedy stał się prawdziwym chłopcem. W biografii Pinokia są i inne ważne postaci. Najważniejsza

from? We seem to understand that, living as we do today, each of us would then have ended up just like them.

[Zuzanna Radzik]

Pinocchio was born on 7 July 1881. On that day, the first episode of the wooden puppet tales was published in the magazine *Giornale per i Bambini*. Pinocchio had no mother, but fate made it up to him with three fathers. The first was Carlo Lorenzini, aka Carlo Collodi (1826–1890), who wrote the story. The second was Mastro Ciliegia (that is Cherry or, as I prefer to call him – Sweet Cherry), who found a piece of wood and decided to make a table leg out of it. But when he took a swing with his axe, the wood groaned, 'Don't hit me so hard!' so Sweet Cherry offered the log to Geppetto. The poor carpenter did what he could and made himself someone to love – a long-legged boy. His son, however, turned out to be a good-for-naught – he ran away from home, burned his legs, played truant, and so on and so forth. One day, some bad guys caught him to hang him from a tree. Unfortunately, the perspective of death was not enough of a lesson for him – he ended up in a doghouse, put up fights with his schoolmates, became a donkey, and broke his leg... He

chyba to Wróżka o Niebieskich Włosach, która w kalejdoskopowej fantazji pajaca jest mamą, siostrą, ukochaną, a nawet – tak to czytam – Matką Boską i Beatrycze. A opowieść, choć ma już 140 lat, trzyma się świetnie i jest podobno najchętniej wydawaną i czytana książką po Biblii i Koranie.

Co sprawia, że *PinoKio* doczekał się wielu adaptacji filmowych, teatralnych, dźwiękowych; co sprawia, że dzieciom zaleca się raczej lekturę adaptacji, skrótów i uproszczeń zamiast całości? Czy scena, gdzie Pinokio dynda jako wisielec na sznurze? Czy ta gorączka poszukiwania idealnej kobiety, która ratuje z każdej sytuacji i, żeby go tylko ocalić, staje się nawet niebieską kozą na wyspie i medalionem w cyrku? Jakie struny porusza w dorosłych ludziach, że aż chronią dzieci przed ich brzmieniem? O czym głębszym jest to historia? O niedojrzałości? O nałogu kłamania? O dojrzewaniu przez doświadczenie, którego dorośli tak chętnie odmawiają młodym, twierdząc, że ci mogą równie dobrze uczyć się na ich błędach, nie na własnych? O obsesyjnej miłości – tej, która jest bardziej z niewytłumaczalnej fikcji niż z życia? A może tylko o samym autorze, bohaterze walk o zjednoczenie Włoch, brzydaku, który marzył o pięknej miłości i topił marzenia w winie? Jest o czym rozmawiać. O nas samych.

[Jarosław Mikołajewski]

W debacie wezmą udział: dr **Ewa Nicewicz**, italianistka, prof. dr hab. **Bartosz Brożek**, filozof, dyrektor Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz **Francesco Matteo Cataluccio**, redaktor włoskich wydań dzieł Witolda Gombrowicza, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego oraz Brunona Schulza. Debatę poprowadzi **Jarosław Mikołajewski**, poeta, eseista, reportażysta, tłumacz, a od niedawna dramaturg.

suffered like no other puppet in the world. But only then did he become a real boy. There are, however, other characters in the story, the most important of whom is perhaps The Blue Fairy. In the kaleidoscopic fantasy of the puppet, she is the mother, the sister, the beloved, and even – as I see it – Mother Mary and Beatrice. Although 140 years old, the story holds up well and is said to be the most widely published and read book after the Bible and the Koran.

What is it about Pinocchio that has brought us so many film, theatrical, and musical adaptations? Why are children advised to read its adapted, abridged, and dumbed-down versions rather than the whole? Is it the scene in which Pinocchio is a hanged man dangling on a rope? Is it that frantic search for the perfect woman who will rescue him from every situation and – just to save him – even becomes a blue goat on an island and a medallion in a circus? What does it do to adult people that they go to such lengths to protect children from listening to the story's message? What deeper meaning does it have? Is it about immaturity? About habitual lying? About maturing through experience, which adults are so eager to deny their young, claiming that they might as well learn from their ancestors' mistakes, not their own? Is it the obsessive love which stems from an inexplicable fixation rather than from life? Or maybe just about the author himself, who fought for the unification of Italy and was an ugly man dreaming of beautiful love and drowning his dreams in wine? There is so much to talk about. There is so much we can tell about ourselves.

[Jarosław Mikołajewski]

The following guests will take part in the discussion: **Ewa Nicewicz** (PhD in Italian studies), professor **Bartosz Brożek** (philosopher, director of Copernicus Centre for Interdisciplinary Research at the Jagiellonian University), and **Francesco Matteo Cataluccio** (editor behind Italian

translations of works by Witold Gombrowicz, Gustaw Herling-Grudziński, and Bruno Schulz). The discussion will be hosted by **Jarosław Mikołajewski** (poet, essayist, reporter, translator, and playwright of late).

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

22 SIERPNIA 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 12.00
22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 12.00 PM

Niebezpieczne związki: artyści i władza **Dangerous Liaisons: Artists and Authorities**

**Debata z udziałem Marca Filoniego, Tomasza Jastruna
i Joanny Ugniewskiej. Prowadzenie: Justyna Sobolewska**
Marco Filoni, Tomasz Jastrun, and Joanna Ugniewska;
hosted by Justyna Sobolewska

To jeden z tematów, które nigdy nie przestaną być aktualne. W czasie dyskusji z Joanną Ugniewską, Tomaszem Jastrunem i Markiem Filonim spróbujemy go naświetlić od strony filozoficznej i historycznej. Tomasz Jastrun w książce *Dom pisarzy w czasie zarazy* wraca pamięcią do budynku, w którym mieszkał jako dziecko, pod adresem Iwicka 8a w Warszawie, gdzie po wojnie władza zgromadziła pisarzy. Zamieszkali tam m.in. Mieczysław Jastrun z Mieczysławą Buczkówną, Adolf Rudnicki, Artur Sandauer z Erną Rosenstein, Juliusz Żuławski czy Bohdan Czeszko. Władza dawała im mieszkania, zapewniała wielkie nakłady książek, a pisarze mieli w zamian służyć piórem budowie nowego, komunistycznego człowieka i świata. W powojennej, pełnej zniszczeń rzeczywistości państwo zapewniało opiekę i poczucie bezpieczeństwa. Tomasz Jastrun opowiadał w jednym z wywiadów: „Człowiek wstępował w dobrej wierze do jakiejś organizacji, w przypadku ojca był to Związek Literatów Polskich, a kiedy po czasie orientował się, że należy do mafii, to trudno było z niej wyjść. Szczególnie jeśli tak dużo

That is one of those issues which will never cease to be relevant. In the debate with Joanna Ugniewska, Tomasz Jastrun, and Marco Filoni, we are going to try to examine it from the philosophical and historical point of view. In his book *Dom pisarzy w czasie zarazy*, Tomasz Jastrun is revisiting the building in which he lived as a child, at Iwicka 8a in Warsaw, where writers were brought together by the authorities of the post-war Poland. Mieczysław Jastrun and Mieczysława Buczkówna, Adolf Rudnicki, Artur Sandauer and Erna Rosenstein, Juliusz Żuławski, and Bohdan Czeszko lived there. The authorities gave them flats and their books were published in editions of numerous copies. In return, the writers were supposed to use their writing to build the new, communist man and world. In the post-war reality, full of destruction, the state offered protection and a sense of security. Tomasz Jastrun said in one of his interviews, 'You join an organisation in good faith, in my father's case it was the Polish Writers' Union, and when you realise that you belong to the mafia, it's hard to leave. Especially

się od niej wzięło: mieszkanie, samochód, talon na telewizor, pobyt w placówce dyplomatycznej czy dostęp do rządowej lecznicy. Mój ojciec zorientował się, że coś nie gra w 1953 roku, a z partii wystąpił, podobnie jak wielu znakomitych pisarzy, cztery lata później. Do końca lat 80. całe to pokolenie splotało swoje winy”.

Tomasz Jastrun opisał budynek, a Marco Filoni w swojej książce *Anatomia obłączenia* zajmuje się przestrzenią miasta, które może być miejscem strachu i terroru. Píše we wstępie: „Żywimy nadzieję, że zostawimy go za bramą miasta, za drzwiami naszego domu. Następnie jednak odkrywamy, że znajdzie on zawsze sposób, by przedrzeć się do wnętrza. Jak gdyby na tym właśnie polegało przekleństwo naszych miast. Od chwili, gdy ludzie zaczęli budować domy, miasta, wymyślono opowieści, do których można się odwołać. Każda z nich ma na celu uwolnienie od strachu, demontaż jego mechanizmów, trzymanie go na odległość”. Dostajemy studium obecności strachu w mieście. Filoni opisuje te aspekty życia w mieście, które ten strach generowały, i jak próbowano go oswoić. Dwa pierwsze rozdziały skupiają się wokół strachu w relacji z władzą, przede wszystkim niedemokratyczną i totalitarną. Filozof stawia na koniec przewrotne pytanie, czy – skoro strachu nie da się całkowicie wyzbyć, a miasto wydaje się z nim istotowo związane – nie lepiej jest przyjąć strach i uznać go za część naszej tożsamości?

Joanna Ugniewska, tłumaczka książki Filoniego, jest jednocześnie znawczynią twórczości Curzio Malapartego, autora niedawno wznowionej w Polsce słynnej książki *Kaputt*, która wyrosła z jego pobytu m.in. w Polsce czasu wojny, kiedy gościł u Hansa Franka i innych wysoko postawionych hitlerowskich notabli. Przykład Malapartego stawia pytanie o odpowiedzialność artysty, który uczestniczy jako obserwator w maszynie terroru i tworzy potem wybitne dzieło. Czy można zachować niezależność i twórczą autonomię,

if you had taken so much out of it: a flat, a car, a voucher for a TV set, a diplomatic residence or the access to a government clinic. My father realised something was wrong in 1953 and left the party four years later, as did many great writers. Until the end of the 1980s, the whole generation was paying its dues”.

Tomasz Jastrun has described a building, and Marco Filoni, in his *Anatomia di un assedio. La paura nella città*, deals with city space which can be a place of fear and terror. In the introduction, he wrote, ‘We live in the hope that we will leave it behind the city gate, behind the door to our house. But then we discover that it will always find a way to penetrate the inside. As if that were the curse of our cities. Ever since people started building houses and cities, stories have been developed to which we can refer. Each of them aims to free us from fear, to dismantle its mechanisms, to keep it at bay’. We are presented with a study of the fear present in the city. Filoni describes these aspects of city life which generate the fear and how people have tried to tame it. The first two chapters focus on fear in terms of its relationship with power – above all, undemocratic and totalitarian power. At the end, the philosopher asks a subversive question – since it is impossible to get rid of fear completely, and the city seems to be intrinsically tied to it – isn’t it better to accept fear and consider it a part of our identity?

The translator of the book by Filoni, Joanna Ugniewska is also an expert on the works of Curzio Malaparte, the author of the famous *Kaputt*, which has recently been reissued in Poland. The book was inspired by Malaparte’s experiences in the wartime Poland, when he was a guest of Hans Frank and other top Nazi notables. The example of Malaparte raises the question of the responsibility of an artist who participates as an observer in the machine of terror and then creates an outstanding work. Is it possible to maintain independence and creative autonomy

pozostając w związku z autorytarną, często zbrodniczą władzą? Jak daleko może się posunąć artysta, aby przetrwać czas, w którym władza narzuca rygory i ograniczenia?

[Justyna Sobolewska]

while remaining in a relationship with an authoritarian, often murderous, power? How far can an artist go to survive a time when the authorities impose restrictions and constraints?

[Justyna Sobolewska]

LONDON CALLING

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

21 SIERPANIA 2021 (SOBOTA), GODZ. 15.00

21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 3.00 PM

Z Bernardine Evaristo rozmawia Agnieszka Szydłowska *Agnieszka Szydłowska talks to Bernardine Evaristo*

Bernardine Evaristo

Pisarka, wykładowczyni kreatywnego pisania na Brunel University w Londynie, członkini i wiceprzewodnicząca brytyjskiego Royal Society of Literature. W 2019 roku zdobyła Nagrodę Bookera za swoją ósmą książkę *Dziewczyna, kobieta, inna* (tłum. Aga Zano, Wydawnictwo Poznańskie) jako pierwsza czarnoskóra kobieta w historii tej nagrody. Książka znalazła się na pierwszym miejscu listy bestsellerów „Sunday Timesa” przez pięć tygodni – Evaristo jest pierwszą kobietą innej rasy niż biała, której się to udało. W swoim pisarstwie bada afrykańską diasporę: dawną, obecną, prawdziwą i wyobrażoną. Wśród innych wydanych przez nią tytułów są *Mr Loverman* (2014) i *Blonde Roots* (2008). W październiku 2021 roku ukaże się jej pierwsza książka non-fiction *Manifesto: On Never Giving Up*. Za swoje osiągnięcia otrzymała Order Imperium Brytyjskiego w dwóch klasach – MBE w 2008 roku i OBE w 2020 roku.

British writer Bernardine Evaristo jointly won the Booker Prize 2019 with her eighth book, *Girl, Woman, Other*, which made her the first black woman to win the prize in its history. Evaristo's novel was a Sunday Times number one bestseller for five weeks – the first woman of colour to achieve this position in the paperback fiction chart. Her writing explores the African diaspora: its past and present, the real and the imagined. Her other books include *Mr Loverman* (2014) and *Blonde Roots* (2008). She is Professor of Creative Writing at Brunel University London and a Fellow of the Royal Society of Literature, and its current Vice Chair. She received an OBE in the Queen's Birthday Honours List 2020 and an MBE in 2009. In October 2021, her first non-fiction book, *Manifesto: On Never Giving Up*, will be published by Penguin UK & by Grove Atlantic USA (2022).

fot. Jennie Scott

Bycie kobietą jest fascynujące. To przygoda, która wymaga odwagi, wyzwanie, które nigdy się nie nudzi. Masz tyle spraw, które cię angażują, jeśli urodziłaś się kobietą. Zaczynając od tego, że będziesz musiała walczyć, aby uznano, że jeśli Bóg istnieje, może być nawet starą kobietą z siwymi włosami albo piękną dziewczyną. Potem będziesz musiała walczyć, żeby wytłumaczyć, że to nie grzech narodził się tego dnia, gdy Ewa zerwała jabłko, to, co narodziło się tamtego dnia, to wspaniała cnota zwana nieposłuszeństwem.

It's so fascinating to be a woman. It's an adventure that takes such courage, a challenge that's never boring. You'll have so many things to engage you if you're born a woman. To begin with, you'll have to struggle to maintain that if God exists he might even be an old woman with white hair or a beautiful girl. Then you'll have to struggle to explain that it wasn't sin that was born on the day when Eve picked an apple, what was born that day was a splendid virtue called disobedience.

➤ **Oriana Fallaci**

(NIE)PAMIĘĆ (UN)CONSCIOUSNESS

Specjalne pasmo Literackiego Sopotu poświęcone
książkom zajmującym się tematem pamięci
i zapominania w kontekście indywidualnym i społecznym.

The special series of the Sopot by the Book dedicated
to books on how we remember and forget as individuals
and as a society.

Goyki 3 Art Inkubator,
Jakuba Goyki 3, Sopot

19 SIERPNIĄ 2021 (CZWARTEK), GODZ. 18.00
19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 6.00 PM

Z Andą Rottenberg rozmawia Aleksander Hudzik Aleksander Hudzik talks to Anda Rottenberg

Anda Rottenberg

Polska historyczka sztuki, krytyczka i publicystka, organizatorka i kuratorka licznych wystaw. Jest również autorką poświęconych sztuce artykułów naukowych i esejów, zamieszczanych w krajowych i zagranicznych wydawnictwach. W latach 1993–2000 dyrektorka Galerii Sztuki „Zachęta” w Warszawie, od 1998 roku przewodnicząca Fundacji Instytutu Promocji Sztuki. Autorka książek, m.in. *Sztuka w Polsce 1945–2005* (2005), *Przeciąg: Teksty o sztuce polskiej lat 80.* (2009), *Rottenberg. Już trudno* (2014, z Dorotą Jarecką), *Berlińska depresja. Dziennik* (2018), *Lista. Dziennik 2005* (2019) i *Zbliżenia. Szkice o polskich artystach* (2020). Nominowana do Nagrody Literackiej Nike oraz Nagrody Literackiej Gdynia. W kwietniu nakładem wydawnictwa Marginesy ukazało się nowe wydanie książki *Proszę bardzo*, w której autorka rekonstruuje dzieje własnej rodziny.

An art historian, a critic, and a columnist, Anda Rottenberg has organised and curated numerous exhibitions and written academic articles and essays on art published in Poland and abroad. In 1993–2000, she was the director of Zachęta art gallery in Warsaw. Since 1998, she has been the president of the Instytut Promocji Sztuki foundation. She is the author of, among others: *Sztuka w Polsce 1945–2005* (2005), *Przeciąg: Teksty o sztuce polskiej lat 80.* (2009), *Rottenberg. Już trudno* (2014, with Dorota Jarecka), *Berlińska depresja.*

fot. Bogna Kociumbas

Goyki 3 Art Inkubator,
Jakuba Goyki 3, Sopot

Dziennik (2018), *Lista. Dziennik 2005* (2019), and *Zbliżenia. Szkice o polskich artystach* (2020). She has been nominated for the Nike Literary Award and the Gdynia Literary Prize. In April, Marginesy published the new edition of *Proszę bardzo*, in which the author reconstructed the history of her family.

20 SIERPNIĄ 2021 (PIĄTEK), GODZ. 16.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 4.00 PM

Z Natalią Budzyńską rozmawia Bernadetta Darska Bernadetta Darska talks to Natalia Budzyńska

Natalia Budzyńska

Kulturoznawczyni, dziennikarka specjalizująca się w tekstach dotyczących kultury, sztuki i religii. Autorka książek *Matka męczennika* (2016), opowiadającej o matce Maksymiliana Kolbego, oraz *Brat Albert. Biografia* (2017), za którą otrzymała Nagrodę Feniks, *Ja nie mam duszy. Sprawa Barbary Ubryk* (2020), o uwięzionej zakonnicy, której historią żyła cała Polska, oraz *Dzieci nie płakały. Historia mojego wuja Alfreda Trzebińskiego, lekarza SS* (2019), za którą otrzymała nominację do Górnośląskiej Nagrody Literackiej JULIUSZ. Mieszka w Poznaniu.

A cultural studies scholar and a journalist specialising in culture, art, and religion, Natalia Budzyńska is the author of: *Matka męczennika* (2016), telling the story of Maximilian Kolbe's mother; *Brat Albert. Biografia* (2017), for which she received the Feniks Award; *Ja nie mam duszy. Sprawa Barbary Ubryk*, about an imprisoned nun the whole Poland talked about (2020), and *Dzieci nie płakały. Historia mojego wuja Alfreda Trzebińskiego, lekarza SS* (2019), for which she received a nomination for the Juliusz Literary Award. She lives in Poznań.

fot. Zofia Kędzióra

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

21 SIERPNIĄ 2021 (SOBOTA), GODZ. 19.00
21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 7.00 PM

Z Patrickiem Raddenem Keefem rozmawia Wojciech Szot Wojciech Szot talks to Patrick Radden Keefe

Patrick Radden Keefe

Amerykański reporter i pisarz. Absolwent prawa na Yale Law School i stunków międzynarodowych na Uniwersytecie Cambridge. Autor książek *Cokolwiek powiesz, nic nie mów*, *The Snakehead* oraz *Chatter*. Publikuje m.in. w „New Yorkerze”, „The New York Review of Books” i „The New York Times Magazine”. Za *Cokolwiek powiesz, nic nie mów* (tłum. Jan Dzierżowski,

Wydawnictwo Czarne otrzymał Amerykańską Nagrodę Krytyków Literackich oraz Nagrodę im. George'a Orwella. Książka została również bestsellerem „New York Timesa”, reportażem roku według „Time'a”, „Entertainment Weekly” uznał ją za jedną z dziesięciu najlepszych książek reporterskich dekady, a serwis Amazon za najlepszą pozycję historyczną 2019 roku. Tytuły książki roku przyznały jej też najważniejsze redakcje prasowe w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, m.in. „The Washington Post”, „The Wall Street Journal”, „The Economist”, „The Atlantic” i „The Guardian”. Laureat Nagrody „National Magazine” w kategorii dziennikarstwo oraz finalistka tej nagrody w kategorii reportaż. Mieszka w Nowym Jorku.

An American writer and investigative journalist, Keefe earned a JD degree from Yale Law School, an MPhil. in International Relations from Cambridge University, and an MSc from the London School of Economics. The author of *Say Nothing* (Polish translation by Jan Dzierzgowski, *Cokolwiek powiesz, nic nie mów*, was published by Czarne), *The Snakehead*, and *Chatter*, he has written for *The New Yorker*, *The New York Review of Books*, and *The New York Times Magazine*. *Say Nothing* won the National Book Critics Circle Award and the Orwell Award. It was *The New York Times* bestseller, *Time* reportage of the year, one of the ten best reportage books of the decade by *Entertainment Weekly*, and Amazon best historical book of 2019. It was awarded the title of 'The Book of the Year' by renowned American and British newspapers (*The Washington Post*, *The Wall Street Journal*, *The Economist*, *The Atlantic*, and *The Guardian*). He won the National Magazine Award for journalism and was shortlisted for the National Magazine Award for reportage. He lives in NYC.

22 SIERPNIĄ 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 14.00
22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 2.00 PM

**Projekcja filmu *The Way to the Mountains*
i spotkanie z reżyserką Micol Roubini.
Prowadzenie: Małgorzata Muraszko**
**Presentation of *The Way to the Mountains* movie
and meeting with the director Micol Roubini,
hosted by Małgorzata Muraszko**

Micol Roubini

Mieszka i pracuje w Mediolanie. Studiowała na Universität der Künste w Berlinie oraz na Brera Fine Arts Academy w Mediolanie, gdzie w 2007 roku uzyskała dyplom na wydziale malarstwa. W kolejnym roku uzyskała dyplom w zakresie technologii audio w Instytucie Badań Muzycznych (Institute for Musical Research – Irmus) stanowiącym wydział Scuola Civica w Mediolanie. Wychodząc od kulturowych, społecznych, politycznych i ekonomicznych

fot. z archiwum autorki

ram danego systemu. Micol Roubini bada obszary marginalizowane, migracje wewnętrzne i antropizację peryferii. Zajmuje się również relacjami między pamięcią i oralnością, a także zmianami i konfliktami wynikającymi z upływu czasu. Jako artystka pracuje głównie z wideo, dźwiękiem, tekstem i instalacjami multimedialnymi, które były pokazywane na wystawach indywidualnych i zbiorowych we Włoszech i za granicą. W 2017 roku z Davidem Maldim założyła studio L'Altauro w celu produkcji niezależnych dzieł kinematograficznych. W 2019 roku jej pierwszy film fabularny *La strada per la montagna* (*Druga w góry*) został zaprezentowany w Centre Pompidou na 41. międzynarodowym konkursie Cinémadu Réel, a następnie wyświetlany był na innych europejskich festiwalach i zdobył nagrodę Corso Salani podczas 31. Festiwalu Filmowego w Trieście w 2020 roku.

Micol Roubini lives and works in Milan. She studied at the Universität der Künste Berlin and at the Brera Fine Arts Academy in Milan, where she graduated in painting (2007). The following year, she received a diploma in audio technology at the Institute for Musical Research (Irmus) – a department of the Scuola Civica in Milan. Within the framework of cultural, social, political, and economic aspects of a given system, her work deals with marginal territories, internal migrations, the anthropization of remote areas. It questions the relationship between memory and orality, also dealing with transitions and conflicts inherent in time passing. She works mainly with video, sound, text, and multimedia installations presented in solo and group exhibitions in Italy and abroad. In 2017, she co-founded (with Davide Maldi) l'Altauro – a cultural association producing independent films. In 2019, her first feature film *The Way to the Mountains* was presented at the Centre Pompidou during the 41th Cinémadu Reel, and later at other European festivals. The film won the Corso Salani prize during the 31th Trieste Film festival in 2020.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

NAGRODA HISTORYCZNA „POLITYKI”

HISTORICAL AWARD

FROM POLITYKA WEEKLY

Co roku spotykamy się z autorami najciekawszych książek wydanych w poprzednim roku, które ubiegały się o Nagrodę Historyczną tygodnika „Polityka”.

Each year, we talk to the authors of the most interesting books nominated for the Historical Award from the *Polityka* weekly.

Goyki 3 Art Inkubator,
Jakuba Goyki 3, Sopot

22 SIERPANIA 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 14.00
22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 2.00 PM

Z Maciejem Łubieńskim rozmawia Wiesław Władyka Wiesław Władyka talks to Maciej Łubieński

fot. Jakub Celej

Maciej Łubieński

Absolwent historii na Uniwersytecie Warszawskim. Pracował w agencjach reklamowych jako copywriter, był sekretarzem redakcji w prasie kolorowej, prowadził radiowe audycje satyryczne, pisał scenariusze programów telewizyjnych o historii, kręcił reportaże podróżnicze. Współtwórca grupy teatralno-kabaretowej Pożar w Burdelu. Autor libretta musicalu o generale Józefie Bemie. Za książkę *Portret rodziny z czasów wielkości* otrzymał Nagrodę Historyczną „Polityki”.

Maciej Łubieński graduated in history from the University of Warsaw. He used to work in advertising agencies as a copywriter. He was also an editorial secretary in women's magazines, hosted satirical radio shows, wrote scripts for television shows about history, and made travel documentaries. He co-founded the drama and comedy company *Pożar w Burdelu*. He's the author of the libretto for the musical about general Józef Bem. His *Portret rodziny z czasów wielkości* won him a Historic Award from *Polityka* weekly.

h/HISTORIA

h/HISTORY

Rozmawiając z autorami znakomitych książek historycznych, zastanawiamy się nad tym, jak Historia przez duże „h” przegląda się w historiach pojedynczych ludzi i na odwrót.

We will be talking to the authors of some remarkable historic books about how History is reflected in the stories of individuals and vice versa.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

20 SIERPANIA 2021 (PIĄTEK), GODZ. 13.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 1.00 PM

Ruchy lewicowe u progu polskiej niepodległości 1918 Left-wing Movement at the Dawn of Independence in 1918

Rozmowa z udziałem Andrzeja Friszke i Adama Leszczyńskiego.

Prowadzenie: Dagny Kurdwanowska

Andrzej Friszke and Adam Leszczyński, hosted by Dagny Kurdwanowska

fot. z archiwum autora

Andrzej Friszke

Profesor historii, badacz dziejów najnowszych Polski, w latach 80. redaktor „Tygodnika Solidarność”, członek warszawskiego Klubu Inteligencji Katolickiej. Jeden z najważniejszych znawców II RP i PRL, życia politycznego emigracji oraz historii opozycji politycznej w Polsce po 1944 roku. Autor książek, m.in. *O kształt niepodległej* (1989), *Opozycja polityczna w PRL 1945–1990* (1994), *Oaza na Kopernika. Klub Inteligencji Katolickiej 1956–1989* (1997), *Życie polityczne emigracji* (1999), *Polska. Losy państwa i narodu 1939–1989* (2003), *Przystosowanie i opór. Studia z dziejów PRL* (2007), *Anatomia buntu. Kuroń, Modzelewski i Komandosi* (2007), *Czas KOR-u. Jacek Kuroń a geneza Solidarności* (2011) oraz *Rewolucja Solidarności 1980–1981* (2014). W latach 1999–2006 był członkiem Kolegium IPN. Jest pracownikiem naukowym Instytutu Studiów Politycznych PAN, wykłada również w warszawskim Collegium

Civitas. Zdobywca wielu prestiżowych nagród m.in. nagrody „Polityki” (2011) oraz Nagrody im. Kazimierza Moczarskiego (2011) za książkę *Anatomia buntu*. Born in 1956, a history professor, Andrzej Friszke concentrates on the recent history of Poland. In the 1980s, he was an editor in *Tygodnik Solidarność* and a member of the Club of Catholic Intelligentsia. One of the leading experts on the Second Polish Republic and the Polish People’s Republic, the political life of Polish emigration, and the history of political dissent in Poland after 1944. He has written numerous books: *O kształt niepodległej* (1989), *Opozycja polityczna w PRL 1945–1990* (1994), *Oaza na Kopernika. Klub Inteligencji Katolickiej 1956–1989* (1997), *Życie polityczne emigracji* (1999), *Polska. Losy państwa i narodu 1939–1989* (2003), *Przystosowanie i opór. Studia z dziejów PRL* (2007), *Anatomia buntu. Kuroń, Modzelewski i Komandosi* (2007), *Czas KOR-u. Jacek Kuroń a geneza Solidarności* (2011), and *Rewolucja Solidarności 1980–1981* (2014). In 1999–2006, he was a member of the advisory board at the Institute of National Remembrance. A scholar at the Institute of Political Studies of the Polish Academy of Sciences, he also has lectures at Collegium Civitas in Warsaw. The winner of many prestigious awards including the *Polityka* award (2011) and the Kazimierz Moczarski Award (2011) for his book *Anatomia buntu*.

fot. Patatof

Adam Leszczyński

Historyk, socjolog i dziennikarz. Profesor Uniwersytetu SWPS w Warszawie. Współzałożyciel portalu OKO.press oraz członek zespołu Krytyki Politycznej, wieloletni publicysta „Gazety Wyborczej” (2005–2017). Autor nagradzanych książek reporterskich, m.in. *Naznaczeni. Afryka i AIDS* (2003) oraz *Zbawcy mórz* (2013). Autor książek naukowych o historii społecznej PRL oraz o problemach modernizacji peryferyjnej (*Skok w nowoczesność*, 2013) i polityce rozwojowej. Publikował m.in. w „Polityce”, „Newsweeku”, „Krytyce Politycznej” czy „Tygodniku Powszechnym”, a za granicą m.in. w „The Guardian” i „El Pais”. W 2017 roku nakładem Wydawnictwa W.A.B. ukazała się jego książka *No dno po prostu jest Polska. Dlaczego Polacy tak bardzo nie lubią swojego kraju i innych Polaków*, zaś w 2020 roku *Ludowa historia Polski*. A historian and a sociologist, a journalist and a professor at the SWPS University in Warsaw, Adam Leszczyński has co-founded the OKO.press portal and is a member of the Political Critique team. In 2005–2017, he has been a columnist for *Gazeta Wyborcza*. The author of award-winning reportage (*Naznaczeni. Africa i AIDS* from 2003 and *Zbawcy mórz* from 2013), and academic publications on the social history of the People’s Republic of Poland and on the problems of peripheral modernization (*Skok w nowoczesność*, 2013) and development policy. He has published in *Polityka*, *Newsweek*, *Krytyka Polityczna*, *Tygodnik Powszechny*, *The Guardian*, *El Pais*, and others. His recent publications are *No dno po prostu jest Polska. Dlaczego Polacy tak bardzo nie lubią swojego kraju i innych Polaków* and *Ludowa historia Polski* (W.A.B. Publishers, 2017 and 2020).

Goyki 3 Art Inkubator,
Jakuba Goyki 3, Sopot

22 SIERPNIA 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 16.00

22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 4.00 PM

Z Magdaleną Grzebałkowską rozmawia Agata Passent Agata Passent talks to Magdalena Grzebałkowska

fot. Łukasz Głowała

Magdalena Grzebałkowska

Reporterka, autorka bestsellerowych książek: *Książd Paradoks. Biografia Jana Twardowskiego*, *Beksińscy. Portret podwójny, 1945. Wojna i pokój* oraz *Komeda. Osobiste życie jazzu*.

Magdalena Grzebałkowska is a reporter and a bestselling author of *Książd Paradoks. Biografia Jana Twardowskiego*, *Beksińscy. Portret podwójny, 1945. Wojna i pokój*, and *Komeda. Osobiste życie jazzu*.

Książki nie są po to,
by w nie wierzyć,
lecz by je badać.
Mając przed sobą książkę,
nie powinniśmy pytać,
o czym ona opowiada,
ale co to znaczy.
*Books are not made to be
believed, but to be subjected
to inquiry. When we consider
a book, we mustn't ask
ourselves what it says but
what it means...*

➤ **Umberto Eco**

NOGAŚ NA PLAŻY NOGAŚ ON THE BEACH

Sopocka plaża przy Klubie Atelier stanowi wyjątkową scenografię rozmów, a Michał Nogaś jako prowadzący jeszcze tę wyjątkowość potęguje. W razie niepogody spotkania zostaną przeniesione do Klubu Atelier.

The beach by the Atelier club provides a unique setting for interviews, with Michał Nogaś as their unique host. Should the weather break, the meetings will be held in Atelier.

19 SIERPANIA 2021 (CZWARTEK), GODZ. 14.30
19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 2.30 PM

Z Zytą Rudzką rozmawia Michał Nogaś Michał Nogaś talks to Zyta Rudzka

fot. Niuta Gutkowska

Zyta Rudzka

Pisarka i dramatopisarka. Napisała takie powieści jak *Białe Klisze*, *Mykwa*, *Ślicznotka doktora Josefa*, *Krótką wymianę ognia*, która otrzymała Nagrodę Literacką Gdynia, weszła do finału Nagrody Literackiej Nike 2019 i została uznana za jedną z dziesięciu najlepszych polskich książek dekady przez tygodnik „Polityka”. Autorka sztuk teatralnych, m.in. *Zimny bufet*, *Cukier Stanik*, wyróżnionych Gdyńską Nagrodą Dramaturgiczną oraz Gold Remi na Wordfest Independent Film Festival w Huston. W 2020 roku najnowsza powieść autorki *Tkanki miękkie* (W.A.B.) zdobyła pierwsze miejsce w rankingu najlepszych polskich książek według tygodnika „Polityka” oraz znalazła się na liście dziesięciu najlepszych książek magazynu „Książki” i Onet Kultura. *A writer and a playwright, Zyta Rudzka has written Białe Klisze, Mykwa, Ślicznotka doktora Josefa, and Krótka wymiana ognia (winning the Gdynia Literary Prize, shortlisted for the 2019 Nike Literary Award, and voted one of the ten best Polish books of the decade by Polityka weekly). She has also written plays, e.g. Zimny bufet and Cukier Stanik (awarded with*

Gdynia Drama Award and Gold Remi at WorldFest-Houston International Film Festival. In 2020, her latest novel, *Tkanki miękkie* (W.A.B.), ranked first among the best Polish books by *Polityka* weekly and was included in the list of ten best books by *Książki* magazine and Onet Kultura.

20 SIERPNIA 2021 (PIĄTEK), GODZ. 14.30
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 2.30 PM

Z Joanną Bator rozmawia Michał Nogaś Michał Nogaś talks to Joanna Bator

fot. Magda Hueckel

Joanna Bator

Pisarka, antropolożka kultury i podróżniczka. Za zbiór esejów *Japoński wachlarz* (2004) otrzymała nagrodę im. Beaty Pawlak. Za powieść *Ciemno, prawie noc* (2012) zdobyła Nagrodę Literacką Nike. Jej najnowsza, bestsellerowa powieść *Gorzko, gorzko* otrzymała tytuł najbardziej olśniewającej premiery literackiej 2020 roku – Nagrodę OIŁśnienia Onetu i Miasta Kraków – oraz nominację w plebiscycie Książka Roku 2020 Lubimy czytać. Pochodzi z Wałbrzycha, najchętniej umieszcza akcję swoich powieści na Dolnym Śląsku. Mieszka w Podkowie Leśnej.

A writer, a cultural anthropologist, and a traveler, for her collection of essays *Japoński wachlarz* (2004), she received the Beata Pawlak Memorial Award. For her novel *Ciemno, prawie noc* (2012), she won the Nike Literary Award. Her recent bestselling novel *Gorzko, gorzko* was named the most dazzling literary premiere of 2020 (OIŁśnienia Onetu and the City of Krakow Award) and nominated to the Lubimy Czytać Book of the Year 2020 competition. Born in Wałbrzych, she lives in Podkowa Leśna and her novels are often set in Lower Silesia.

21 SIERPNIA 2021 (SOBOTA), GODZ. 14.30
21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 2.30 PM

Z Filipem Zawadą rozmawia Michał Nogaś Michał Nogaś talks to Filip Zawada

Filip Zawada

Pisarz, muzyk, fotograf. Finalista Nagrody Literackiej Nike 2020 za powieść *Rozdeptałem czarnego kota przez przypadek*. Nominowany do Nagrody Literackiej Gdynia za *Psy pociągowe* (2012) i *Pod słońce było* (2015) oraz Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej Silesius za *Trzy ścieżki nad jedną rzeką sumują się* (2015). Komponuje muzykę do filmów i sztuk teatralnych. Przez

fot. Łukasz Giza

lata związany z zespołami Pustki i Indigo Tree. W marcu ukazała się jego kolejna powieść *Zbyt wiele zim minęło, żeby była wiosna*.
A writer, a musician, and a photographer, Filip Zawada composes music for films and plays. For years, he played in bands Pustki and Indigo Tree. He was shortlisted for the 2020 Nike Literary Award for his novel *Rozdeptałem czarnego kota przez przypadek*, and nominated for the Gdynia Literary Prize for *Psy pociągowe* (2012) and *Pod słońce było* (2015) and the Wrocław Poetry Award Silesius for *Trzy ścieżki nad jedną rzeką sumują się* (2015). In March, his latest novel *Zbyt wiele zim minęło, żeby była wiosna* was published.

22 SIERPNIA 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 14.30
22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 2.30 PM

Z Jakubem Małeckim rozmawia Michał Nogaś Michał Nogaś talks to Jakub Małecki

Jakub Małecki

Pisarz, autor m.in. *Dygotu*, *Rdzy* i *Horyzontu*. Był nominowany do Nagrody Literackiej Nike, Nagrody Literackiej Europy Środkowej Angelus, nagrody im. Stanisława Barańczaka i Odkrycia Empiku. Jest laureatem stypendium „Młoda Polska” Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz polsko-niemieckiego stypendium im. Albrechta Lemppa. Magazyn literacki „Książki” uznał *Horyzont* Książką Roku 2019. Jego książki tłumaczone są aktualnie na języki: niemiecki, rosyjski, niderlandzki, fiński, słoweński, macedoński i hebrajski. Na podstawie *Horyzontu* powstanie film w reżyserii Bodo Koxa. The author of *Dygot*, *Rust*, *Horyzont* and other books, Jakub Małecki was longlisted for the Nike Literary Award, the Angelus Central European Literature Award, the Stanisław Barańczak Award, and the Empik Discovery Award, he received the Młoda Polska scholarship from the Ministry of Culture and National Heritage for young creators and the Albrecht Lempp Polish-German scholarship. *Horyzont* was awarded the title of the 2019 book of the year by *Książki* literary magazine. His books are currently being translated into German, Russian, Dutch, Finnish, Slovenian, Macedonian, and Hebrew. Bodo Kox is going to direct a film based on *Horyzont*.

fot. Tomasz Pluta

**LITERACKI
SOPOT**

DEBIUTY DEBUTS

Księgarnia Smak Słowa,
Bohaterów
Monte Cassino 6A,
Sopot

19 SIERPNIA 2021 (CZWARTEK), GODZ. 16.00
19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 4.00 PM

Z Wojciechem Chamierem-Gliszczyńskim rozmawia Maciej Jakubowiak Maciej Jakubowiak talks to Wojciech Chamier-Gliszczyński

fot. Anna
Chamier-Gliszczyńska

Wojciech Chamier-Gliszczyński

Zadebiutował w 2004 roku jako poeta w szczecińskim piśmie „Artefakt”. W 2015 roku otrzymał nominację w Konkursie Literackim imienia Henryka Berezę „Czytane w maszynopisie”. Finalista projektu Pracownia Prozy podczas festiwalu Stacja Literatura 23 w 2018 roku oraz projektu Pracownia Opowieści podczas Stacji Literatura 24 w 2019 roku. Jego opowiadanie *Zakaz gry w piłkę* ukazało się w 2019 roku w magazynie literackim „biBLioteka” wydawanym przez Biuro Literackie. Prawnik, z zawodu radca prawny. W 2020 roku wydał pierwszą powieść *Portrecista psów* (wyd. Czarne).

Born in 1983, a lawyer, his debut poetry work was published in 2004 in the Szczecin-based journal *Artefakt*. In 2015, he was nominated for Henryk Berezę *Czytane w maszynopisie* literary award. The finalist of the *Pracownia Prozy* project (2018 *Stacja Literatura 23* festival) and the *Pracownia Opowieści* project (2019 *Stacja Literatura 24* festival). In 2019, his short story *Zakaz gry w piłkę* was published in the literary magazine *biBLioteka* (Biuro Literackie). He works as a legal counsel and lives in Słupsk.

Księgarnia Smak Słowa,
Bohaterów
Monte Cassino 6A,
Sopot

20 SIERPNIA 2021 (PIĄTEK), GODZ. 16.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 4.00 PM

Z Aleksandrą Zbroją rozmawia Maciej Jakubowiak Maciej Jakubowiak talks to Aleksandra Zbroja

Aleksandra Zbroja

Historyczka sztuki bez muzealnego happy endu, absolwentka Polskiej Szkoły Reportażu. Od lat związana z „Wysokimi Obcasami” i „Dużym Formatem”, dla którego prowadzi transmisje i podcasty. Autorka reportaży, wywiadów oraz felietonów, a ostatnio scenariuszy słuchowisk. W 2019 roku ukazała się jej książka napisana wspólnie z Agnieszką Pajączkowską

fot. Mateusz Skwarczek/
Agencja Gazeta

A co wyście myślały. Spotkania z kobietami z mazowieckich wsi. Skręca w stronę fikcji. W marcu ukazał się jej debiut *Mireczek. Patoopowieść o moim ojcu* (wyd. Agora).

An art historian without a happy ending in a museum, and a graduate of the Polska Szkoła Reportażu, for years, Aleksandra Zbroja has been collaborating with *Wysokie Obcasy* and *Duży Format*, where she is responsible for broadcasts and podcasts. She writes reportage, interviews, columns, and radio play scripts. In 2019, with Agnieszka Pajęczkowska she wrote *A co wyście myślały. Spotkania z kobietami z mazowieckich wsi.* Now, she is turning fiction. In March, she published her debut *Mireczek. Patoopowieść o moim ojcu* (Agora).

Księgarnia Smak Słowa,
Bohaterów
Monte Cassino 6A,
Sopot

21 SIERPNIĄ 2021 (SOBOTA), GODZ. 16.00

21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 4.00 PM

Z Moniką Drzazgowską rozmawia Paulina Małochleb Paulina Małochleb talks to Monika Drzazgowska

Monika Drzazgowska

Urodziła się w Człuchowie na Pomorzu. Absolwentka polonistyki i dziennikarstwa. *Szalej* to jej debiut prozatorski. Fragment powieści ukazał się w 2018 roku w niemieckim piśmie literackim „Sinnund Form” w tłumaczeniu Bernharda Hartmanna.

Born in Człuchów in Pomerania, Monika Drzazgowska graduated in Polish studies and journalism. *Szalej* is her debut novel. In 2018, a part of it was translated into German by Bernhard Hartmann and published in the literary magazine *Sinn und Form*.

fot. z archiwum autorki

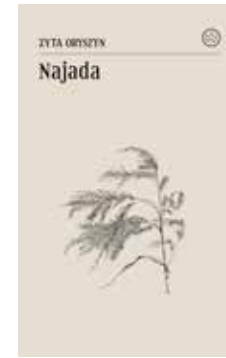
Księgarnia Smak Słowa,
Bohaterów
Monte Cassino 6A,
Sopot

22 SIERPNIĄ 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 16.00

22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 4.00 PM

Z Ingą Iwasiów o *Najadzie* Zyty Oryszyn rozmawia Paulina Małochleb Paulina Małochleb talks to Inga Iwasiów about *Najada* by Zyta Oryszyn

Debiut Zyty Oryszyn z 1970 roku to napisana z czułością, ale niepozbawiona stylistycznej brawury opowieść o życiu na wsi. Opowieść, w której karty na pozór są już rozdane, a role i tożsamości, także płciowe, raz na zawsze przypisane, lecz mimo to życie tchnie, kędy chce, nie zważając na to, co esencjalne. Po pięćdziesięciu latach od pierwszego wydania *Najadę* czyta się jako przeciwwagę wobec tworzonych przez mężczyzn kanonu literatury

chłopskiej. Myśliwski, Pilot, Redliński? Owszem, ale przede wszystkim Oryszyn. Wydanie *Najady* opatrzone jest postłowiem prof. Ingi Iwasiów. Written with empathy but not without stylistic audacity, Zyta Oryszyn's debut from 1970 is a story about life in the countryside – a tale in which the cards have apparently been stacked and you can only try and play them right; a tale in which roles and identities, including gender ones, have been assigned once and for all. Yet, the wind of life blows wherever it pleases, regardless of the essence. Fifty years after its first publication, *Najada* seems like a counterbalance to the canon of Polish peasant literature created by men. Myśliwski, Pilot, Redliński? Sure, but primarily Oryszyn. This edition of *Najada* comes with an afterword by professor Inga Iwasiów.

Ludzie nigdy
nie czynią zła
w tak szerokim zakresie
i z takim zapętem
jak wtedy, gdy robią to
z przekonań religijnych.

People are never
so completely and
enthusiastically evil
as when they act out of
religious conviction.

➤ **Umberto Eco**

WOKÓŁ FANTASTYKI ABOUT FANTASY

Kościół ewangelicki
Zbawiciela,
Parkowa 5, Sopot

20 SIERPNIA 2021 (PIĄTEK), GODZ. 17.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 5.00 PM

**Z Anną Kańtoch i Magdaleną Kozak
rozmawia Marcin Zwierzchowski**
**Marcin Zwierzchowski talks to Anna Kańtoch
and Magdalena Kozak**

fot. M. Starzyński

Anna Kańtoch

Z wykształcenia orientalistka, autorka książek fantasy dla dorosłych i młodzieży, a także kryminałów. Pięciokrotna laureatka Nagrody im. Janusza A. Zajdla, w 2013 roku wyróżniona także Nagrodą Literacką im. Jerzego Żuławskiego. *Łaska*, jej pierwsza książka pozbawiona elementów fantastycznych, została nominowana do Nagrody Wielkiego Kalibru oraz zdobyła nagrodę Kryminalna Piła.

An Oriental studies graduate, and a writer of fantasy and crime fiction, Anna Kańtoch has won five Janusz A. Zajdel Awards. In 2013, she received the Jerzy Żuławski Award. Shortlisted for the Wielki Kaliber prize and awarded the Kryminalna Piła prize, *Łaska* is her first non-fantasy book.

fot. z archiwum autorki

Magdalena Kozak

Największy wojownik wśród polskich fantastów. Sprawdzony w ogniu walki, na konwentach i nad klawiaturą. Jak na lekarza ratunkowego i zawodowego żołnierza Magda wygląda całkiem niewinnie... Obecnie służy w stopniu kapitana w 2. grupie poszukiwawczo-ratowniczej w Mińsku Mazowieckim. Ranna w czasie drugiej tury w Afganistanie, nie zrezygnowała z kolejnych misji. Swoją najnowszą książkę *Minas Warsaw* zaczęła pisać w czasie misji w Kuwejcie. Jej debiutem książkowym była powieść *Nocarz* wydana w 2006 roku, kontynuację tej powieści stanowią kolejne *Renegat*, *Nikt* i *Młody*. Kolejne powieści to *Fiolet* (2010), *Paskuda* (2012) i *Łzy diabła* (2015) kilkakrotnie nominowana do nagrody im. J. A. Zajdla oraz do nagrody literackiej im. Jerzego Żuławskiego. Ponadto Magda jest autorką wielu opowiadań. W 2016 roku *Nocarz*, *Renegat*, *Nikt* i *Młody* zostały wydane po angielsku.

The greatest warrior among Polish fantasy writers. Proven in the heat of battle, at conventions, and with the keyboard, for an emergency doctor and a professional soldier, Magdalena Kozak looks quite innocent... Currently, she is a captain in the second search and rescue group in Mińsk Mazowiecki. Injured during her second tour in Afghanistan, she has not given up on

further missions. While on a mission in Kuwait, she started writing her latest book, *Minas Warsaw*. She debuted with *Nocarz* in 2006, followed up with the sequels: *Renegat*, *Nikt*, and *Młody*. Her other novels include *Fiolet* (2010), *Paskuda* (2012), and *Łzy diabła* (2015). She has several times been nominated to the Zajdel award and to Jerzy Żuławski literary award. She also writes short stories. In 2016, *Nocarz*, *Renegat*, *Nikt*, and *Młody* were published in English (*Nighter*, *Renegade*, *Nobody*, *Inanite*).

WOKÓŁ KOMIKSU ABOUT COMICS

Kościół ewangelicki
Zbawiciela,
Parkowa 5, Sopot

19 SIERPANIA 2021 (CZWARTEK), GODZ. 17.00

19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 5.00 PM

Z Marią Rostocką rozmawia Olga Wróbel Olga Wróbel talks to Maria Rostocka

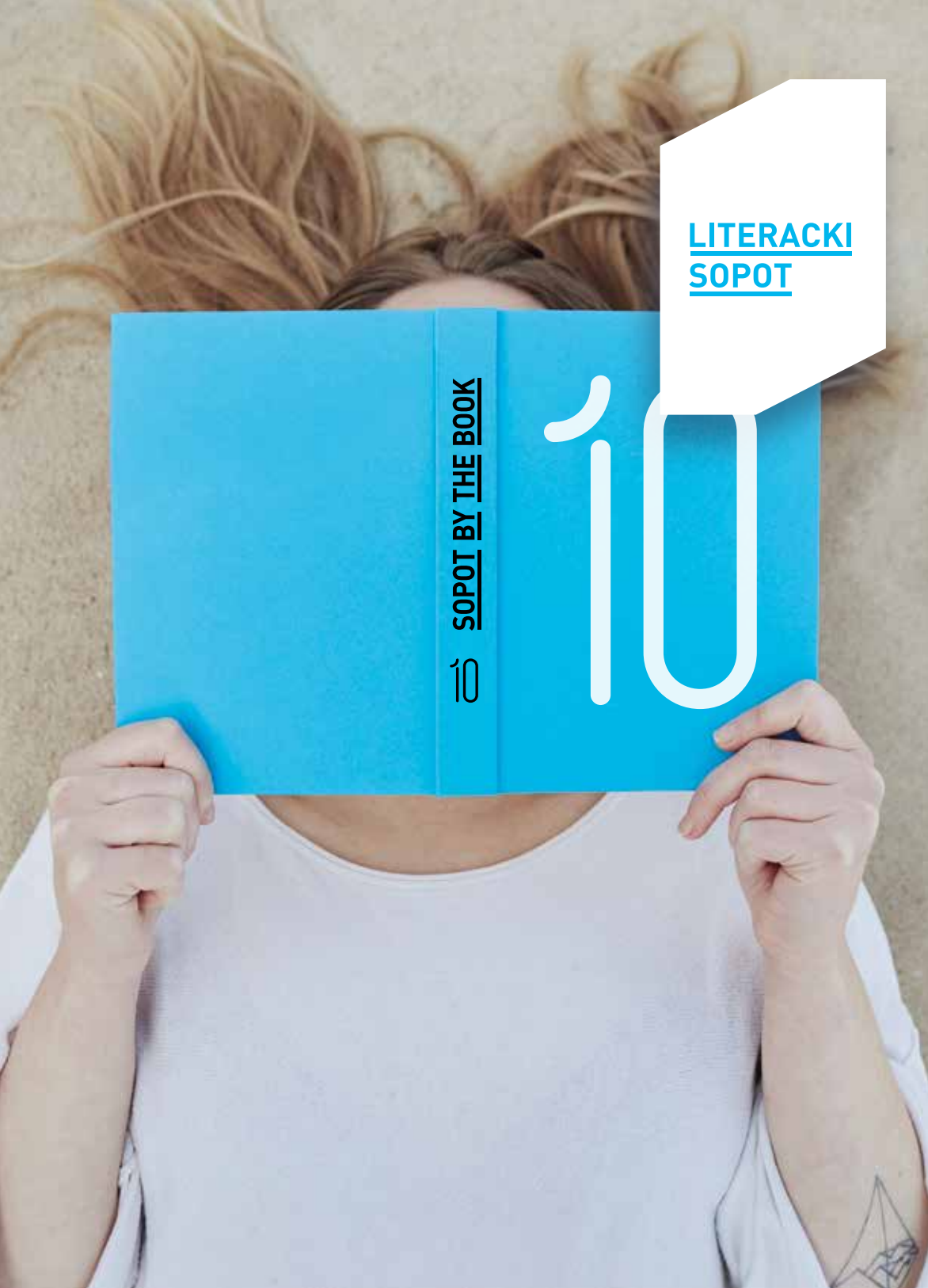

fot. Paweł Żukowski

Maria Rostocka

Malarka, rysownicza i autorka komiksów, od niedawna także dyplomowana arteterapeutka. Absolwentka wydziału malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Autorka powieści graficznej *Koniec lipca* (2020), napisanej w dwóch wersjach językowych, polskiej i francuskiej, przy wsparciu programu stypendialnego Centre National du Livre. *Koniec lipca* został uznany za najlepszy polski komiks roku 2020 na Międzynarodowym Festiwalu Komiksów i Gier w Łodzi. Ukazał się we Francji w 2021.

A painter, an illustrator, and a comicbook writer, Maria Rostocka has recently become a certified art therapist. A graduate from the Faculty of Painting at the Academy of Fine Arts in Warsaw, she is the author of the graphic novel *Koniec lipca* (2020), written in two language versions, Polish and French, with the support of the Centre National du Livre scholarship programme. *Koniec lipca* was voted the best Polish comic of 2020 at the International Festival of Comics and Games in Łódź. It has been published in France in 2021.

VARIA MISCELLANEA

Klubokawiarnia 3Siostry,
Powstańców Warszawy 6,
Sopot

19 SIERPNIA 2021 (CZWARTEK), GODZ. 20.30
19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 8.30 PM

Literacki quiz Quiz by the Book

Prowadzenie/*hosted by*: Małgorzata Muraszko

Festiwal literacki to nie tylko spotkania z pisarzami i pisarkami czy rozmowy o książkach. Festiwal to też zabawa. A jak zabawa, to literacki pub quiz! Może być świetną okazją do sprawdzenia swojej wiedzy literackiej, ale przede wszystkim pozwoli wczuć się w klimat Literackiego Sopotu! *A literary festival is not just about meeting writers or talking about books. Any festival is also about having fun. And if we know a thing or two about fun, it's that it means a literary pub quiz! It can be a great opportunity to test your knowledge of literature, but above all it will help you soak up the atmosphere of Sopot by the Book!*

Goyki 3 Art Inkubator,
Jakuba Goyki 3, Sopot

20 SIERPNIA 2021 (PIĄTEK), GODZ. 14.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 2.00 PM

Wydarzenie towarzyszące rainbow4.love: Z Joanną Ostrowską rozmawia Przemek Rydzewski *Accompanying event by rainbow4.love:* Przemek Rydzewski talks to Joanna Ostrowska

fot. [Jakub Szafrński](#)

Joanna Ostrowska

Doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, studiowała również w Instytucie Sztuk Audiowizualnych UJ, Katedrze Judaistyki UJ, Gender Studies UW, Zakładzie Hebraistyki UW i PWSFTviT w Łodzi. Wykładowczyni akademicka, krytyczka filmowa, dramaturżka. Zajmuje się tematyką związaną z przemocą seksualną w czasie II wojny światowej i zapomnianymi ofiarami nazizmu. Autorka głośnej książki *Przemilczane. Seksualna praca przymusowa w czasie II wojny światowej* (2018), za którą otrzymała prestiżową nagrodę Mauthausen-Memorial-Forschungspreis. W kwietniu ukazała się jej najnowsza książka *Oni. Homoseksualiści w czasie II wojny światowej*. *With a PhD in history, Joanna Ostrowska also studied at the Institute of Audiovisual Arts and the Institute of Jewish Studies at the Jagiellonian*

University, at the University of Warsaw (Gender Studies and the Hebrew Philology), and in Lodz Film School. An academic lecturer, a film critic, and a playwright, she focuses on the themes of sexual violence during World War II and the forgotten victims of Nazism. The author of the famous *Przemilczane. Seksualna praca przymusowa w czasie II wojny światowej* (2018), for which she received the prestigious Mauthausen-Memorial-Forschungspreis award. In April, she published her latest book *Oni. Homoseksualiści w czasie II wojny światowej*.

Kupujesz – pijesz – pomagasz! Fundusz pomocowy rainbow4.love jest odpowiedzią na trudną sytuację, w jakiej znajdują się dziś osoby LGBT+ w Polsce. To pierwsza taka akcja na polskim rynku, gdzie fundusz grantowy zasilają środki ze sprzedaży stworzonego na ten cel napoju – Yerba Mate Rainbow. Pozyskiwany w ten sposób budżet pozwoli m.in. na realizację projektów związanych ze wsparciem kryzysowym, psychologicznym i prawnym dla osób LGBT+, zwłaszcza poza dużymi miastami. Inicjatorem rainbow4.love jest polska firma Wild Grass, znana z produkcji napojów ChaiKola i ChaiMate, zaś Strategicznym Partnerem, operatorem funduszu i ciałem doradczym – Kampania Przeciw Homofobii. Napój Yerba Mate Rainbow jest dostępny m.in. w sieci sklepów Carrefour oraz w wybranych klubach w Sopocie. Spotkanie w ramach festiwalu Literacki Sopot jest częścią inicjatywy Rainbow4love. Chcesz być jej częścią? Organizatorzy mają kilka pomysłów na wspólne działania. Wejdź na rainbow4.love i zobacz, co możemy razem zrobić. Włącz się do zmiany rzeczywistości na bardziej przyjazną!

Buy it. Drink it. Help them! The rainbow4.love fund is a reaction to the challenges facing LGBT+ people in Poland today. It is the first Polish initiative of this kind in which a fund is supported by proceeds from selling a drink created for that very purpose (Yerba Mate Rainbow). The money raised will help implement some projects supporting LGBT+ people in crisis, psychological and legal, especially those living outside big cities. The driving force behind rainbow4.love is Wild Grass, the Polish company known for the creation of ChaiKola and ChaiMate beverages, while Campaign Against Homophobia is its strategic partner, the fund operator, and the advisory body. Yerba Mate Rainbow is available in Carrefour shops and selected clubs in Sopot. The event held during Sopot by the Book festival is part of the Rainbow4love initiative. Wanna get involved? The organisers have a couple of ideas on how we can work together. Go to rainbow4.love and see what we can do. Join us to make our world a better place!

Kościół ewangelicki
Zbawiciela,
Parkowa 5, Sopot

fot. Andrzej Banaś

20 SIERPNIA 2021 (PIĄTEK), GODZ. 19.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 7.00 PM

Wydarzenie towarzyszące WOLNE LEKTURY:
Z Zośką Papużanką rozmawia Aleksandra Kopeć-Gryz
Accompanying event:
Aleksandra Kopeć-Gryz talks to Zośka Papużanka

Zośka Papużanka

Mieszka i pisze w Krakowie. uczy języka polskiego. Zadebiutowała w roku 2012 *Szopką*, która przyniosła jej nominacje do Nagrody Literackiej Nike i do Paszportów „Polityki”. W 2016 roku ukazała się jej druga powieść, *On*, nominowana do Paszportów „Polityki”, nagrody Gryfia i wyróżniona tytułem Krakowskiej Książki Miesiąca. w 2017 roku zbiór opowiadań *Świat dla ciebie zrobiłem*, a w 2020 kolejna powieść *Przez. Kąkol* to najnowsza powieść, wydana przez Wydawnictwo Marginesy w 2021 roku.

She lives in Krakow, where she teaches the Polish language and writes. She made her debut in 2012 with Szopka, which won her nominations to the Nike Literary Award and the Paszporty Polityki award. In 2016, her second novel, On, was published, which was nominated to Paszporty Polityki and the Gryfia award, as well as receiving the title of Cracow's Book of the Month. In 2017, she published the collection of short stories Świat dla ciebie zrobiłem, and, in 2020, the novel Przez. Kąkol is her latest work published by Marginesy in 2021.

Wolne Lektury, flagowy projekt fundacji Nowoczesna Polska, to największa w Polsce biblioteka internetowa udostępniająca książki za darmo w najpopularniejszych formatach mobilnych (PDF, MOBI, EPUB, TXT, FB2, a także formacie DAISY przystosowanym dla osób niedowidzących). Serwis istnieje od 2007 roku i obecnie można w nim znaleźć ponad 5600 ebooków oraz ponad 800 audiobooków. Wszystkie utwory udostępniane są nieodpłatnie w ramach domeny publicznej oraz dzięki wykorzystaniu wolnych licencji. W zasobach biblioteki znajdują się klasyki literatury polskiej oraz światowej (w tłumaczeniu na język polski), a także utwory cenionych współczesnych pisarzy.

Wolne Lektury, the flagship project of the Nowoczesna Polska foundation, is Poland's largest online library providing access to free books in the most popular formats (PDF, MOBI, EPUB, TXT, FB2, as well as in DAISY dedicated to the visually impaired). The service has been in operation since 2007 and it currently contains over 5600 ebooks and over 800 audiobooks. All the works are available free of charge as part of the public domain and through the use of free licences. The library's resources include classic Polish and world literature (in Polish translations), as well as works by esteemed contemporary writers.

21 SIERPNIA 2021 (SOBOTA), GODZ. 10.00–18.00
21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 10.00 AM–6.00 PM

Solaris – Sopot z przyszłości | literacka gra miejska Solaris: Sopot in the future | literary urban game

Na jeden dzień Sopot stanie się wizją świata według Stanisława Lema z powieści *Solaris*. Zapraszamy do wzięcia udziału w mobilnej grze miejskiej nie z tej Ziemi! W grze poznacie miasto z zupełnie innej strony! Zapewniamy buszowanie po urokliwych zakątkach Dolnego Sopotu, gdzie odkrywać będziecie jego znane i mniej znane zakamarki. Do udziału w grze wystarczy jeden smartfon na drużynę. Zapraszamy drużyny składające się z od 3 do 10 osób. Odwiedźcie z nami Sopot z przyszłości, zagłębiając się w najpopularniejszą powieść króla polskiej literatury science fiction!

For one day, Sopot will transform into the world of Stanisław Lem's *Solaris*. You're welcome to take part in an urban game out of this world! In the game, you will get to know the city from a completely different perspective! We guarantee lots of rummaging in the charming nooks and crannies of Lower Sopot, where you will discover its well-known and lesser-known places. To participate in the game, you only need one smartphone per team. We would like to invite teams of 3 to 10 people. Go with us to visit the Sopot from the future, immersing yourself in the most popular work of the king of Polish sci-fi literature!

Goyki 3 Art Inkubator,
Jakuba Goyki 3, Sopot

21 SIERPNIA 2021 (SOBOTA), GODZ. 18.00
21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 6.00 PM

Z Ingą Iwasiów rozmawia Marta Perchuć-Burzyńska Marta Perchuć-Burzyńska talks to Inga Iwasiów

Inga Iwasiów

Profesorka literaturoznawstwa, krytyczka literacka, prozaiczka, publicystka, aktywistka. Pracuje i mieszka w Szczecinie. Od 1999 roku do momentu zamknięcia pisma w 2012 roku redaktorka naczelna Szczecińskiego Dwumiesięcznika Kulturalnego „Pogranicza”. Autorka nominowanej do Nagrody Literackiej Nike powieści *Bambino*, traktującej o tożsamości i przesiedleniach w powojennym świecie. Badaczka literatury XIX, XX i XXI wieku, teoretyczka feminizmu i gender, członkini Rady Doskonałości Naukowej, Komitetu Nauk o Literaturze PAN, Polskiego PEN Klubu oraz Unii Literackiej. Redaktor naczelna czasopisma naukowego „Autobiografia. Literatura. Kultura. Media”. Autorka m.in. monografii naukowych *Kresy w twórczości Włodzimierza Odojewskiego* (Szczecin 1994); rozprawy o prozie Leopolda Tyrmanda *Opowieść i milczenie. O prozie Leopolda Tyrmanda* (Szczecin

fot. Malina Majewska

2000); *Granice. Polityczność prozy i dyskursu kobiet po 1989 roku* (Szczecin 2013); *Odmrażanie. Literatura w potrzebie* (Szczecin 2020); esejów *Gender dla średnio zaawansowanych. Wykłady szczecińskie* (Warszawa 2004, wyd. II 2008), *Parafrazy i reinterpretacje. Wykłady z teorii i praktyki czytania* (Szczecin 2004); *Rewindykacje. Kobieta czytająca dzisiaj* (Kraków 2002); zbiorów wierszy *Miłość* (Szczecin 2000) i *39/41* (Szczecin 2004), opowiadań *Smaiki i dotyki* (Warszawa 2006, wyd. II, 2014) oraz powieści *Bambino* (Warszawa 2008, wyd. II, 2015), *Ku słońcu* (Warszawa 2010, wyd. II, 2015), *Na krótko* (Warszawa 2012), *W powietrzu* (Warszawa 2014), *Pięćdziesiątka* (Warszawa 2015), *Kroniki oporu i miłości* (Warszawa 2019). Wydała także zbiór felietonów *Blogotony* (Warszawa 2013) oraz książkę autobiograficzną *Umarł mi. Notatnik żałoby* (Wołowiec 2013). W 2017 roku na deskach Teatru Współczesnego w Szczecinie odbyła się prapremiera jej sztuki *Dziecko* w reż. Martyny Łyko, przygotowanej także w 2018 roku dla Teatroteki przez Barbarę Białowąs.

A professor of literary studies, literary critic, prose writer, publicist, and activist, she works and lives in Szczecin. From 1999 to 2012 (when the magazine was closed), she was the editor-in-chief of *Szczeciński Dwumiesięcznik Kulturalny Pogranicza*. The author of the novel *Bambino*, nominated for the Nike Literary Award, which deals with the question of identity and the displacement in the post-WWII world. Studying the literature of the 19th, 20th, and 21st century, she is a theoretician of feminism and gender studies, and a member of the council for scientific excellence (Rada Doskonałości Naukowej), the Committee on Literary Studies of the Polish Academy of Sciences, the Polish PEN Club, and the literary union Unia Literacka. The editor-in-chief of the scientific journal *Autobiografia. Literatura. Kultura. Media*, she is the author of the scientific monograph *Kresy w twórczości Włodzimierza Odojewskiego* (Szczecin, 1994) and the thesis on the prose of Leopold Tyrmand *Opowieść i milczenie. O prozie Leopolda Tyrmanda* (Szczecin, 2000), as well as writing *Granice. Polityczność prozy i dyskursu kobiet po 1989 roku* (Szczecin, 2013) and *Odmrażanie. Literatura w potrzebie* (Szczecin, 2020). A versatile author, she excels in essays: *Gender dla średnio zaawansowanych. Wykłady szczecińskie* (Warsaw, 2004 and 2008), *Parafrazy i reinterpretacje. Wykłady z teorii i praktyki czytania* (Szczecin, 2004), *Rewindykacje. Kobieta czytająca dzisiaj* (Krakow, 2002); collections of poems: *Miłość* (Szczecin, 2000) and *39/41* (Szczecin, 2004); short stories: *Smaiki i dotyki* (Warsaw, 2006 and 2014); and novels: *Bambino* (Warsaw, 2008 and 2015), *Ku słońcu* (Warsaw 2010 and 2015), *Na krótko* (Warsaw, 2012), *W powietrzu* (Warsaw, 2014), *Pięćdziesiątka* (Warsaw, 2015), *Kroniki oporu i miłości* (Warsaw, 2019). She also published the collection of columns *Blogotony* (Warsaw, 2013) and the autobiographical book *Umarł mi. Notatnik żałoby* (Wołowiec, 2013). In 2017, her play *Dziecko* directed by Martyna Łyko, also prepared in 2018 for Teatroteka by Barbara Białowąs, premiered in Teatr Współczesny in Szczecin.

W momencie,
gdy porzucasz swoje zasady
i wartości, jesteś martwy,
twoja kultura jest martwa,
twoja cywilizacja jest
martwa. Kropka.

The moment you give up
your principles,
and your values,
you are dead,
your culture is dead,
your civilization is dead.
Period.

➤ Oriana Fallaci

LITERACKI TEATRALNY THEATRE BY THE BOOK

Goyki 3 Art Inkubator,
Jakuba Goyki 3, Sopot

19 SIERPANIA 2021 (CZWARTEK), GODZ. 20.00

19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 8.00 PM

Czytanie: *Niezmordowani – dialog sceniczny Witolda Gombrowicza i Beatrycze o Dantem oraz spotkanie z Jarosławem Mikołajewskim.*

Prowadzenie: Tomasz Domagała

Reading: *The Indefatigable – Dialogue between Witold Gombrowicz and Beatrice on Dante and discussion with Jarosław Mikołajewski.*

Hosted by Tomasz Domagała

Adaptacja sceniczna/adaptation for stage: Mariusz Bonaszewski

Wykonanie/cast: Beatrycze – Dorota Landowska,

Gombrowicz – Mariusz Bonaszewski

Pod datą 16 października 1966 roku Witold Gombrowicz zapisał w *Dzienniku* osobliwy pamflet na Dantego. Ostro zanegował wartość *Boskiej komedii*, posuwając się nawet do zastąpienia w niej niektórych tercyn własnymi. Jarosław Mikołajewski wyobraził sobie, że w obronie swojego wyznawcy przychodzi do Gombrowicza Beatrycze i podejmuje z nim polemikę. Na tekst dramatu składają się oryginalne fragmenty *Dziennika* i kwestie Beatrycze dopisane przez pomysłodawcę dialogu.

On 16 October 1966, Witold Gombrowicz wrote a squib against Dante in his *Diary*. He vehemently denounced the value of *The Divine Comedy*, going so far as to replace some of the *terzarima* in it with ones of his own device. Jarosław Mikołajewski imagined Beatrice coming to Gombrowicz in defence of her admirer and engaging in a dispute with him. The text of the play consists of the original fragments of *Diary* and Beatrice's lines by Jarosław Mikołajewski.

Dziennik 1953–1956 by Witold Gombrowicz. Copyright © Rita Gombrowicz & Institut Littéraire, used by permission of The Wylie Agency (UK) Limited.

Teatr BOTO,
Bohaterów
Monte Cassino 54B,
Sopot

20 SIERPNIA 2021 (PIĄTEK), GODZ. 18.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 6.00 PM

Monodram *Gwałt Franki Rame* w wykonaniu Doroty Landowskiej oraz spotkanie z Ewą Woydyłło-Osiatyńską. Prowadzenie: Karolina Sulej
Franca Rame's *The Rape* monodrama with Dorota Landowska and discussion with Ewa Woydyłło-Osiatyńska. Hosted by Karolina Sulej
przekład/translation: Jarosław Mikołajewski

9 marca 1973 roku Franca Rame, aktorka, życiowa towarzysząca Daria Fo, została porwana przez pięciu mężczyzn, wepchnięta do furgonetki, pobita i zgwałcona. Dwa lata później napisała krótki monodram. Pierwotnie utrzymywała, że tekst opiera się na wyznaniu anonimowej ofiary. Później przyznała, że odtwarza w nim tamten wielogodzinny koszmar. Wiele wskazuje na to, że gwałt był neofaszystowskim spiskiem – próbą zastraszenia artystki będącej symbolem walki o prawa kobiet, protestującej m.in. przeciw seksistowskiemu traktowaniu przy zgłaszaniu gwałtów i przemocy. Przekład był prezentowany po raz pierwszy w Teatrze Polonia jako część spektaklu *Mój pierwszy raz*.

On 9 March 1973, Franca Rame, an actress and Dario Fo's partner, was abducted by five men and pushed into a van, then beaten and raped. Two years later, she wrote a short monodrama. Initially, she maintained that the text was based on the testimony of an anonymous rape victim. Later, she admitted that she re-enacted the long nightmare she had gone through. There is a good reason to believe that the rape was part of a neo-fascist conspiracy – an attempt to intimidate the artist, who was the symbol of the fight for women's rights and who protested against sexist practices in reporting rape and violence. The translation was first presented at Polonia Theatre as part of *Mój pierwszy raz* play.

lokalizacje/venues
18.00 PIEKŁO/HELL:
wąwóz im. Profesora
Stefana Hermana
19.30 CZYŚCIEC/
PURGATORY: Goyki 3 Art
Inkubator
21.00 NIEBO/HEAVEN:
plaża obok Klubu Atelier

22 SIERPNIA 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 18.00
22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 6.00 PM

Czytanie *Boskiej komedii* Dantego Alighieri w reż. Radka Stępnia
Reading *The Divine Comedy* by Dante Alighieri, directed by Radek Stępień
przekład/translation: Edward Porębowicz
adaptacja sceniczna/adaptation for stage: Konrad Hetel
Kostiumy/costumes: Aleksandra Harasimowicz

obsada/cast: Justyna Bartoszewicz, Maciej Konopiński, Paweł Pogorzałek oraz uczestnicy festiwalu /and participants of the festival

On to rzekł, czy rzekł księżyc, czy woda to rzekła,
Padłem, głowę ukrywszy rękami obiema:
„Nie ma nieba i ziemi, otchłani, ni piekła,
Jest tylko Beatrycze. I właśnie jej nie ma”
He said it, or the moon, or the water in the well,
I fell down, and with my hands wrapped in my hair:
‘There is no heaven and earth, no abyss, no hell,
There is only Beatrice. And she is not there.’

J. Lechoń, *Spotkanie*

Ostatnie lata każą nam gruntownie zredefiniować, czym są dziś poszczególne kręgi Piekła, Czyśćca i Nieba – wszyscy przecież czujemy, że zarówno dawne grzechy, jak i dawne cnoty mogą nas zaprowadzić w zupełnie inne miejsca niż te, które zwiedził Dante. Dla współczesnego czytelnika niezbędną wydaje się weryfikacja tego, kto dziś powinien być palony wiecznym ogniem, a kto zasłużył na przebywanie w mistycznej róży.

Podróż, którą bohater *Boskiej komedii* odbywa po zaświatach, to akt, w którym zdobywa pełną wiedzę na temat świata i siebie samego. Czy jednak zdobycie takiej wiedzy jest dziś w ogóle możliwe? W naszej wędrówce po meandrach największego dzieła średniowiecza ujrzemy zarówno dzisiejsze ekwiwalenty dantejskich scen, jak i spróbujemy się zastanowić nad celem drogi, którą każdy z nas musi odbyć w połowie swojego życia.

Over the last few years, we have been forced to thoroughly redefine what the various circles of Hell, Purgatory and Heaven are today. After all, we all feel that both past sins and past virtues can take us to places completely different from those visited by Dante. For contemporary readers, it seems necessary to reassess who today should be burned with eternal fire and who deserves to dwell in the Mystical Rose.

The journey which the protagonist of *The Divine Comedy* undertakes in the afterlife is an act through which he acquires the full knowledge of the world and of himself. But is such knowledge even possible today? In our journey through the intricacies of the greatest work of the Middle Ages, we will see today's examples of the Dantean scenes, as well as trying to reflect on the purpose of the journey which each of us has to undertake at midlife.

LITERACKI FILMOWY

FILM BY THE BOOK

Zamknijmy na chwilę oczy. Przywołajmy teraz kilka obrazów: Anita Ekberg i Marcello Mastroianni pływający w fontannie di Trevi; ojciec z synem poszukujący w Rzymie skradzionego roweru; na opustoszałej wyspie stremowana Monica Vitti wykrzykująca imię zaginionej przyjaciółki Anny; mały Totò z przejęciem i fascynacją wpatrujący się w filmowy ekran... Co łączy wymienione sceny? Każda z nich zapisała się w klasyce włoskiego kina. Każda z nich została zrealizowana przez mężczyznę. Bo to właśnie z działalnością reżyserów łączymy powstanie i rozwój kinematografii Półwyspu Apenińskiego. A gdzie miejsce kobiet w rozległej panoramie kina włoskiego? Czy – jak mawiał znany włoski krytyk Lino Micciché – włoska kultura filmowa niezmiennie cierpi na „fallocentryczność”?

Podczas tegorocznej edycji Literackiego Sopotu spróbujemy oddać głos właśnie reżyserkom – ich spojrzeniu i wrażliwości, przenikliwym spostrzeżeniom dotyczącym otaczającej je rzeczywistości. Wyselekcjonowanie tylko czterech tytułów pokazowych okazało się zadaniem niezwykle trudnym, ale to dobrze. Świadczy to o tym, że Włoszki z powodzeniem tworzą swoje kino. I to nie tylko w ojczyźnie – wiele z nich szuka rozwiązań produkcyjnych poza granicami, stawiając na transnarodowość.

Na ostatecznej liście zabrakło (niestety!) miejsca dla takich nazwisk jak Liliana Cavani, Francesca Archibugi, Francesca i Cristina Comencini, Roberta Torre, Emma Dante, Alina Marazzi czy Laura Bispuri. Warto jednak je zapamiętać i na własną rękę zgłębić ich bogate filmografie. Każda z nich – na przestrzeni różnych dekad – walczyła o widzialność włoskich kobiet w branży, możliwość

Let us close our eyes for a moment and recall a few images... Anita Ekberg and Marcello Mastroianni frolicking in di Trevi fountain; a father and his son looking for a stolen bicycle in Rome; on a desert island, stressed, Monica Vitti screaming the name of her lost friend Anna; little Totò staring at the screen with excitement and fascination... What do the aforementioned scenes have in common? Each of them became a classic of Italian cinema. And each of them was made by a man. For it is with the works of male directors that we associate the emergence and development of cinematography on the Italian Peninsula. And where is the place for women in the vast panorama of Italian cinema? Does, as the famous Italian critic, Lino Micciché, would say – Italian cinema invariably suffers from 'phallocentricity'?

During this year's Sopot by the Book Festival, we will try to give the floor to female directors – their perspective and sensitivity, and insightful observations on the reality. Selecting only four films turned out to be an extremely difficult task, but it is a good thing. It is a proof that Italian women are able to successfully make their own cinema. And not only in their homeland – lots of them are looking for production opportunities abroad, opting for transnational approach.

Unfortunately, the final list does not include such names as Liliana Cavani, Francesca Archibugi, Francesca and Cristina Comencini, Roberta Torre, Emma Dante, Alina Marazzi, or Laura Bispuri. However, we should remember them and explore their extensive filmographies on our own. For many decades, each of them has fought for the visibility of Italian women in the industry, for the possibility to explore themes related to women's

realizacji tematów związanych z kobiecą siłą i emancypacją, ale też kobiecym cierpieniem w niekiedy (wciąż) nazbyt patriarchalnym i maczystowskim społeczeństwie. Należą im się wielkie pokłony i brawa. Warto żywić nadzieję, że inne festiwale zdecydują się w niedalekiej przyszłości na poszczególne retrospektywy.

Starałam się, aby tegoroczna minisekcja włoskiego kina była jak najbardziej różnorodna. Aby mój wybór wskazywał na to, że włoskie kobiety filmu zajmują się nie tylko kinem artystycznym i tzw. kinem kobiecym, ale także – w sposób odważny i innowacyjny – kinem gatunkowym. Reżyserki nie tylko przenoszą nas w różne części Włoch i Europy, ale także do różnych, równoległych wręcz, światów. Żywię szczerą nadzieję, że pokazy w Sopocie to tylko początek wspaniałej przygody, jaką niewątpliwie jest spojrzenie na włoskie kino poza oficjalną, kanoniczną narracją, tam, gdzie manifestuje się piękno i siła kobiet.

[Diana Dąbrowska]

Sopoteka
(Sopot Centrum, II piętro),
Tadeusza Kościuszki 14.,
Sopot

19 SIERPANIA 2021 (CZWARTEK), GODZ. 14.00
19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 2.00 PM

**80. urodziny Krzysztofa Kieślowskiego:
pokaz filmu *Podwójne życie Weroniki* i prelekcja.
Prowadzenie: Diana Dąbrowska
80th birthday of Krzysztof Kieślowski:
screening of *The Double Life of Véronique*
with introduction by Diana Dąbrowska**

power and emancipation, but also to women's suffering in the sometimes (still) overly patriarchal and macho society. They deserve a round of applause. It is to be hoped that other festivals will decide to hold their individual retrospectives in the near future.

I wanted this year's Italian cinema section to be as diverse as possible. I wanted my selection to indicate that Italian female filmmakers are not only involved in art cinema and so-called women's cinema, but also – in a daring and innovative way – in genre films. The directors take us not only to different parts of Italy and Europe but also into parallel worlds. I sincerely hope that the screenings in Sopot will mark only the beginning of a wonderful adventure, which is looking at the Italian cinema outside the official, canonical confines and where the beauty and the strength of women can manifest themselves.

[Diana Dąbrowska]

Księgarnia Smak Słowa,
Bohaterów
Monte Cassino 6A, Sopot

19 SIERPNIĄ 2021 (CZWARTEK), GODZ. 20.00
19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 8.00 PM

Projekcja filmu *Bazyliuszki* *The Basilisks* (screening)

Reżyseria/directed by: Lina Wertmüller

Włochy/Italy 1963, 85 min.

Prelekcja/introduction: Diana Dąbrowska

Za sprawą debiutu jednej z najważniejszych reżyserek w historii włoskiego kina przenosimy się na południe Włoch, do malowniczego regionu Basilicata. Senne prowincjonalne miasteczko staje się tłem dla przygód trzech Piotrusiów Panów, którzy – podobnie jak bohaterowie słynnych *Wałkoni* Felliniego (1953) – uciekają od odpowiedzialności i dorosłości. Wertmüller czerpie tutaj z bogatej tradycji neorealistycznej zakładającej „surową obserwację” losów postaci. Lecz autorka dodaje także coś od siebie: szczyptę groteski i ironii, która stanie się przez kolejne dekady znakiem rozpoznawczym jej twórczości.

With the debut of one of the most important directors in the history of Italian cinema, we are moving to the south of Italy, to the scenic region of Basilicata. A sleepy, small town becomes the backdrop for the adventures of three Peter Pans, who – just like the protagonists of Fellini's famous *Vittelloni* (1953) – run away from responsibility and adulthood. Here, Wertmüller borrows from the rich tradition of Italian realism and 'raw observation' of the characters' lives. But she also adds something of her own – a touch of grotesque and irony which would become the hallmark of her work for the decades to come.

Księgarnia Smak Słowa,
Bohaterów
Monte Cassino 6A,
Sopot

20 SIERPNIĄ 2021 (PIĄTEK), GODZ. 20.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 8.00 PM

Projekcja filmu *Cuda* *The Wonders* (screening)

Reżyseria/directed by: Alice Rohrwacher

Niemcy | Szwajcaria | Włochy / Germany | Switzerland | Italy

2014, 111 min.

Prelekcja/introduction: Diana Dąbrowska

Działalność artystyczna Alice Rohrwacher udowadnia, że jest we włoskim kinie miejsce dla autorskiego kina kobiecego. Nagrodzona w Cannes reżyserka zaprasza nas w filmową podróż w stronę mniej znanej części Toskanii. Nie ma tutaj charakterystycznych słoneczników, są za to pszczoły, które strzegą porządku w archaicznym świecie dziecięcych bohaterów. Siła dzieła

Księgarnia Smak Słowa,
Bohaterów
Monte Cassino 6A,
Sopot

21 SIERPNIĄ 2021 (SOBOTA), GODZ. 20.00
21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 8.00 PM

Projekcja filmu *Nico, 1988* *Nico, 1988* (screening)

Reżyseria/directed by: Susanna Nicchiarelli

Belgia | Włochy / Belgium | Italy 2017, 93 min.

Prelekcja/introduction: Diana Dąbrowska

Autobiograficzna opowieść o Nico, byłej muzie Andy'ego Warhola i piosenkarce kultowego zespołu Velvet Underground. Opowieść Nicchiarelli nie skupia się jednak na szalonej młodości artystki, ale na jej późniejszym, mniej opisanym życiu. Filmowa Nico, w którą wciela się ceniona duńska aktorka Trine Dyrholm, szuka własnej drogi w momencie, gdy medialny

Księgarnia Smak Słowa,
Bohaterów
Monte Cassino 6A,
Sopot

świat traktuje ją jako wypaloną gwiazdę. Już za sprawą formatu filmowego i wykorzystania materiałów archiwalnych Nicchiarelli stara się oddać niezwykły klimat bezkompromisowej działalności Nico. Film zdobył główną nagrodę sekcji Orizzoni na MFF w Wenecji (2017) i jest pierwszym międzynarodowym projektem w rosnącym dorobku utalentowanej włoskiej reżyserki i scenarzystki.

The autobiographical story of Nico, the former Andy Warhol's muse and the singer of the iconic Velvet Underground. Nicchiarelli's story, however, does not revolve around the artist's wild, young years, but the later, 'less described', period in her life. The Nico played by the award-winning Danish actress, Trine Dyrholm, is looking for a new path in her life while the media see her as a 'burned out star'. Through the film format and thanks to the use of documentary footage, Nicchiarelli tries to capture the unique context of Nico's ambitious endeavours. The film won the main Orizzont award during the Venice IFF in 2017 and is the first international project in the growing body of work of the talented Italian director and screenwriter.

22 SIERPNIA 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 20.00
22 August 2021 (Sunday), 8.00 pm

Projekcja filmu **Tito i obcy** **Little Tito and the Aliens (screening)**

Reżyseria/directed by: Paola Randi

Włochy/Italy 2018, 92 min.

Prelekcja/introduction: Diana Dąbrowska

Film Paoli Randi udowadnia, że można we Włoszech tworzyć filmy niezależne i gatunkowe. Surrealistyczna komedia science fiction uwodzi nie tylko humorem, ale także mądrością rozwijanych w niej tematów. Kosmiczne przygody są tylko sposobem na poradzenie sobie z trudnymi rodzinnymi sprawami, jak chociażby śmierć najbliższych, żałoba. Fantastyczno-naukowy *entourage* pozwala reżyserce na zabawę, a przede wszystkim na oswojenie lęków. Zdjęcia do filmu kręcono w stanie Nevada, USA. Główną rolę zagrał zaś dobrze znany polskiej publiczności aktor Valerio Mastrandrea. Paola Randi's film proves that it is possible to make independent genre films in Italy. This surreal sci-fi comedy charms the viewers not only with its humour but also with the wisdom with which its themes are presented. Cosmic adventures are just a way of dealing with difficult family events, such as the death of loved ones and bereavement. The sci-fi setting allows the director to have fun with and, above all, tame fears. The film was shot in Nevada, USA. The lead role was played by the well-known in Poland Valerio Mastandrea.

LITERACKI MUZYCZNY MUSIC BY THE BOOK

Park przy Goyki 3
Art Inkubator,
Jakuba Goyki 3, Sopot

21 SIERPNIA 2021 (SOBOTA), GODZ. 20.00
21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 8.00 PM

Ieri, oggi, domani. Włoska muzyka filmowa **- Natalia Moskal z zespołem** **Ieri, oggi, domani. Italian film music** **- Natalia Moskal with the band**

Natalia Moskal z zespołem w składzie/**with her band:** Jan Stokłosa,
Wojciech Gumiński, Andrzej Olewiński, Szymon Linette
Realizacja dźwięku/**sound engineer:** Tomasz Budkiewicz

Wyjątkowy koncert prezentujący utwory z płyty *There is a star* Natalii Moskal, polskiej wokalistki, która swoje życie prywatne i zawodowe dzieli między Polskę i Włochy. Album zawiera 14 piosenek znanych m.in. z włoskiego, powojennego kina w nowych aranżacjach Jana Stokłosa. Album w swoim klimacie prezentuje Włochy zarówno Federico Felliniego, jak i Paolo Sorrentino z odrobiną Frances Mayes. Utwory zostały zaaranżowane na orkiestrę z wykorzystaniem m.in. akordeonu, wibrafonu i saksofonu. Włochy to dla Natalii Moskal drugi dom, ale też kraj pełen fascynujących artystów. Młoda polska wokalistka od wielu lat interesuje się włoską kulturą, szczególnie kinematografią i muzyką. W końcu postanowiła połączyć swoje pasje w jeden projekt, tak zrodził się pomysł nagrania płyty z piosenkami, które w dużej części powstały kilkadziesiąt lat temu. Wśród zaaranżowanych przez Jana Stokłosę utworów znalazły się m.in. *Soldi soldi* z filmu *Boccaccio '70* Federico Felliniego (1960), *Tu vuò 'fa' l'Americano* z filmu *Zaczęło się w Neapolu* w reż. Melville'a Shavelsona (1960) czy *Mambo Italiano* z filmu *Chleb, miłość i...* w reż. Dina Risiego (1955). Wszystkie utwory, które znalazły się na płycie, były wykonane m.in. przez Sopię Loren. [An exclusive concert featuring the songs from Natalia Moskal's album *There Is a Star*. Natalia Moskal is a Polish singer living and working in Poland and Italy. The album contains 14 songs featured in several post-war Italian films, which have been arranged by Jan Stokłosa. The album presents the Italy of Federico Fellini and Paolo Sorrentino with a touch of Frances Mayes. The pieces have been arranged for an orchestra including accordion, vibraphone, and saxophone. For Natalia Moskal, Italy is her second home and a country full of fascinating artists. The young Polish singer has long been interested in Italian culture, especially its cinematography and music. Eventually, she decided to indulge all her passions in one project. That's how the idea was](#)

born to record an album with songs which had mostly been written several decades ago. The songs arranged by Jan Stokłosa include *Soldi soldi soldi* from Federico Fellini's *Boccaccio '70* (1960), *Tu vuo' fa' l'americano* from Melville Shavelson's *It Started in Naples* (1960) or *Mambo Italiano* from Dino Risi's *Scandal in Sorrento* (1955). All the songs featured on the album were once performed by Sophia Loren, among others.

Natalia Moskal

Wokalistka, tłumaczka literatury, miłośniczka Włoch i włoskiej kultury. Do tej pory ukazały się jej dwie płyty: *Songs of Myself* (2017) i *Bunt młodości* (2018). W 2019 roku wzięła udział w selekcjach do San Remo w ramach Area Sanremo. Pierwszy włoski singiel Natalii (*Im)perfetta*, który ukazał się także po polsku i po angielsku, był we Włoszech emitowany w 67 stacjach radiowych, miał premierę na bardzo popularnym portalu ogólnokrajowym Sky TG 24, zakwalifikował się także do setki najczęściej granych w radio niezależnych utworów. Autorka coverów *Soldi* i *Calipso*, które razem osiągnęły pół miliona wyświetleń na YouTube i zostały bardzo pozytywnie przyjęte we Włoszech. Natalia jest również współwłaścicielką Wydawnictwa Fame Art, które wydaje muzykę i książki, a także tłumaczką, na swoim koncercie ma m.in. tłumaczenie książki *Rodowód* Ester Singer Kreitman.

A vocalist, a literary translator, a fan of Italy and Italian culture, Natalia Moskal has released two albums so far: *Songs of Myself* (2017) and *Bunt młodości* (2018). In 2019, she auditioned for San Remo festival. Natalia's first Italian single (*Im)perfetta*, which was also released in Polish and English, was broadcast on 67 radio stations in Italy, and it premiered on the popular national website Sky TG24, also qualifying for the top 100 list of the most-played independent songs on the radio. She covered *Soldi* and *Calipso*, which have together reached half a million views on YouTube and have received positive feedback in Italy. Natalia is also a co-owner of Fame Art Publishing House focusing on music. She has also translated books including *Blitz and Other Stories* by Ester Singer Kreitman.

*Dobrem dla księgi jest, by była czytana.
Księga uczyniona jest ze znaków,
które mówią o innych znakach,
te zaś z kolei mówią o rzeczach.
Bez oka, które je czyta, księga kryje znaki,
które nie wytwarzają pojęć,
a więc jest niema.*

*The good of a book lies in its being read.
A book is made up of signs that speak
of other signs, which in their turn speak
of things. Without an eye to read them,
a book contains signs that produce
no concepts; therefore it is dumb.*

➤ **Umberto Eco**

LITERACKI DLA DZIECI

SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS

Piccola Italia

Dla rodzin z dziećmi od 5 lat przygotowaliśmy wycieczkę do Włoch za pośrednictwem włoskiej literatury dziecięcej i teatru. Zapraszamy codziennie o 11.00 do ogrodu Muzeum Sopotu, gdzie spotkacie córkę cesarza Walentyne, Alicję, która zawsze gdzieś się gubi, pięciu nieudanych i tuli-pucho-kłaczka. Czytania książek przygotowali aktorzy Teatru Miniatura Edyta Janusz-Ehrlich i Jakub Ehrlich. Po każdym czytaniu poprowadzą warsztaty teatralne w nawiązaniu do tematyki książek. Nauczycie się aktorskiej rozgrzewki, poćwiczycie wyobraźnię i oczywiście zagracie jakąś rolę!

For families with children aged 5 and over, we have prepared a trip to Italy with the help of Italian children's literature and theatre. You are welcome to come every day at 11.00 am to the garden of the Sopot Museum to meet the Emperor's daughter Valentina, Alice who always gets lost, the five misfits, and the fluffy little squishy. Reading books for children by Italian authors have been prepared by Miniatura City Theatre actors Edyta Janusz-Ehrlich and Jakub Ehrlich. After each reading, they will conduct drama workshops based on the themes of the books. You will learn acting warm-ups, exercise your imagination and, of course, play a role!

Wybór i opracowanie książek i warsztatów/ selecting and preparing books and workshops: Agnieszka Kochanowska

Czytanie i prowadzenie warsztatów/ reading and workshop hosting: Edyta Janusz-Ehrlich, Jakub Ehrlich

19 SIERPNIA 2021 (CZWARTEK), GODZ. 11.00
19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 11.00 AM

Walentyzna nie może się doczekać Valentina Can't Wait

**Czytanie książki *Złota klatka* Anny Castagnoli w tłumaczeniu Wioletty Gołębiowskiej (Wydawnictwo Dwie Siostry) i warsztaty
Reading the book *The Golden Cage* by Anna Castagnoli translated by Wioletta Gołębiowska (Dwie Siostry publishing house); workshops.**

Walentyzna jest córką cesarza. Zawsze dostaje wszystko, czego zażąda. Ma 390 par butów, 812 kapeluszy i 50 paszków z węzowych ogonów. Ma także 101 klatek i 100 najpiękniejszych, najbardziej niezwykłych ptaków na świecie – ptaka ze szklanymi skrzydłami, ptaka z koralowym dziobem,

ptaka tryskającego wodą. Ostatnia, złota klatka jest pusta. Czekają na ptaka, który umie mówić...

Valentina is the daughter of an emperor. She always gets what she wants. She has 390 pairs of shoes, 812 hats, and 50 snake tail belts. She also has 101 cages and 100 most beautiful and unusual birds in the world: a bird with glass wings, a bird with a coral beak, a bird spouting water. The last, golden cage is empty. It's waiting for a bird which can talk...

Ogród Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

20 SIERPNIA 2021 (PIĄTEK), GODZ. 11.00
20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 11.00 AM

Ćwiczenia z gubienia Exercises in Losing

**Czytanie fragmentów *Historyjek o Alicji, która zawsze wpadała w kłopoty* Gianniego Rodariego w tłumaczeniu Jarosława Mikołajewskiego (Wydawnictwo Polityka) i warsztaty
Reading excerpts from *Historyjki o Alicji, która zawsze wpadała w kłopoty* by Gianni Rodari, translated by Jarosław Mikołajewski (Polityka publishing house); workshops**

Alicja cały czas się gubi i wpada w różne nieprzewidziane miejsca – do kałamarza, do piłki, szuflady z naczyniami, a nawet do swojego urodziny tortu. Gianni Rodari uważany jest za włoskiego mistrza literatury dziecięcej, w 1970 roku uhonorowano go prestiżową międzynarodową Nagrodą im. H. Ch. Andersena.

Alice is constantly getting lost and falling into all sorts of unexpected places – an inkwell, a ball, a drawer full of dishes, and even into her birthday cake. Gianni Rodari is considered the Italian master of children's literature, and in 1970 he was honoured with the prestigious Hans Christian Andersen International Prize.

Ogród Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

21 SIERPNIA 2021 (SOBOTA), GODZ. 11.00
21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 11.00 AM

Dobrze być nieudanym It's Good to Be a Misfit

**Czytanie książki *Pięciu nieudanych* Beatrice Alemagni w tłumaczeniu Ewy Nicewicz-Staszowskiej (Wydawnictwo Dwie Siostry) i warsztaty
Reading the book *The Five Misfits* by Beatrice Alemagna translated by Ewa Nicewicz-Staszowska (Dwie Siostry publishing house); workshops**

Ogród Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

Było ich pięciu. Pięciu nieudanych. Pierwszy – dziurawy, drugi – złożony na pół, trzeci – sflaczały, czwarty – postawiony na głowie. A piąty? Szkoda gadać. Istna katastrofa. Co robili? W sumie nic. Wszystko knocili. Pewnego dnia, nie wiadomo skąd, przybył do nich niezwykle gość... Beatrice Alemagna jest autorką książek i ilustratorką, laureatką licznych nagród, m.in. włoskiej Premio Andersen i wyróżnienia Bologna Ragazzi Award. *Pięciu nieudanych* otrzymało nagrodę Liber Prize dla najlepszej włoskiej książki 2014 roku.

There were five of them. Five failed ones. The first one – with holes, the second one – folded in half, the third one – flabby, the fourth one – standing on his head. And the fifth? Don't even ask. A real disaster. What did they do? Well, nothing. They just blew it. One day, out of the blue, an unusual visitor came to them... Beatrice Alemagna is a writer and an illustrator who has won numerous awards, including Premio Andersen and the Bologna Ragazzi awards. *The Five Misfits* won the Liber Prize for the best Italian book in 2014.

22 SIERPNIA 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 11.00

22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 11.00

Ćwiczenia ze znajdowania

Exercises in Finding

Czytanie książki *Tuli-pucho-kłaczek* Beatrice Alemagni w tłumaczeniu Pawła Łapińskiego (Wydawnictwo Wytwórnia) i warsztaty

Reading the book *The Wonderful Fluffy Little Squishy* by Beatrice Alemagna translated by Paweł Łapiński (Wytwórnia publishing house); workshops

Mała Edzia postanawia znaleźć dla mamy idealny prezent na urodziny. Wie, że musi to być tuli-pucho-kłaczek! Ale co to takiego i gdzie to można znaleźć? Razem z Edzią wyruszymy na fascynującą wyprawę, poznamy jej przyjaciół i zakamarki miasta. Czy dzięki swojej determinacji i odwadze bohaterka znajdzie w końcu to, czego poszukuje? Tuli-pucho-co? *Tuli-pucho-kłaczek* zdobył nagrodę Mildred L. Batchelder Award w Stanach Zjednoczonych.

Little Edzia decides to find a perfect present for her mommy's birthday. She knows that it has to be a fluffy little squishy! But what is it and where can you find it? Together with Edzia, we set off on a fascinating journey, meet her friends and explore the nooks and crannies of her city. Will she finally find what she is looking for thanks to her determination and courage? Fluffy-what? *The Wonderful Fluffy Little Squishy* won the Mildred L. Batchelder Award in the United States.

WARSZTATY DLA DZIECI KSIĘGARNI AMBELUCJA WORKSHOPS BY AMBELUCJA BOOKSHOP

Ogród Muzeum Sopotu,

Księcia Józefa

Poniatowskiego 8,

Sopot

19 SIERPNIA 2021 (CZWARTEK), GODZ. 13.00

19 AUGUST 2021 (THURSDAY), 1.00 PM

Gatti di Roma

Wokół książek Katarzyny Kozłowskiej: *Maurizio, włoska przygoda* i *Maurizio, kot w okularach* (wydawnictwo HarperCollins Polska) z ilustracjami Agnieszki Żelewskiej

Let's Talk about the Books by Katarzyna Kozłowska: *Maurizio, włoska przygoda* and *Maurizio, kot w okularach* (HarperCollins Polska publishing house) with illustrations by Agnieszka Żelewska

Prowadzenie/hosted by: Agnieszka Żelewska

Gatti di Roma, czyli rzymskie koty, są nieodłączną częścią pejzażu miasta na siedmiu wzgórzach. Można je spotkać wszędzie (podobnie jak w Sopocie) – wygrzewają się w ruinach Forum Romanum, wylegują w Koloseum, spacerują po Zatybrzu. Maurizio, kot o włoskim imieniu, zabierze nas na spacer po Rzymie i opowie o swoich ulubionych miejscach. Odwiedzimy Wilczycę kapitolijną, fontannę di Trevi, Usta Prawdy, Koloseum i inne zabytki. Posłuchamy legendy o powstaniu wiecznego miasta i porozmawiamy o włoskiej kuchni. Zrobimy też razem tekturowe kamienice, w których zamieszkażą koty, bohaterowie książek Katarzyny Kozłowskiej.

Gatti di Roma, or the Roman cats, are an integral part of the landscape of the city on the seven hills. They can be found everywhere (just like in Sopot): basking in the ruins of the Roman Forum, lying in the Colosseum, or strolling through Trastevere. Maurizio, a cat with an Italian name, will take us for a walk around Rome and tell us about his favourite places. We will visit the Capitoline Wolf, the Trevi Fountain, the Mouth of Truth, the Colosseum, and other monuments. We will be listening to the legend of the founding of the eternal city and talk about Italian cuisine. Together, we will also make cardboard town houses where cats from Katarzyna Kozłowska's books can live.

Ogród Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

20 SIERPNIA 2020 (PIĄTEK), GODZ. 13.00

20 AUGUST 2021 (FRIDAY), 1.00 PM

Opera dei Pupi

Prowadzenie/hosted by: Agnieszka Żelewska

Opera dei Pupi to tradycyjny sycylijski teatr marionetek. Drewniane malowane lalki powstawały w Palermo i Katanii. Jak na marionetki sycylijskie lalki są bardzo duże – niektóre mają 130 cm wzrostu! Wiedza o lalkach, ich wykonaniu i animacji była przekazywana w rodzinach lalkarzy z pokolenia na pokolenie. W przepięknych malowanych teatrach można do dziś zobaczyć przedstawienia o rycerzach – Karolu Wielkim, Rolandzie, Orlandzie, pięknych damach – Aldobelli i Olimpii, Saracenach i arabskich księżniczkach, smokach, czarodziejach, syrenach i centaurach. Spróbujemy zrobić kukiełki na wzór sycylijskich lalek – rycerzy, księżniczki i smoki – i nadamy im włoskie imiona. W tekturowym teatrzyku pobawimy się w teatr lalkowy. Sycylijski Teatr Lalek, czyli Opera dei Pupi, jest wpisany na listę Arcydzieł Ustnego i Niematerialnego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO.

Opera dei Pupi is a traditional Sicilian puppet theatre. The wooden, painted puppets once used to be created in Palermo and Catania. As for Sicilian marionettes, the puppets are very big – some are 130 cm tall! The knowledge of puppet making and animating was passed on from generation to generation. In beautiful painted theatres, you can still see shows about knights (Charlemagne, Roland, Orlando), beautiful ladies (Aldobella and Olympia), Saracens and Arabian princesses, dragons, wizards, mermaids, and centaurs. We will attempt to make puppets based on the Sicilian marionettes (knights, princesses, and dragons) and we will give them Italian names. We will then play with them in our little cardboard theatre. The Sicilian marionette theatre, or Opera dei Pupi, is inscribed in the UNESCO Intangible Cultural Heritage Lists.

Ogród Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

21 SIERPNIA 2021 (SOBOTA), GODZ. 13.00

21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 1.00 PM

C'era una volta...

Prowadzenie/hosted by: Agnieszka Żelewska

„C'era una volta...”, czyli „Pewnego razu był sobie...” – tak zazwyczaj zaczynają się bajki. C'era una volta una principessa, una ragazza, una stella, una gatta... Pewnego razu była sobie królewna, dziewczynka, gwiazda, kotka... Z tektury i tkanin zrobimy bohaterów baśni istniejących i tych, których jeszcze nie ma: królewnę, Czerwonego Kapturka, Kota w Butach, gwiazdkę, szczurka, rycerza, króla, żabę... Powstaną też miniaturowe scenografie do każdej bajki. Nazwiemy bohaterów po włosku i poznamy kilka włoskich

słów. Będzie też można pobawić się w memory z obrazkami i włoskimi słówkami. I obejrzyć włoskie książki dla dzieci przywiezione z Targów Książki dla Dzieci i Młodzieży w Bolonii.

'C'era una volta...', or 'Once upon a time, there was a...' – this is how fairy tales usually start. C'era una volta una principessa, una ragazza, una stella, una gatta... Once upon a time there was a princess, a girl, a star, a cat... Out of cardboard and some fabrics, we will make characters from actual fairy tales and those that don't exist yet: a princess, Little Red Riding Hood, Puss in Boots, a star, a rat, a knight, a king, a frog... We will also create miniature sets for each fairy tale. The characters will receive names in Italian and we are going to learn the language a bit. You can also play a memory game with pictures and Italian words. Also, you can check out some Italian children's books brought from the Bologna Children's Book Fair.

Ogród Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

22 SIERPNIA 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 13.00

22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 1.00 PM

Jak wygląda Pinokio? Wokół książki Carla Collodiego

What Does Pinocchio Look Like?

About Carlo Collodi's Pinocchio

Prowadzenie/hosted by: Agnieszka Żelewska

Carlo Collodi, włoski pisarz i dziennikarz, żył w XIX wieku. Jest autorem powieści dla dorosłych i słynnego *Pinokia*. Każdy zna Pinokia, drewnianego chłopczyka, który ciągle popadał w kłopoty. Pajacyka o dobrym sercu, ciekawego świata, który z trudem uczył się odróżniania dobra od zła i pozbywał się naiwności i łatwowierności. Przygody Pinokia to historia każdego dziecka, ufnego i naiwnego, które musi nauczyć się reguł tego świata, a jednocześnie zachować siebie. Jak wyglądał Pinokio? Sprawa nie jest prosta – każda ilustrowana książka przynosi inną odpowiedź. Obejrzymy razem kilka różnych wydań książki o Pinokiu różnych ilustratorów, a potem stworzymy własne postacie techniką kolażu.

An Italian writer and journalist, living in the 19th century, Carlo Collodi wrote novels for adults, as well as the famous *Pinocchio*. Everyone knows the little wooden boy who constantly gets into trouble. A kind-hearted, curious little boy who struggled to learn the difference between right and wrong and to overcome his naivety and credulity. *The Adventures of Pinocchio* is the story of every child, trusting and naive, who must learn the rules of the world while protecting himself or herself. What did Pinocchio look like? The answer is far from simple – each illustrated book gives us a different answer. We will look together at several different editions of *The Adventures...* by different illustrators, and then create our own characters using the collage technique.

LITERACKI WARSZTATOWY

WORKSHOPS BY THE BOOK

Sopoteka
(Sopot Centrum, II piętro),
Tadeusza Kościuszki 14,
Sopot

21 SIERPNIĄ 2021 (SOBOTA), GODZ. 11.00-13.00
21 AUGUST 2021 (SATURDAY), 11.00 AM - 1.00 PM

Tłumaczenie na polski język migowy (PJM) w stylu poetyckim **Interpreting Poetic Texts into Polish Sign Language (PJM)**

Prowadzenie/hosted by: Adam Stoyanov

Tłumaczenie literackie nie jest prostym zadaniem. Szczególnie utworów niebędących prozą, takich jak np. wiersze czy piosenki. Skupiając się jedynie na samym tłumaczeniu treści, łatwo utracić walory poetyckiego piękna, które przecież jest zawarte w utworze w języku polskim! Na warsztatach dowiedziecie się, jak wzbogacić miganą treść o artystyczne walory, dzięki czemu Głusi będą wiedzieć, że tłumacz nie przekłada zwykłych komunikatów, a poezję. Będziecie wiedzieć, jak przekazać piękno treści zawarte w języku polskim. Udoskonalone umiejętności przydadzą się zarówno w tłumaczeniu ze słuchu (ograniczonym czasowo), jak i prezentacji solo (nieograniczonej czasowo), m.in. w klipach wideo czy wystąpieniach publicznych.

Literary translation is not an easy task. Especially when it comes to works which are not prose, such as poems or songs. If we focus only on translating the content, we can lose sight of the poetic beauty! During the workshops, you will learn how to add artistic flourishes to signed content, so that the Deaf will know that the interpreter is not merely conveying everyday messages, but working with poetry. You will learn how to communicate the beauty contained in the Polish language. The improved skills will be useful both for interpreting (limited time) and own presentations (unlimited time), e.g. in videos or for public speeches.

**LITERACKI
SOPOT**

LITERACKI 2022: IRLANDIA

SOPOT BY THE BOOK 2022: IRELAND

Park przy
Goyki 3 Art Inkubator,
Jakuba Goyki 3, Sopot

22 SIERPNIĄ 2021 (NIEDZIELA), GODZ. 18.00

22 AUGUST 2021 (SUNDAY), 6.00 PM

Pokaz tańców irlandzkich **Irish Dance Presentation**

Muzyka i taniec są nieodłączną częścią kultury i dziedzictwa narodowego Irlandii. To właśnie bogata tradycja muzyczna jest jednym z najlepszych towarów eksportowych z Zielonej Wyspy. Podczas festiwalu Literacki Sopot uczniowie Szkoły Tańca Irlandzkiego ISTA postarają się przenieść widzów do jednego z klimatycznych, roztańczonych irlandzkich pubów. Publiczność będzie miała okazję podziwiać taniec irlandzki zarówno w tradycyjnej, jak i w nowoczesnej odsłonie. Będzie głośno!

Uzupełnieniem pokazów tanecznych będzie możliwość wzięcia udziału w krótkich warsztatach prostych tańców irlandzkich. Aby wziąć udział w warsztatach, nie jest wymagane żadne doświadczenie taneczne!

Music and dance are an integral part of Irish culture and national heritage. It is the rich musical tradition that is one of the best exporting goods of the Green Island. During the Sopot by the Book festival, the students of the ISTA dance school will take the audience to a cosy Irish pub full of Irish dancers. The audience will have the chance to watch Irish dance both in its traditional and modern version. It is gonna get loud!

To top off the dance show, there will be a chance to take part in a short workshop on the basics of Irish dance. No previous experience is required to participate in the workshops!

Dla mnie „polityka” nie jest brzydkim wyrazem. To słowo pełne chwały. To zaszczytna misja, obowiązek. Nie sposób zrobienia kariery, zapewnienia sobie niezastużonych przywilejów, zaspokojenia własnej próżności albo żądzy władzy. A jak świat światem, polityką zajmują się niemal zawsze ci, którzy myślą przeciwnie. „W polityce – powiedział mi kiedyś Mieczysław Rakowski, ówczesny polski premier – nawet anioł staje się dziwką”.

For me ‘politics’ is not a dirty word. It’s a word full of glory. It’s an honorable mission, a duty. It’s not a way to make a career, get unearned privileges, satisfy your vanity or power hunger. But as long as world exists politics is almost always done by those who think otherwise. “In politics – said to me once Mieczyslaw Rakowski, then Polish prime minister – even angel becomes a whore”.

➤ **Oriana Fallaci**

KOALICJA LETNICH FESTIWALI LITERACKICH THE COALITION OF SUMMER LITERARY FESTIVALS

Koalicja Letnich Festiwali Literackich to inicjatywa organizatorów ośmiu kameralnych festiwali z całej Polski, zawiązana wiosną 2019 roku celem wymiany doświadczeń i bieżącej współpracy przy organizacji wydarzeń.

Regularność spotkań – 2 razy do roku weekend pogłębianych warsztatów, rotacyjnie organizowany w miastach poszczególnych festiwali, a także praca organiczna na co dzień – ma doprowadzić do wypracowania modeli współpracy na poziomie lokalnym i ogólnopolskim. Podstawą jest najlepsze wykorzystanie potencjału wspólnoty, z poszanowaniem odrębności i specyfiki każdego z festiwali. Koalicja docelowo ma stać się liczącym partnerem w rozmowach z innymi graczami na rynku książki w Polsce, takimi jak pisarze, wydawnictwa, media, agenci literaccy i inni, a także poprzez swoją siłę wpływać na zmiany legislacyjne czy uwarunkowania rozwoju branży wydawniczej w Polsce.

W skład koalicji wchodzi: Izabelińskie Spotkania z Książką, Non-Fiction Festiwal Kraków, Góry Literatury Nowa Ruda, Stolica Języka Polskiego w Szczepieszynie, Zakopiański Festiwal Literacki, Patrzając na Wschód w Budzie Ruskiej, Miedzianka Fest oraz Literacki Sopot, który jest liderem tej inicjatywy.

The Coalition of Summer Literary Festivals is an initiative undertaken in the spring of 2019 by eight small Polish festivals and aimed at sharing experiences and organising events together.

The regular meetings – biannual weekend workshops in each of the cities organising the festivals – and the grassroots work are aimed to help work out cooperation models at the local and national levels. The basis here is making best possible use of our community's resources and respecting the specific character of each of the festivals. The coalition's long-time goal is to become an important partner for other stakeholders in the publishing market – writers, publishing houses, media, literary agents, etc. – and be involved in the legislative processes in Poland, as well as influencing the conditions in which the publishing sector is developing.

The coalition includes the following literary festivals: Izabelińskie Spotkania z Książką, Non-Fiction Festiwal Kraków, Góry Literatury Nowa Ruda, Stolica Języka Polskiego w Szczepieszynie, Zakopiański Festiwal Literacki, Patrzając na Wschód w Budzie Ruskiej, Miedzianka Fest, and the leader of the initiative, Sopot by the Book.

koalicja
letnich
festiwali
literackich

#KoalicjaLetnichFestiwaliLiterackich

GODZINA WOLNEGO CZYTANIA HOUR OF FREE READING

Czy zwróciłeś/aś uwagę, że na festiwalach literackich nie ma czasu na czytanie? Specjalnie dla Ciebie #KoalicjaLetnichFestiwaliLiterackich daje uczestnikom poszczególnych festiwali czas wolny. Pomiedzy spotkaniami autorskimi weź własną książkę lub kup nową na targach festiwalowych, usiądź i zanurz się w lekturze.

Have you ever noticed that during literary festivals you have no time to actually read? With that in mind, the #KoalicjaLetnichFestiwaliLiterackich gives the participants some free time. When not in a meeting, grab a book or buy one here, sit back, and read.

PTASIE RADIO BIRD RADIO

Po raz pierwszy na festiwalu internetowe radio! Codziennie w godzinach 9.00–12.00 z tarasu willi na Goyki 3 będą nadawać, dzieląc się festiwalowymi dniami, w kolejności: Magdalena Kicińska (Magazyn „Pismo”), Michał Nogaś („Gazeta Wyborcza”), Agnieszka Szydłowska (Newonce Radio) i Łukasz Wojtusik (*Alfabet Wojtusika*). Możecie słuchać na żywo na www.literackisopot.pl oraz jako podcasty na Spotify Goyki 3 on air. W programie: rozmowy o literaturze, czytania fragmentów utworów literackich, dużo dobrej muzyki i nie tylko!

For the first time at the festival, we'll have an internet radio station! From 9.00 am to 12.00, on the respective days of the festival: Magdalena Kicińska (*Pismo*), Michał Nogaś (*Gazeta Wyborcza*), Agnieszka Szydłowska (Newonce Radio), and Łukasz Wojtusik (*Wojtusik's Alphabet*). You can listen to us live at www.literackisopot.pl and as podcasts on Spotify *Goyki 3 on air*. We will talk about literature, read excerpts from literary works, play lots of good music, and more!

ZDARZYŁO SIĘ PRZED FESTIWALEM BEFORE THE FESTIVAL

20 STYCZNIA 2021
20 JANUARY 2021

Spotkanie z Margaret Atwood
Meeting with Margaret Atwood
prowadzenie/hosted by Sylwia Chutnik

17 MAJA 2021
17 MAY 2021

Spotkanie z Leïlą Slimani
Meeting with Leïla Slimani
prowadzenie/hosted by Marta Perchuć-Burzyńska

PROGRAM W PIGUŁCE

19 SIERPIENIA CZWARTEK	9.00 - 12.00	Ptasie radio Magdalena Kicińska , „Pismo”	FESTIWALOWE RADIO online
	11.00 - 20.00	Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu	
	11.00 - 12.00	Godzina wolnego czytania	KOALICJA LETNICH FESTIWALI LITERACKICH
	13.00	Nieprzekładalne. Tłumaczenie jako tworzenie nowego tekstu Justyna Czechowska, Anita Raja, Robert Sudół prowadzenie: Dagny Kurdwanowska Państwowa Galeria Sztuki	DEBATA 🔊 📺 📖
	14.30	Zyta Rudzka prowadzenie: Michał Nogaś Plaża Koło Klubu Atelier	NOGAŚ NA PLAŻY 🔊 📺
	14.00	80. urodziny Krzysztofa Kieślowskiego pokaz filmu <i>Podwójne życie Weroniki</i> prelekcja: Diana Dąbrowska Sopoteka	LITERACKI FILMOWY 📺
	15.00	Outriders: <i>Jak Włochy radzą sobie z migracją?</i> Annalisa Camilli prowadzenie: Jakub Górnicki Państwowa Galeria Sztuki	KOALICJA LETNICH FESTIWALI LITERACKICH 🔊 📺 📖
	16.00	Wojciech Chamier-Gliszczyński <i>Portrecista psów</i> prowadzenie: Maciej Jakubowiak Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY 🔊 📺 📖
	17.00	Maria Rostocka <i>Koniec lipca</i> prowadzenie: Olga Wróbel Kościół ewangelicki Zbawiciela	WOKÓŁ KOMIKSU 🔊 📺 📖
	17.00	Nicola Lagioia <i>Dzikość</i> , tłum. Anna Wójcicka prowadzenie: Łukasz Wojtusik Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA online 🔊 📺 📖
	18.00	Anda Rottenberg <i>Proszę bardzo</i> prowadzenie: Aleksander Hudzik Goyki 3 Art Inkubator	(NIE)PAMIĘĆ 🔊 📺 📖
	19.00	Valeria Parrella <i>Za otrzymane łaski</i> , tłum. Katarzyna Skórska prowadzenie: Magdalena Kicińska Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA online 🔊 📺 📖
	20.00	Czytanie: <i>Niezmordowani: dialog sceniczny Witolda Gombrowicza i Beatrycze o Dantem</i> Tekst pomyślany przez Jarosława Mikołajewskiego, który do fragmentów <i>Dziennika</i> Gombrowicza dopisał wyobrażone kwestie Beatrycze Spotkanie z Jarosławem Mikołajewskim prowadzenie: Tomasz Domagała Goyki 3 Art Inkubator	LITERACKI TEATRALNY
	20.00	<i>Bazyliuszki</i> w reż. Liny Wertmüller prelekcja: Diana Dąbrowska Księgarnia Smak Słowa	LITERACKI FILMOWY 📺
20.30	Literacki quiz prowadzenie: Małgorzata Muraszko Klubokawiarnia 3Siostry	📺	

20 SIERPIENIA PIĄTEK

9.00 - 12.00	Ptasie radio Michał Nogaś , „Gazeta Wyborcza”/Podcast 8:10	FESTIWALOWE RADIO online
11.00 - 20.00	Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu	
11.00 - 12.00	Godzina wolnego czytania	KOALICJA LETNICH FESTIWALI LITERACKICH
13.00	<i>Ruchy lewicowe u progu polskiej niepodległości 1918</i> Andrzej Friszke, Adam Leszczyński prowadzenie: Dagny Kurdwanowska Państwowa Galeria Sztuki	h/HISTORIA 🔊 📺 📖
14.00	Joanna Ostrowska <i>Oni. Homoseksualiści w czasie II wojny światowej</i> prowadzenie: Przemek Rydzewski Goyki 3 Art Inkubator	WYDARZENIE TOWARZYSZĄCE RAINBOW4.LOVE 🔊 📺 📖
14.30	Joanna Bator prowadzenie: Michał Nogaś Plaża Koło Klubu Atelier	NOGAŚ NA PLAŻY 🔊 📺
15.00	<i>Czarownice</i> Simona Lo Iacono, Kristen J. Sollée prowadzenie: Zuzanna Radzik Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA DEBATA online 🔊 📺 📖
16.00	Natalia Budzyńska <i>Dzieci nie płakały. Historia mojego wuja Alfreda Trzebinskiego, lekarza SS</i> prowadzenie: Bernadetta Darska Goyki 3 Art Inkubator	(NIE)PAMIĘĆ 🔊 📺 📖
16.00	Aleksandra Zbroja <i>Mireczek</i> prowadzenie: Maciej Jakubowiak Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY 🔊 📺 📖
17.00	Domenico Starnone <i>Wyznanie</i> , tłum. Katarzyna Skórska prowadzenie: Juliusz Kurkiewicz Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA online 🔊 📺 📖
17.00	Anna Kańtoch, Magdalena Kozak prowadzenie: Marcin Zwierzchowski Kościół ewangelicki Zbawiciela	WOKÓŁ FANTASTYKI 🔊 📺 📖
18.00	Monodram <i>Gwałt Franki Rame</i> tłum. Jarosław Mikołajewski w wykonaniu Doroty Landowskiej Spotkanie z Ewą Woydytto-Osiatyńską prowadzenie: Karolina Sulej Teatr BOTO	LITERACKI TEATRALNY 📺
19.00	Zośka Papużanka prowadzenie: Aleksandra Kopeć-Gryz Kościół ewangelicki Zbawiciela	WYDARZENIE TOWARZYSZĄCE Wolne Lektury 🔊 📺 📖
19.00	Antonio Talia <i>Droga krajowa numer 106. Na tajnych szlakach kalabryjskiej mafii</i> , tłum. Mateusz Salwa prowadzenie: Max Cegielski Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA 🔊 📺 📖
20.00	<i>Cuda</i> w reż. Alice Rohrwacher prelekcja: Diana Dąbrowska Księgarnia Smak Słowa	LITERACKI FILMOWY 📺

21 SIERPNIA SOBOTA

9.00 - 12.00	Ptasie radio Agnieszka Szydłowska , Newonce Radio	FESTIWALOWE RADIO online
11.00 - 20.00	Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu	
11.00 - 12.00	Godzina wolnego czytania	KOALICJA LETNICH FESTIWALI LITERACKICH
13.00	<i>Pinokio</i> Bartosz Brożek, Francesco M. Cataluccio, Ewa Nicewicz prowadzenie: Jarosław Mikołajewski Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA DEBATA 🔊📺📺📺
14.30	Filip Zawada prowadzenie: Michał Nogaś Plaża koło Klubu Atelier	NOGAŚ NA PLAŻY 🔊📺
15.00	Bernardine Evaristo <i>Dziewczyna, kobieta, inna</i> , tłum. Aga Zano prowadzenie: Agnieszka Szydłowska Państwowa Galeria Sztuki	LONDON CALLING online 🔊📺📺📺
16.00	Monika Drzazgowska <i>Szalej</i> prowadzenie: Paulina Małochleb Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY 🔊📺📺
16.00	Tessa Capponi-Borawska prowadzenie: Małgorzata Muraszko Goyki 3 Art Inkubator	VIAGGIO IN ITALIA 🔊📺📺
17.00	Antonio Scurati <i>M. Syn stulecia</i> , tłum. Alina Pawłowska-Zampino prowadzenie: Agata Passent Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA online 🔊📺📺📺
18.00	Inga Iwasiów <i>Odmrażanie. Literatura w potrzebie</i> prowadzenie: Marta Perchuć-Burzyńska Goyki 3 Art Inkubator	VARIA 🔊📺📺
19.00	Patrick Radden Keefe <i>Cokolwiek powiesz, nic nie mów. Zbrodnia i pamięć w Irlandii Północnej</i> , tłum. Jan Dzierzgowski prowadzenie: Wojciech Szot Państwowa Galeria Sztuki	(NIE)PAMIĘĆ online 🔊📺📺📺
20.00	<i>Nico, 1988</i> w reż. Susanny Nicchiarelli prelekcja: Diana Dąbrowska Księgarnia Smak Słowa	LITERACKI FILMOWY 📺
20.00	<i>Ieri, oggi, domani. Włoska muzyka filmowa</i> Natalia Moskal z zespołem Park przy Goyki 3	LITERACKI MUZYCZNY
LITERACKA GRA		
10.00 - 18.00	<i>Solaris – Sopot z przyszłości</i> Punkt startowy: Plac Mancowy	📺
LITERACKI WARSZTATOWY		
11.00 - 13.00	Tłumaczenie na polski język migowy (PJM) w stylu poetyckim prowadzenie: Adam Stoyanov Sopoteka	📺

22 SIERPNIA NIEDZIELA

9.00 - 12.00	Ptasie radio Łukasz Wojtusik , <i>Alfabet Wojtusika</i>	FESTIWALOWE RADIO online
11.00 - 20.00	Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu	
11.00 - 12.00	Godzina wolnego czytania	KOALICJA LETNICH FESTIWALI LITERACKICH
12.00	<i>Niebezpieczne związki: artyści a władza</i> Marco Filoni, Tomasz Jastrun, Joanna Ugniewska prowadzenie: Justyna Sobolewska Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA DEBATA 🔊📺📺📺
14.00	Maciej Łubieński <i>Portret rodziny z czasów wielkości</i> prowadzenie: Wiesław Władyka Goyki 3 Art Inkubator	NAGRODA HISTORYCZNA „POLITYKI” 🔊📺📺
14.00	Micol Roubini projekcja filmu <i>The way to the mountains</i> i spotkanie z reżyserką prowadzenie: Małgorzata Muraszko Państwowa Galeria Sztuki	(NIE)PAMIĘĆ 🔊📺
14.30	Jakub Matecki prowadzenie: Michał Nogaś Plaża koło Klubu Atelier	NOGAŚ NA PLAŻY 🔊📺
16.00	Magdalena Grzebałkowska <i>Wojenka. O dzieciach, które dorosły bez ostrzeżenia</i> prowadzenie: Agata Passent Goyki 3 Art Inkubator	h/HISTORIA 🔊📺
16.00	<i>Najada Zyty Oryszyn</i> Inga Iwasiów prowadzenie: Paulina Małochleb Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY 🔊📺📺
17.00	Helena Janeczek <i>Fotografka</i> , tłum. Katarzyna Skórska prowadzenie: Marta Perchuć-Burzyńska Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA 🔊📺📺📺
18.00	Czytanie <i>Boskiej komedii</i> Dantego Alighieri w reż. Radka Stępnia 18.00 PIEKŁO <i>wąwóz im. Profesora Stefana Hermana</i> 19.30 CZYŚCIEC Goyki 3 Art Inkubator 21.00 NIEBO plaża obok Klubu Atelier	LITERACKI TEATRALNY
18.00	Pokaz tańców irlandzkich Szkoła Tańca Irlandzkiego ISTA Park przy Goyki 3	LITERACKI SOPOT 2022
19.00	Donato Carrisi <i>Dom głosów</i> , tłum. Anna Osmólska-Mętrak prowadzenie: Łukasz Wojtusik Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA online 🔊📺📺📺
20.00	<i>Tito i obcy</i> w reż. Paoli Randi prelekcja: Diana Dąbrowska Księgarnia Smak Słowa	LITERACKI FILMOWY 📺

🔊 zapisy   🗣️ tłumaczenie na język migowy   🗣️ tłumaczenie symultaniczne

📺 streaming fb   📺 zapis spotkania na YT Goyki 3   online łączenie z autorem na żywo

LITERACKI DLA DZIECI

19 SIERPNIA CZWARTEK	11.00	Piccola Italia: <i>Walentyna nie może się doczekać</i> czytanie i warsztaty na podstawie książki <i>Złota Klatka</i> Anny Castagnoli w tłumaczeniu Wioletty Gołębiewskiej prowadzenie: Edyta Janusz-Ehrlich, Jakub Ehrlich (aktorzy Teatru Miniatura) Muzeum Sopotu
	13.00	Warsztaty z Księgarnią Ambelucja: <i>Gatti di Roma</i> prowadzenie: Agnieszka Żelewska (ilustratorka) Muzeum Sopotu
20 SIERPNIA PIĄTEK	11.00	Piccola Italia: <i>Ćwiczenia z gubienia</i> czytanie i warsztaty na podstawie fragmentów <i>Historyjek o Alicji, która zawsze wpadała w kłopoty</i> Gianniiego Rodariego w tłumaczeniu Jarosława Mikołajewskiego prowadzenie: Edyta Janusz-Ehrlich, Jakub Ehrlich (aktorzy Teatru Miniatura) Muzeum Sopotu
	13.00	Warsztaty z Księgarnią Ambelucja: <i>Sycylijski teatr marionetek</i> prowadzenie: Agnieszka Żelewska (ilustratorka) Muzeum Sopotu
21 SIERPNIA SOBOTA	11.00	Piccola Italia: <i>Dobrze być nieudanym</i> czytanie i warsztaty na podstawie książki <i>Pięciu nieudanych</i> Beatrice Alemagni w tłumaczeniu Ewy Nicewicz-Staszowskiej prowadzenie: Edyta Janusz-Ehrlich, Jakub Ehrlich (aktorzy Teatru Miniatura) Muzeum Sopotu
	13.00	Warsztaty z Księgarnią Ambelucja: <i>C'era una volta...</i> prowadzenie: Agnieszka Żelewska (ilustratorka) Muzeum Sopotu
22 SIERPNIA NIEDZIELA	11.00	Piccola Italia: <i>Ćwiczenia ze znajdywania</i> czytanie i warsztaty na podstawie książki <i>Tuli-pucho-kłaczek</i> Beatrice Alemagni w tłumaczeniu Pawła Łapińskiego prowadzenie: Edyta Janusz-Ehrlich, Jakub Ehrlich (aktorzy Teatru Miniatura) Muzeum Sopotu
	13.00	Warsztaty z Księgarnią Ambelucja: <i>Pinochio</i> prowadzenie: Agnieszka Żelewska (ilustratorka) Muzeum Sopotu

IN A NUTSHELL

19 AUGUST THURSDAY	9 am - 12 am	Bird Radio Magdalena Kicińska , <i>Pismo</i>	FESTIVAL RADIO online
	11 am - 8 pm	Book Fair Plac Przyjaciół Sopotu	
	11 pm - 12 pm	Reading Hour	SUMMER COALITION OF LITERARY FESTIVALS
	1 pm	<i>Untranslatable. Translation as Creating New Texts</i> Justyna Czechowska, Anita Raja, Robert Sudół host: Dagny Kurdwanowska Państwowa Galeria Sztuki	DISCUSSION 🎧 📺 📖 🗣️
	1.30 pm	Zyta Rudzka host: Michał Nogaś Plaża koło Klubu Atelier	NOGAŚ ON THE BEACH 📺 📖
	2 pm	80 th birthday of Krzysztof Kieślowski screening: <i>The Double Life of Veronique</i> speaker: Diana Dąbrowska Sopoteka	FILM BY THE BOOK 📺
	3 pm	Outriders: <i>How Does Italy Deal with Migration?</i> Annalisa Camilli host: Jakub Górnicki Państwowa Galeria Sztuki	SUMMER COALITION OF LITERARY FESTIVALS 🎧 📺 📖 🗣️
	4 pm	Wojciech Chamier-Gliszczyński <i>Dog Portraitist</i> host: Maciej Jakubowiak Księgarnia Smak Słowa	DEBUTS 📺 📖 🗣️
	5 pm	Maria Rostocka <i>End of July</i> host: Olga Wróbel <i>Kościół ewangelicki Zbawiciela</i>	ABOUT COMICS 📺 📖 🗣️
	6 pm	Nicola Lagioia <i>Ferocity</i> translated by Anna Wójcicka host: Łukasz Wojtusik Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA online 🎧 📺 📖 🗣️
	6 pm	Anda Rottenberg <i>Here You Are</i> host: Aleksander Hudzik Goyki 3 Art Inkubator	(UN)CONSCIOUSNESS 📺 📖 🗣️
	7 pm	Valeria Parrella <i>For Grace Received</i> translated by Katarzyna Skórska host: Magdalena Kicińska Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA online 🎧 📺 📖 🗣️
	8 pm	Reading: <i>The Indefatigable. Dialogues between Witold Gombrowicz and Beatrice on Dante</i> The text of the play consists of the original fragments of <i>Diary</i> and Beatrice's lines by Jarosław Mikołajewski Discussion with Jarosław Mikołajewski host: Tomasz Domagała Goyki 3 Art Inkubator	THEATRE BY THE BOOK
	8 pm	<i>The Basilisks</i> , directed by Lina Wertmüller speaker: Diana Dąbrowska Księgarnia Smak Słowa	FILM BY THE BOOK 📺
8.30 pm	Quiz by the Book host: Małgorzata Muraszko Klubokawiarnia 3Siostry	📺	

20 AUGUST FRIDAY	9 am - 12 am	Bird Radio Michał Nogaś , <i>Gazeta Wyborcza</i> /Podcast 8:10	FESTIVAL RADIO online
	11 am - 8 pm	Book Fair Plac Przyjaciół Sopotu	
	11 am - 12 am	Reading Hour	COALITION OF SUMMER LITERARY FESTIVALS
	1 pm	<i>Left-wing Movement at the Dawn of Independence 1918</i> Andrzej Friszke , Adam Leszczyński host: Dagny Kurdwanowska Państwowa Galeria Sztuki	h/HISTORY
	2 pm	Joanna Ostrowska <i>Them. Gay People during WWII</i> host: Przemek Rydzewski Goyki 3 Art Inkubator	ADDITIONAL EVENT RAINBOW4.LOVE
	2.30 pm	Joanna Bator host: Michał Nogaś Plaża koło Klubu Atelier	NOGAŚ ON THE BEACH
	3 pm	<i>Witches</i> Simona Lo Iacono , Kristen J. Sollée host: Zuzanna Radzik Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA DISCUSSION online
	4 pm	Natalia Budzyńska <i>Children Did Not Cry. The History of Alfred Trzebinski - My Uncle and an SS Physician</i> host: Bernadetta Darska Goyki 3 Art Inkubator	(UN)CONSCIOUSNESS
	4 pm	Aleksandra Zbroja <i>Mireczek</i> host: Maciej Jakubowiak Księgarnia Smak Słowa	DEBUTS
	5 pm	Domenico Starnone <i>Trust</i> , translated by Katarzyna Skórska host: Juliusz Kurkiewicz Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA online
	5 pm	Anna Kańtoch , Magdalena Kozak host: Marcin Zwierchowski Kościół ewangelicki Zbawiciela	ABOUT SF/FANTASY
	6 pm	Monodrama <i>The Rape</i> by Franca Rame performed by Dorota Landowska Discussion with Ewa Woydytto-Osiatyńska host: Karolina Sulej Teatr BOTO	THEATRE BY THE BOOK
	7 pm	Zośka Papużanka host: Aleksandra Kopeć-Gryz Kościół ewangelicki Zbawiciela	ADDITIONAL EVENT Wolne Lektury/ Free Reading
	7 pm	Antonio Talia <i>Route 106. Calabria 'Ndrangheta Highway</i> , translated by Mateusz Salwa host: Max Cegielski Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA
8 pm	<i>The Wonders</i> , directed by Alice Rohrwacher speaker: Diana Dąbrowska Księgarnia Smak Słowa	FILM BY THE BOOK 	

21 AUGUST SATURDAY	9 am - 12 am	Bird Radio Agnieszka Szydłowska , <i>Newonce Radio</i>	FESTIVAL RADIO online
	11 am - 8 pm	Book Fair Plac Przyjaciół Sopotu	
	11 am - 12 am	Reading Hour	COALITION OF SUMMER LITERARY FESTIVALS
	1 pm	<i>Pinocchio</i> Bartosz Brożek , Francesco M. Cataluccio , Ewa Nicewicz host: Jarosław Mikołajewski Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA DISCUSSION
	2.30 pm	Filip Zawada host: Michał Nogaś Plaża koło Klubu Atelier	NOGAŚ ON THE BEACH
	3 pm	Bernardine Evaristo <i>Girl, Woman, Other</i> , translated by Aga Zano host: Agnieszka Szydłowska Państwowa Galeria Sztuki	LONDON CALLING online
	4 pm	Monika Drzazgowska <i>Cicuta</i> host: Paulina Małochleb Księgarnia Smak Słowa	DEBUTS
	4 pm	Tessa Capponi-Borawska host: Małgorzata Muraszko Goyki 3 Art Inkubator	VIAGGIO IN ITALIA
	5 pm	Antonio Scurati <i>M. Son of the Century</i> , translated by Alina Pawłowska-Zampino host: Agata Passent Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA online
	6 pm	Inga Iwasiów <i>Unlocking. Literature in Need</i> host: Marta Perchuć-Burzyńska Goyki 3 Art Inkubator	MISCELLANEA
	7 pm	Patrick Radden Keefe <i>Say Nothing: A True Story of Murder and Memory in Northern Ireland</i> , translated by Jan Dzierzgowski host: Wojciech Szot Państwowa Galeria Sztuki	(UN)CONSCIOUSNESS online
	8 pm	<i>Nico, 1988</i> directed by Susanna Nicchiarelli speaker: Diana Dąbrowska Księgarnia Smak Słowa	FILM BY THE BOOK
	8 pm	<i>Ieri, oggi, domani. Italian film music</i> Natalia Moskal with the band Park przy Goyki 3	MUSIC BY THE BOOK
	LITERARY GAME		
10 am - 6 pm	<i>Solaris - Sopot from the future</i> Starting point: Plac Mancowy		
LITERACKI WARSZTATOWY			
11 am - 1 pm	<i>Interpreting Poetic Texts into Polish Sign Language (PJM)</i> host: Adam Stoyanov Sopoteka		

22 AUGUST SUNDAY	9 am - 12 am	Bird Radio Łukasz Wojtusik , <i>Wojtusik's Alphabet</i>	FESTIVAL RADIO online
	11 am - 8 pm	Book Fair Plac Przyjaciół Sopotu	
	11 am - 12 am	Reading Hour	COALITION OF SUMMER LITERARY FESTIVALS
	12 am	<i>Dangerous Liaisons: Artists and Authorities</i> Marco Filoni, Tomasz Jastrun, Joanna Ugniewska host: Justyna Sobolewska Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA DISCUSSION
	2 pm	Maciej Łubieński <i>Family Portrait in the Golden Age</i> host: Wiesław Władyka Goyki 3 Art Inkubator	POLITYKA WEEKLY HISTORICAL AWARD
	2 pm	Micol Roubini screening: <i>The Way to the Mountains</i> , and discussion with the director host: Małgorzata Muraszko Państwowa Galeria Sztuki	(UN)CONSCIOUSNESS
	2.30 pm	Jakub Matecki host: Michał Nogaś Plaża koło Klubu Atelier	NOGAŚ ON THE BEACH
	4 pm	Magdalena Grzebałkowska <i>War. Children Who Grew Up without Warning</i> host: Agata Passent Goyki 3 Art Inkubator	h/HISTORY
	4 pm	<i>Najada</i> by Zyta Oryszyn Inga lwasiów host: Paulina Małochleb Księgarnia Smak Słowa	DEBUTS
	5 pm	Helena Janeczek <i>A Female Photographer</i> , translated by Katarzyna Skórska host: Marta Perchuć-Burzyńska Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA
	6 pm	Reading: <i>The Divine Comedy</i> by Dante Alighieri, directed by Radek Stępień	THEATRE BY THE BOOK
	6 pm	SOPOT BY THE BOOK 2022: Ireland Park przy Goyki 3	SOPOT BY THE BOOK 2022
	7 pm	Donato Carrisi <i>The House of Voices</i> , translated by Anna Osmólska-Mętrak host: Łukasz Wojtusik Państwowa Galeria Sztuki	VIAGGIO IN ITALIA online
	8 pm	<i>Little Tito and the Aliens</i> directed by Paola Randi speaker: Diana Dąbrowska Księgarnia Smak Słowa	FILM BY THE BOOK

SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS	19 AUGUST THURSDAY	11 am	Piccola Italia: <i>Valentina Can't Wait</i> reading and workshop based on <i>The Golden Cage</i> by Anna Castagnoli (translated by Wioletta Gołębiowska) host: Edyta Janusz-Ehrlich and Jakub Ehrlich (actors from Miniatura City Theatre) Muzeum Sopotu
		1 pm	Workshops by Ambelucja bookshop: <i>Gatti di Roma</i> host: Agnieszka Żelewska (illustrator) Muzeum Sopotu
	20 AUGUST FRIDAY	11 am	Piccola Italia: <i>Exercises in Losing</i> reading and workshop based on the stories about <i>Alice Cascherina</i> by Gianni Rodari (translated by Jarosław Mikołajewski) host: Edyta Janusz-Ehrlich and Jakub Ehrlich (actors from Miniatura City Theatre) Muzeum Sopotu
		1 pm	Workshops by Ambelucja bookshop: <i>Sicilian Puppet Theatre</i> host: Agnieszka Żelewska (illustrator) Muzeum Sopotu
	21 AUGUST SATURDAY	11 am	Piccola Italia: <i>Good to Be a Misfit</i> reading and workshop based on <i>The Five Misfits</i> by Beatrice Alemagna (translated by Ewa Nicewicz-Staszowska) host: Edyta Janusz-Ehrlich and Jakub Ehrlich (actors from Miniatura City Theatre) Muzeum Sopotu
		1 pm	Workshops by Ambelucja bookshop: <i>C'era una volta...</i> host: Agnieszka Żelewska (illustrator) Muzeum Sopotu
22 AUGUST SUNDAY	11 am	11 am	Piccola Italia: <i>Exercises in Finding</i> reading and workshop based on <i>The Wonderful Fluffy Little Squishy</i> by Beatrice Alemagna (translated by Paweł Łapiński) host: Edyta Janusz-Ehrlich and Jakub Ehrlich (actors from Miniatura City Theatre) Muzeum Sopotu
		1 pm	Workshops by Ambelucja bookshop: <i>Pinocchio</i> host: Agnieszka Żelewska (illustrator) Muzeum Sopotu

- 1** **Goyki 3 Art Inkubator**
Jakuba Goyki 3
- 2** **Sopoteka**
(Sopot Centrum, II piętro)
Tadeusza Kościuszki 14
- 3** **Państwowa Galeria Sztuki**
Plac Zdrojowy 2
- 4** **Teatr BOTO**
Bohaterów Monte Cassino 54B
- 5** **Plaża przy Klubie Atelier**
Mamuszki 2
- 6** **Muzeum Sopotu**
Księcia Józefa Poniatowskiego 8
- 7** **Księgarnia Smak Słowa**
Bohaterów Monte Cassino 6A
- 8** **Klubokawiarnia 3Siostry**
Powstańców Warszawy 6
- 9** **Kościół ewangelicki Zbawiciela**
Parkowa 5
- 10** **Plac Mancowy**
- 11** **Wąwóz im. Profesora Stefana Hermana**

Na deser

NICOLA LAGIOIA
DZIKOŚĆ

tłum. Anna Wójcicka
Wydawnictwo Alter

Na tle nieuchwytnego szarawozielonkawego kłębowiska owadów do ogrodu weszła dziewczyna. Była naga, blada i pokryta krwią. Paznokcie u nóg miała pomalowane na czerwono, piękne kostki przechodziły w szczupłe, ale nie chude nogi. Krągłe biodra. Pełny i kształtny biust. Zbliżała się krok po kroku, powoli, nierówno przecinając linią swych stąpanięc trawnik na pół.

Mogła mieć nieco ponad trzydzistkę, a na pewno nie mniej niż dwadzieścia pięć lat, widać to było po zmianach w jej ciele, które przeistaczają smukłość niektórych nastolatek w ideał. Jej jasna karnacja podkreślała szramy na nogach, a wybroczyny na biodrach, ramionach i plecach, niczym plamy Rorschacha, zdawały się poprzez ciało relacjonować całe jej życie wewnętrzne. Miała spuchniętą twarz, jej usta były przecięte głęboką podłużną raną.

Zwierzęta, co było naturalne, przeszły, gdy się pojawiła, w stan czuwania. Dziwniejsze jednak było to, że w nim nie pozostały. Żmija rzuciła się w końcu na swoją zdobycz. Świerszcze ponownie zaczęły cykać. Nie przejmowały się już dziewczyną. Nie dlatego, że była niegroźna, a dlatego, że wyczuwały ostateczne zbliżanie się do punktu, kiedy różnice gatunkowe nie mają już najmniejszego znaczenia. Dziewczyna przeszła po wpisanej w tę swoistą atawistyczną obojętność trawiastej nawierzchni. Otuliła ją błyszcząca mgiełka, którą basen odbijał się na murkach willi. Przeszła obok pozostawionego na ścieżce roweru. Następnie opuściła ten zakątek świata, tak samo szybko, jak do niego weszła. Przeszła przez żywopłot po przeciwnej stronie ogrodu. Zniknęła w zaroślach.

Teraz szła przez skąpane w świetle księżycy pola. Nieobecna spojrzeniem, w pewien jednak sposób związana nicią, która prowadziła ją tą samą, a zarazem biegnącą w przeciwnym kierunku co cmy drogą: krok po kroku, raniąc stopy na gałęziach i ostrych kamieniach. I tak przez długie minuty.

Zarośla ustąpiły miejsca żwirowi. Po niecałych stu metrach nawierzchnia drogi zaczęła się zwężać. Stała się czarna, dużo bardziej zbita. Gdyby dziewczyna miała pełną zdolność komunikacji z własnym systemem nerwowym, na pewno poczułaby, że w miarę zbliżania się do podejścia

jej łydki napinają się, że ostry i przenikliwy wiatr uderza o jej skórę. Przeszła przez pobocze i nawet nie zauważyła, że światło z pięćsetwatowej żarówki obnażyło jej nagość.

Pięć minut później szła po asfalcie, krocząc środkiem drogi krajowej. Światła samochodowych reflektorów odbijały się od jej pleców. Gdyby podniosła wzrok, zobaczyłaby znak drogowy sygnalizujący bliskość stacji benzynowej, a w górze – żalosną postać chwieja. Podążała jezdnią skręcającą w prawo. Droga znowu stała się prosta. Taki obraz – biała postać znajdująca się dokładnie pośrodku między barierkami ochronnymi – musiał odbić się w źrenicach zwierzęcia.

Gigantyczny szczur dotarł aż tutaj i teraz obserwował dziewczynę. Miał szorstką sierść, kanciastą głowę. Żółknące siekacze uniemożliwiały mu zamknięcie pyska. Ważył ponad cztery kilogramy i na pewno nie żył na okolicznych polach. Wyszedł z cuchnącej studzienki ściekowej, pod którą ciągnęły się dochodzące aż do miasta kanały. Nie był przestraszony obecnością dziewczyny, która wciąż posuwała się do przodu. Obserwował ją wręcz z pewnym zaciekawieniem, wąsy sterczały mu z pociągniętego pyska. Można by powiedzieć, że w nią nimi celował.

Nagle zwierzę poczuło wibracje asfaltu i zamarło. Cisza została przerwana przez huk silnika zbliżającego się pojazdu. Dwa białe reflektory oświetliły kobiecą sylwetkę, a oczy dziewczyny odbiły się w przerażeniu drugiego człowieka.

VALERIA PARRELLA ZA OTRZYMANE ŁASKI

tłum. Katarzyna SKÓRSKA

Wydawnictwo Pauza

I wtedy go sobie wyobrażam. Wytężam wyobraźnię i prawie go widzę: Mario szedł chodnikiem. Nie przeszedł na drugą stronę ulicy: było tak gorąco, że ciało domagało się cienia. Szedł energicznym krokiem, po lewej, przemykając pod oknami szpitala Loreto, a po prawej mając ulicę biegnącą w stronę morza. Na tle zatoki widać koszary, biuro pośrednictwa pracy i portowe żurawie. Szedł prędko, jak ten mężczyzna, który wypłacił pieniądze z bankomatu kilka chwil wcześniej, właśnie wtedy, gdy Mario przechodził obok banku, przy sklepach Divani & Divani i Chateau d'Ax. Mężczyzna od bankomatu był o krok za nim i miał minę kogoś, kto wypłaca pieniądze w mieście, któremu nie ufa. Mario nie miał żadnej miny, naprawdę żadnej. Szedł pośpiesznie, omijał korzenie drzew, które wyrzusiły chodnik, omijał je z prawej, od strony ulicy. Ten od bankomatu omijał je z lewej, od strony szpitala, jakby idąc po wewnętrznej, chciał uniknąć kradzieży, jakby krawężnik mógł stanowić przeszkodę dla skutera, którego się obawiał.

Cień rozciągał się pod nielicznymi drzewami. Ich korzenie od spodu rozłupywały asfalt: ostatnie było olbrzymie, zostawiało tylko wąski przesmyk między pnem a murem. Mario prześlizgnął się tamtędy, ocierając się o korę, po czym drzewa się skończyły. Zrobił więc trzy kroki w skwarze, spojrzął na daszek apteki, pod którym odnalazłby cień. Zszedł z chodnika w spokojnym miejscu: przy wejściu na izbę przyjęć przeprowadzano remont, samochody tamtędy nie jeździły, nie trzeba było się rozglądać w prawo i lewo, żeby przejść przez ulicę. Trzy kroki Maria to niewiele więcej niż sekunda. Mężczyzna od bankomatu usłyszał silnik, poczuł podmuch wiatru i wyciągniętą rękę, gdy odwracał się za siebie. Z przerażenia zamarł, zaciskając dłoń na kieszeni spodni, motor go wyminął, a pasażer w kasku wbił piętnastocentymetrowe ostrze między łopatki Maria. Następnie, jakby go obejmując, by odprowadzić do baru, przeszukał go całego, wyciągnął coś z kieszeni i wsiał z powrotem na motor, który z całkownym spokojem ruszył w stronę Sant'Erasmuso.

Nóż to dziwna broń. Luisa opowiadała mi, że nie zadaje bólu, gdy wnika w ciało, „nawet nie zdajesz sobie z tego sprawy” – kiedy to mówiła, dotykała prawego uda: na całej długości widać było dwadzieścia siedem

szwów i białą bruzdę. No właśnie, nóż to broń odpowiednia do zadawania ciosów w nogę, a nie w plecy. Jego zadaniem jest zranić, a nie zabić. Można umrzeć od ciosu nożem tylko w wyniku błędu, gdy w bójce przypadkiem trafi się w tętnicę. Na stadionie czy poza obrębem Mergelliny w sylwestra. Kiedy dawka kokainy kosztuje dziesięć euro i mogą sobie na nią pozwolić nawet najwięksi frajerzy. Śmiertelnej rany w plecy Mario spodziewałby się raczej z pistoletu.

Kiedy sobie to wyobrażam, mięśnie moich pleców sztywnieją, a szyja boli mnie jeszcze przez pół dnia.

DOMENICO STARNONE

WYZNANIE

tłum. Katarzyna SKÓRSKA

Wydawnictwo Pauza

Miłość, cóż rzecz, dużo się o niej rozprawia, lecz nie sądzę, bym wiele razy użył tego słowa, a nawet mam wrażenie, że nie użyłem go nigdy, chociaż kochałem, oczywiście, że kochałem, kochałem do utraty rozumu i zmysłów. Miłość, jaką poznałem, jest bowiem jak lava pierwotnego życia, która trawi życie wzniosłe, erupcja pochłaniająca zrozumienie i liłość, rozsądek i wszelkie pobudki, geografię i historię, zdrowie i chorobę, bogactwo i ubóstwo, wyjątek i regułę. Pozostaje tylko mania, czysta udreka, nieuleczalna obsesja: gdzie ona jest, a gdzie jej nie ma, co myśli, co robi, co powiedziała, jakie było prawdziwe znaczenie tych słów, co przemilczała, czy było jej równie dobrze, jak mnie, i czy nadal jest jej dobrze teraz, gdy jestem daleko, czy może moja nieobecność odbiera jej siły, podobnie jak jej nieobecność odbiera siły mnie, unicestwia, pozbawia wszelkiej energii, którą z kolei daje mi jej obecność, czymże jestem bez niej, zegarem, który przestał wskazywać godziny na rogu zatłoczonej ulicy, ach, a jej głos, ach, bycie przy niej, skracanie dystansu, do zera, niwelowanie kilometrów, metrów, centymetrów, milimetrów, i to, jak się rozplątuję i rozpraszam, przestaję być sobą, a nawet wydaje mi się, że byłem sobą, jedynie będąc w niej, w jej rozkoszy, co napawa mnie dumą, daje mi radość, a zarazem mnie przygnębia, zasmuca, i na nowo rozpala, elektryzuje, jakże mi na niej zależy, tak, jedyne, czego pragnę, to jej dobra, zawsze, cokolwiek się wydarzy, nawet jeśli odejdzie, nawet jeśli pokocha kogoś innego, nawet jeśli mnie upokorzy, wyzuje ze wszystkiego, nawet z umiejętności, by kochać ją dalej. Jakże absurdalne rzeczy mogą się dziać w głowie, skoro już nie Kochając, można wciąż chcieć czyjegoś dobra czy też chcieć czyjegoś zła, choć nadal się Kocha. Mnie się to przydarzyło, dlatego unikałem tego słowa, nie wiem, co począc z miłością platoniczną, z miłością powszednią, z miłością, przy której biją dzwony, z miłością oczyszczającą, z miłością melodramatyczną – to w związku z poczuciem obcości posługiwałem się nim tak rzadko w ciągu mojego długiego życia. Używałem natomiast wielu innych słów – obsesja, szat, tęsknota, zbłądzenie, potrzeba, konieczność, pożądanie – obawiam się, że nazbyt licznych, mógłbym szukać w pięciu tysiącach lat historii pisarstwa i znaleźć jeszcze mnóstwo określeń. Teraz jednak muszę przejść do Teresy, to ona nie chciała się zawrzeć w tej kombinacji sześciu liter, a tymczasem się jej domaga, podobnie jak wielu innych rzeczy.

W Teresie zadurzyłem się już wtedy, gdy siadywała w ławce pod oknem i była jedną z moich najbardziej nieokiełznanych uczennic. Zdałem sobie jednak z tego sprawę dopiero rok po jej maturze, Kiedy zadzwoniła do mnie, przysłała pod szkołę, wybraliśmy się na spacer w ten piękny jesienny dzień i opowiedziała mi o swoim burzliwym uniwersyteckim życiu, po czym nagle mnie pocałowała. Ten pocałunek zainicjował formalnie nasz związek, który trwał łącznie około trzech lat wśród nigdy niespełnionych oczekiwań wzajemnego oddania i napięć skutkujących obelgami, rozlicznymi pretensjami i płaczem. Pamiętam wieczór u znajomych, spotkaliśmy się w siedem czy osiem osób. Siedziałem obok dziewczyny pochodzącej z Arles, która przebywała w Rzymie od kilku miesięcy i tak czarująco przeinaczała język włoski, że chciałem słuchać jedynie jej głosu. Tymczasem gadaliśmy wszyscy, zwłaszcza Teresa, która ze zwykłą u niej wylewnością snuła szalenie inteligentne, kwieciste opowieści. Muszę przyznać, że od kilku miesięcy drażniła mnie jej chęć ciągłego bycia w centrum uwagi, skutkująca podnoszeniem poziomu najbłahszych nawet rozmów, dlatego często zdarzało mi się jej przerwać jakimś kąśliwym komentarzem, ona jednak mroziła mnie wzrokiem i napominała: „Przepraszam, teraz ja mówię”. Przy wspomnianej okazji posunąłem się chyba za daleko, podobała mi się dziewczyna z Arles i ja też chciałem się jej podobać. Teresa zwróciła się do mnie z wściekłością, chwyciła nóż do chleba i krzyknęła: „Jeszcze raz utniesz moją wypowiedź, to ja utnę ci język lub coś innego!”. Doszło między nami do publicznej konfrontacji, jakbyśmy zostali zupełnie sami, i dziś myślę, że to prawda – tak bowiem byliśmy sobą pochłonięci na dobre i na złe. Byli tam, i owszem, nasi znajomi, jak również dziewczyna z Arles, to jednak nieistotne postaci, liczyło się tylko nasze bezustanne wzajemne przyciąganie i odpychanie. Jakbyśmy podobali się sobie bez umiaru po to tylko, by dojść do wniosku, że się nie znosimy. Czy *vice versa*.

ANTONIO TALIA

DROGA KRAJOWA NUMER 106.

NA TAJNYCH SZLAKACH

KALABRYJSKIEJ MAFII

tłum. Mateusz Salwa

Wydawnictwo Czarne

Średnia temperatura to 18,2 stopnia Celsjusza, pada przez mniej niż siedemdziesiąt dni w roku, a w lipcu słońce świeci aż do piętnastu godzin. Rzadko kiedy słupki rtęci schodzą poniżej jedenastu kresek, nawet w styczniu, a więc teoretycznie jogging można uprawiać przez cały niemal rok. Mniej wysportowani mogą co niedziela korzystać z uroków długich poobiednich spacerów wzdłuż nadmorskich bulwarów. Wprawdzie średni roczny dochód na głowę jest tu niski – około piętnastu tysięcy euro, czyli niewiele ponad połowę średniego dochodu w Mediolanie, wynoszącego dwadzieścia dziewięć tysięcy – ale niemal wszyscy posiadają domy. Z kolei, jeśli nie mylą mnie przecucia, moi sąsiedzi z baru zaliczają się do grona, które tworzy w Reggio warstwę rządzącą. Składa się ona z przedstawicieli wolnych zawodów skupiających w swoich rękach publiczne posady, zmieniających – jak każda bezlitosna tradycja – barwy polityczne w zależności od tego, jakie funkcje chcą pełnić. Jakość życia tych ludzi nie zmienia się nigdy. Albo wręcz wzrośnie, dzięki akumulacji majątku.

Wystarczy wiedzieć, „jak tu ruszyć głową”.

Reggio di Calabria to początek i koniec DK 106. Punkt węzłowy. Zbiegają się w nim i rozchodzą zeń wszystkie włókna nerwowe jońskiego wybrzeża, które biegną także dalej, rozdzielając się i prowadząc do Mediolanu i Duisburga, Toronto i Melbourne, Montevideo i Hongkongu. Reggio to zalane słońcem miasto pełne mrocznych historii. To miejsce, gdzie okoliczna choroba objawia się w pełnej krasie. Choć nieokreślona i ulotna, jest zarazem wszechobecna. Gdyby tutejszą mentalność dało się zawrzeć w pojedynczej formule, byłoby to równanie z wieloma niewiadomymi i pozbawione końcowego wyniku. Secesyjne kamienice wychodzące na port, sylwetka Sycylii odbijająca się w wodach cieśniny czy pocztówki z Archeologicznego Muzeum Narodowego z wizerunkami

bronzi di Riace* nie wystarczą, by to równanie rozwiązać. Nieotynkowane, pozbawione górnych pięter domy nielegalnie budowane na wzgórzach z cegieł łączonych bez zaprawy stanowią z kolei klucz, który pozwoli podać rozwiązanie zaledwie częściowe. Z tym równaniem nie pozwolą się uporać także skromne dochody w dzielnicach nierzadko skrywających nieoczekiwany dostatek. Duch miejsca jest tutaj nieuchwytny i aby go dostrzec, trzeba systematycznie oddzielać fakty od pseudofaktów. Reggio di Calabria nie jest bowiem miastem cichym, wprost przeciwnie, co staje się widoczne, gdy tylko wybucha w nim jakiś skandal. Stawia się wtedy zastaną dymną złożoną z obmów, podejrzeń i pomówień. I to dopiero gdzieś za nią, momentami, majączy drugie dno.

* Brązy z Riace – dwa słynne starożytne posągi z brązu odnalezione w morzu nieopodal miejscowości Riace; dziś w zbiorach Archeologicznego Muzeum Narodowego w Reggio di Calabria; w rozdziale 10 autor wspomina o antymafijnej operacji Riace.

ANTONIO SCURATI

M. SYN STULECIA

tłum. Alina Pawłowska-Zampino

Wydawnictwo Sonia Draga

Zebraliśmy się przy piazza San Sepolcro. Najwyżej sto osób, nikogo ważnego. Jest nas mało, nad nami unosi się trupi fetor.

Wszyscy spodziewają się, że coś powiem, ale ja nie mam nic do powiedzenia.

Scena jest pusta. Zalewa ją breja z rozkładających się ciał milionów poległych żołnierzy, przecinają okopy Carso, Ortigary i Isonzo. Nasi bohaterowie umarli albo wkrótce umrą. A my będziemy ich już zawsze gloryfikować, wszystkich tak samo, bez różnicy. Siedzimy na świętym kopcu usypanym z trupów.

Spustoszenie, jakie następuje po każdej powodzi, otworzyło mi oczy. Europa jest sceną bez aktorów. Zniknęły brodate oblicza, melodramatyczni ojcowie starego porządku, sentymentalni liberałowie zdolni do wielkich gestów, pompatyczni mówcy, wykształceni i egzaltowani, moderantysci z tym ich rozsądkiem winnym naszych nieszczęść, politycy bankruci trzymający się kurczowo swoich stołków i żebrzący o przedłużenie egzystencji bodaj o jeden dzień, choć przecież są świadomi nieuchronności rychłego końca. Wszystkim im zabił dzwon. Postaci ze starego świata zostaną wkrótce zmiecione do końca przez nieprzeliczone rzesze. Zewsząd napierają cztery miliony zdemobilizowanych żołnierzy powracających z wojny. Trzeba zacząć maszerować prężnym krokiem. Prognozy nie zapowiadają szybkiej poprawy, wciąż jeszcze należy się spodziewać złej aury. Wojna nie zniknęła z agend. Świat zdążył ku podziałowi na tych, którzy już byli, i na tych, których jeszcze nie było.

Widzę to jasno, czytam w rozpalonych twarzach zebranych tu ludzi, pod-ekscytowanych rozbitków życiowych, a jednak nie wiem, co im powiedzieć. Jesteśmy zbieraniną niedobitków, wojennych resztek. Gdy podczas przerw w mordowaniu chroniliśmy się nocami w kraterach i okopach, czuliśmy się nieraz jak w ekstazie epileptycznej. I to pozostało w nas na zawsze. Mówimy szybko, zwięźle i stanowczo. Ubieramy w słowa idee, do których sami nie jesteśmy przekonani, i bombardujemy nimi innych, po czym zapadamy w milczenie. Jesteśmy jak duchy nieopogrzebanych zmarłych.

Ja też należę do tej zbieraniny, co do tego nie mam wątpliwości. Jestem wyrzutkiem wśród wyrzutków, rzecznikiem zdemobilizowanych żołnierzy, takim jak oni włóczęgą poszukującym drogi. Ale mam zadanie do wykonania.

W tej na wpół pustej sali rozszerzam nozdrza i węższą zapach nowego stulecia, wyciągam rękę, żeby wyczuć tętno zebranych tu ludzi, i już wiem, że mnie posłuchają.

Pierwsze zgromadzenie Związków Kombatanckich, zapowiadane od tygodni w gazecie „Il popolo d'Italia” jako wydarzenie przełomowe, miało się odbyć w sali Teatro dal Verme, gdzie pomieściłoby się dwa tysiące osób. Zrezygnowaliśmy jednak z tego przestronnego lokalu. Pustka we wspianym wnętrzu to większy wstyd niż ścisk w skromnej scenerii. Zdecydowaliśmy się na Klub Koła Przemysłowo-Handlowego przy opuszczonym szarym placu przykościelnym. I właśnie w nim mam teraz przemawiać. Między czterema ścianami zielonymi jak wody jeziora, ze złoceniami, które nie są w stanie dodać życia biedermeierowskim kanapom, mam mówić do garstki zgromadzonych, do głów kędzierzawych albo już wyłysiałych, do kikutów inwalidów, do zapadniętych brzuchów byłych żołnierzy, którzy muszą na nowo oddychać stęchlą atmosferą małych geszeftów, mrówczej zapobiegliwości i drobnych oszustw.

Przez drzwi w głębi pomieszczenia zagląda czasem do środka jakiś ciekawski bywalec klubu – hurtownik mydła, importer miedzi czy ktoś w tym rodzaju. Rozgląda się zaciekawiony, po czym wraca do swego cygara i szklaneczki campari.

Dlaczego właśnie ja miałbym tutaj przemawiać?

Zgromadzeniu miał przewodniczyć Ferruccio Vecchi, zagorzały interwencjonista, kapitan oddziału szturmowego, tak zwanych ardytów, urlopowany z powodu choroby, wysoki kościsty brunet o bladej cerze,znaczony stygmatami zapadniętych oczu. Nadpobudliwy gruźlik, który przemawia zawsze z zapalonym, także wtedy, gdy nie ma o czym mówić, i nie uznaje żadnych ograniczeń, a w kulminacyjnych momentach swoich wystąpień publicznych podnieca się, jakby go coś opętało, jakby go ogarnęło demagogiczne delirium, i wtedy... wtedy staje się naprawdę niebezpieczny. Sekretarzem naszego związku zostanie prawie na pewno Attilio Longoni, kolejarz bez wykształcenia, żarliwy i naiwny jak tylko ludzie uczciwi być potrafią. Jeżeli nie on, to sekretarzem będzie Umberto Pasella, syn strażnika więziennego, urodzony za kratkami, zarabiający na życie jako przedstawiciel handlowy, syndykalista rewolucyjny, garibaldczyk, który walczył w Grecji, iluzjonista w obwoźnych cyrkach. Innych członków

zarządu wybierzemy spośród tych, którzy siedzą w pierwszych rzędach i robią najwięcej zamieszania.

Dlaczego miałbym przemawiać do tych ludzi?! Za ich przyczyną fakty wyprzedziły wszelkie teorie. Należą do tych, co zdobywają życie siłą, jak oddziały szturmowe na wojnie. Mam przed sobą pierwszą linię frontu, awangardę naszych czasów, szaleńców i awanturników, to, co pozostało w brzdach na polu przeoranym kulami armatnimi. Mam przed sobą gnuśnych geniuszy, dziwaków i obwiesi, małomiasteczkowych kozaków i ludzi zagubionych, schizofreników i nocne ptaki, skazańców, anarchistów, syndykalistów, podpalaczy i zdesperowanych pismaków. Polityczną cyganerię utworzoną z weteranów wojennych, oficerów i podoficerów, mężczyzn przyzwyczajonych do posługiwania się bronią palną i bronią białą, z ludzi, którzy po powrocie z wojny odkryli, że są nadal zdolni do gwałtu i przemocy, z fanatyków nierozeznanych w głoszonych przez siebie doktrynach, z niedobitków wojennych uważających się za bohaterów przeznaczonych na śmierć, którzy biorą źle leczony syfilis za znak z niebios.

Znam ich, widzę ich teraz przed sobą, wiem o nich wszystko. To ludzie wojny. Wojny albo wojennego mitu. Kocham ich, jak mężczyzna kocha kobietę, a jednocześnie gardzę nimi. Gardzę, ale to nie ma znaczenia. Jedna epoka się skończyła, inna się rozpoczęła. Na gruzach i rumowiskach zwołują się i łączą ci, co przetrwali pożogę. Ja jestem jednym z nich, lecz zarazem jestem człowiekiem czasów „po”. Tak ma być. Z takiego właśnie materiału drugiego sortu, z wyrzutków społeczeństwa, z pozostałości po poprzedniej epoce tworzy się Historię.

HELENA JANEKZEK

FOTOGRAFKA

tłum. Katarzyna Skórska

Wydawnictwo Prószyński

Kilka dni później – tak to sobie wyobrażasz – ta sama żołnierka trafia na plażę, na której odbywają się szkolenia, i znów widzi dwoje fotografów. On wygląda trochę jak Cygan, w każdym razie niezbyt dystyngowanie, ona zaś przypomina postaci z czasopisma czytanego na Ramblas, z szyi zwisa jej ciężki aparat sięgający bioder.

Kobietę ogarnia zaciekawienie: kim oni są? Skąd przybyli? Czy podobnie jak wielu innych łączy ich romans nawiązany w atmosferze mobilizacji, w pełni lata i wolności, czy może są małżeństwem?

Coś musi być na rzeczy, skoro tak harmonijnie wymieniają kilka słów w jakimś szorstko brzmiącym języku. Ona uśmiecha się, jest gibka jak kotka, lecz staje się stanowcza, gdy poucza towarzyszkę, jak powinny trzymać broń. Oboje są pochłonięci pracą, w euforii i weseli, w braterskim geście dzielą się nawet gauloisesami.

Już ich widziałam – stwierdza żołnierka, Kiedy fotografowie odchodzą, po czym zaczyna rozwódzić się w gorączkowych komentarzach, lecz nikt jej nie słucha. Ciekawymi informacjami dysponuje dziennikarz, których ich tutaj przywiózł. Właśnie przyjechali z Paryża i już zdążyli ryzykować skórę, bo dwusilnikowiec lądował awaryjnie w górach Sierra. Ważniak z francuskiej prasy złamał sobie rękę, ale oni dzięki Bogu wyszli z tego bez szwanku. On to Robert Capa i mówi, że Barcelona jest cudowna, przypomina mu jego rodzinne miasto, Budapeszt, do którego nie może wrócić, dopóki kraj znajduje się pod jarzmem reakcyjnego reżimu admirała Horthy'ego. Gerda Taro, jego towarzyszką, to z pewnością alemana, jedna z tych młodych wyemancypowanych kobiet, które nie ugięły się nawet przed Hitlerem.

Kiedy ukażą się zdjęcia? – pytają z naciskiem żołnierki. Dziennikarz obiecuje, że się dowie, ale nie od fotografów, którzy właśnie wyruszają w rejon walk; najpierw udadzą się na front w Aragonii, potem zaś do Andaluzji.

Rok po tych zdjęciach w Barcelonie zginęło pierwszych osiemnaście osób pod gruzami budynków zniszczonych ogniem z krążownika Eugenio di

Savoia. Oddziały specjalne rozwiązano, żołnierka wróciła do fabryki. Być może szyje mundury dla Ejército Popular, armii republikańskiej, w której anarchiści mają okazywać posłuch, a dla kobiet nie ma miejsca. W fabryce ludzie nadal słuchają radia, komentują wiadomości, dodają sobie nawzajem otuchy.

Wyobrażasz sobie, że ktoś czyta na głos dziennik z datą 27 lipca 1937 roku. Podają do wiadomości, że Madryt stawia bohaterski opór, choć ze zbrodniczą pomocą niemieckiego i włoskiego lotnictwa wróg dotarł już w okolice Brunete, gdzie doszło do tragicznych wydarzeń. Poległa fotografka, która przybyła z daleka, by uwiecznić walkę hiszpańskiego ludu, a swoją postawą dała taki przykład odwagi, że generał Enrique Líster ukląkł przy jej trumnie, a poeta Rafael Alberti zadedykował wzniosłe słowa towarzysze Gerdzie Taro.

Czy to nie ta, która fotografowała nas na plaży? – wykrzykuje jedna z robotnic. Przyciąga uwagę innych kobiet, które wychodząc z hali, zajęte są rozmową o własnych sprawach. Tak, to właśnie ona. W dzienniku piszą również o „ilustre fotógrafo húngaro Robert Capa querecibió en París la trágica noticia” (O słynnym fotografie Robercie Capie, który w Paryżu otrzymał straszną wiadomość – hiszp.).

Robotnice z fabryki mundurów oniemiały, wzruszają się z powodu wspomnień.

Słońce grzejące w plecy, piasek uwierający w butach, śmiech, gdy któraś zachwiała się nad brzegiem morza, tracąc równowagę od odrzutu broni, ryk radości, kiedy trafiły do celu. I ta cudzoziemka – od razu było wiadomo – *senyoreta* (panienka – hiszp.) o miękkich dłoniach. Przecież mogła zostać w Paryżu i uwiecznić aktorki, eleganckie modelki, a przyjechała, żeby robić zdjęcia właśnie im, gdy uczyły się strzelać na plaży. Podziwiała je, zdawało się również, że nieco im zazdrościła. Teraz poległa jak żołnierz, one zaś harują w fabryce, potem biegną, żeby zdobyć coś do jedzenia, lecz nadal żyją. To niesprawiedliwe. Niech faszyści zdechną w piekle!

DONATO CARRISI

DOM GŁOSÓW

tłum. Anna Osmólska-Mętrak

Wydawnictwo Albatros

Dla dziecka rodzina jest najbezpieczniejszym miejscem na ziemi. Albo najgroźniejszym.

Pietro Gerber starał się nigdy o tym nie zapominać.

– Dobrze, Emilianie. Chciałbyś mi opowiedzieć o piwnicy?

Sześćcioletni chłopiec o bladej, niemal przezroczystej skórze, nadającej mu wygląd widma, milczał. Nawet nie podniósł wzroku znad małej budowli z kolorowych klocków, którą razem wznieśli. Gerber cierpliwie układał kolejne klocki na murze, nie wywierając na dziecku presji. Doświadczenie podpowiadało mu, że Emilian sam powinien znaleźć właściwy moment, by przemówić.

Każde dziecko ma własne tempo, powtarzał zawsze.

Gerber od co najmniej czterdziestu minut siedział w kucki obok chłopca na wykładzinie w barwach tęczy, w pomieszczeniu bez okien na drugim piętrze czternastowiecznej kamienicy przy via della Scala, w samym środku historycznego centrum Florencji.

Od samego początku dobroczynne instytucje florenckie przeznaczyły budynek na to, by „dawać schronienie zagubionym dzieciom”, malcom porzuconym przez rodziny zbyt biedne, żeby utrzymać potomstwo, dzieciom nieślubnym, sierotom i małym, którzy padli ofiarą czynów społecznie niedozwolonych.

Od drugiej połowy dziewiętnastego wieku kamienica pozostawała siedzibą sądu dla nieletnich.

Nieruchomość wydawała się niemal anonimowa pośród przepychu otaczających ją budynków, w jakiś absurdalny sposób skupionych na niewielu kilometrach kwadratowych, co czyniło z Florencji jedno z najpiękniejszych miast świata. Nie można jej było uznać jednak za miejsce podobne do innych z powodu pierwotnego przeznaczenia: wcześniej mieścił się tu

kościół. A także z uwagi na pozostałości fresku Botticellego, przedstawiającego Zwiastowanie Pańskie.

Oraz z powodu pokoju zabaw.

Poza klockami, którymi zajmował się Emilian, były tu rozmaite samochodziki, koparki i ciężarówki, dom dla lalek, kolejka, konik na biegunach, mała kuchenka do przygotowywania wyobrażonych smakołyków oraz najróżniejsze pluszaki. Stał też niski stolik z czterema krzeselkami i przyborami do rysowania.

Służyło to fikcji, bo wszystko na tych dwudziestu metrach kwadratowych miało na celu zamaskowanie prawdziwego charakteru tego miejsca.

Pokój zabaw był w rzeczywistości salą rozpraw.

Jedną ze ścian zajmowało wielkie lustro, za którym ukrywali się sędzia, prokurator oraz oskarżeni i ich obrońcy.

Przestrzeń ta została stworzona, by zapewnić psychiczny komfort małym ofiarom, które proszono o złożenie zeznań w bezpiecznych warunkach. Dla ułatwienia werbalizacji każdy przedmiot znajdujący się w pomieszczeniu został wymyślony i wybrany przez dziecięcych psychologów, aby móc przypisać mu konkretną rolę w opowieści lub interpretacji faktów.

Dzieci często wykorzystywały pluszaki albo lalki, zamieniając się w odgrywanych scenach w swoich oprawców i poddając zabawki takiemu traktowaniu, jakiego same doznały. Niektóre wołały rysowanie od opowiadania, inne wymyślały bajki, wplatając w nie odniesienia do tego, co je spotkało.

Czasem jednak do wyjawienia pewnych rzeczy dochodziło nieświadomie.

Właśnie dlatego z plakatów na ścianach wesołe postacie ze świata fantazji czuwały nad zabawami małych gości wraz z niewidocznymi mikro-kamerami. Każde słowo, gest albo zachowanie były rejestrowane, aby stać się użytecznym dowodem przy wydawaniu wyroku. Pozostawały jednak odcienie, których elektroniczne oczy nie były w stanie zrozumieć. Detale, które zaledwie trzydziestotrzyletni Pietro Gerber potrafił precyzyjnie rozpoznać.

Kontynuując z Emilianem budowę zamku z kolorowych klocków, przyglądał się chłopcu uważnie, w nadziei że uchwyci choćby najmniejszą oznakę otwarcia.

Temperatura w pomieszczeniu wynosiła dwadzieścia trzy stopnie, lampy podsufitowe promieniowały lekką błękitną poświatą, a w tle metronom wystukiwał rytm czterdziestu uderzeń na minutę.

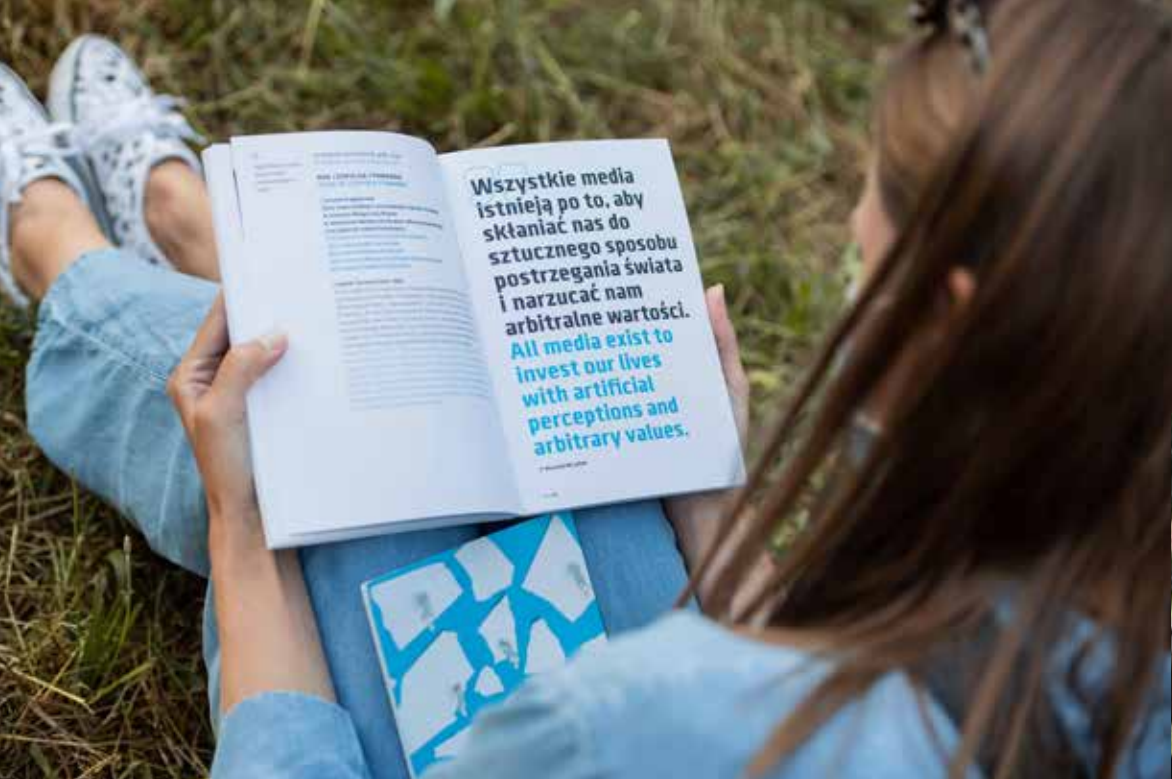
Tworzyło to najkorzystniejszą atmosferę do całkowitego rozluźnienia.

Jeśli ktoś pytał Gerbera, na czym polega jego praca, nigdy nie odpowiadał „psycholog dziecięcy specjalizujący się w hipnozie”. Używał wyrażenia ukutego przez osobę, która wszystkiego go nauczyła, a które najlepiej ujmowało sens jego misji.

Usypiacz dzieci.

Zdawał sobie sprawę, że wielu uważa hipnozę za coś w rodzaju praktyki alchemicznej, mającej na celu kontrolowanie cudzego umysłu. Albo sądzą, że osoba poddana hipnozie traci kontrolę nad sobą i własną świadomością, pozostając we władzy hipnotyzera, który może ją nakłonić do zrobienia czy powiedzenia wszystkiego, czego on zażąda.

W rzeczywistości chodziło po prostu o technikę pomagającą ludziom, którzy się zagubili, w odnalezieniu kontaktu z samym sobą.

2012

Jurij Andruchowycz, Joanna Bator, Rafał Bryndal, Anna Brzezińska, Jakub Ćwiek, Tadeusz Dąbrowski, Rafał Dębski, Andrzej Franaszek, Szymon Hołownia, Jacek Hugo-Bader, Wojciech Jagielski, Ignacy Karpowicz, Tomasz Kołodziejczak, Jacek Komuda, Paweł Konjo, Krzysztof Kuczkowski, Anna Łajkowska, Mikołaj Nowak-Rogoziński, Mieczysław Orski, Lidia Ostałowska, Maciej Parowski, Anna Piwkowska, Filip Springer, Andrzej Stasiuk, Roman Stinzing, Witold Szabłowski, Mariusz Szczygieł, Małgorzata Szejnert, Wojciech Szyda, Wojciech Tochman, Danuta Wałęsa, Dorota Warakomska, Ewa Winnicka, Bohdan Zadura, Marek Zagańczyk

Syfon Studio

2013

Skandynawia i Islandia: Þórarinn Eldjárn, Inger Frimansson, Lotta Geffenblad, Ása Lind, Christer Mjåset, Moni Nilsson, Eiríkur Örn Norðdahl, Yrsa Sigurðardóttir

Andrzej Bart, Joanna Bator, Włodzimierz Bolecki, Tadeusz Cegielski, Beata Chomątowska, Przemysław Czapliński, Piotr Czerski, Mariusz Czubaj, Krystyna Dąbrowska, Grzegorz Jankowicz, Wiktor Jerofiejew, Marek Krajewski, Jarosław Lipszyc, Tadeusz Lubelski, Zbigniew Majchrowski, Marta Podgórnik, Tomasz Różycki, Michał Rusinek, Maciej Sieńczyk, Tomasz Słomczyński, Tadeusz Sobolewski, Andrzej Sosnowski, Filip Springer, Grzegorz Stunża, Wojciech Szatkowski, Kazimiera Szczuka, Piotr Śliwiński, Szczepan Twardoch, Maria Wiernikowska, Ludwika Włodek, Marcin Wroński, Marek Zagańczyk

Beata Czerpak

2014

Rosja: Jelena Czyżowa, Marina Dawidowa, Jelena Gremina, Nikołaj Kolada, Aleksandra Marinina, Walerij Paniuszkin, Nina Popowa, Jarosława Pulinowicz, Władimir Sorokin, Iwan Wyrpajew

Sylvia Chutnik, Jerzy Czech, Przemek Dębowski, Katarzyna Domańska, Agnieszka Graff, Weronika Grzebalska, Magdalena Grzebałkowska, Jacek Hugo-Bader, Dorota Jarecka, Włodzimierz Kalicki, Ignacy Karpowicz, Grzegorz Kasdepke, Anna Karolina Kłos, Małgorzata Knap, Jerzy Limon, David Zane Mairovitz, Adam Michnik, Michał Nogaś, Łukasz Orbitowski, Adam Pomorski, Patrycja Pustkowiak, Wacław Radziwinowicz, Marek Radziwon, Małgorzata Rejmer, Stanisław Rosiek, Anda Rottenberg, Piotr Rypson, Krzysztof Siwczyk, Jerzy Sosnowski, Ziemowit Szczerek, Boel Westin

Anita Wasik 2014 → 2021

2015

Czechy: Petr Blažek, Radka Denemarková, Petra Hůlová, Petr Janyška, Jiří Menzel, Jan Novák, Josef Pazderka, Nikita Petrov, Jaroslav Rudiš, Michael Žantovský, Petr Zelenka

Błażej Brzostek, Wojciech Bonowicz, Leszek Engelking, Magdalena Grzebałkowska, Wioletta Grzegorzewska, Levi Henriksen, Andrzej Jagodziński, Anna Janko, Julia Różewicz, Kama Margielska, Aleksander Kaczorowski, Ewelina Karpacz-Oboładze, Angelika Kuźniak, Hanna Krall, Daniel de Latour, Lech Majewski, Michał Nogaś, Piotr Nestorowicz, Michał Olszewski, Piotr Osęka, Tina Oziewicz, Józef Pinior, Mariola Pryzwan, Paweł Smoleński, Małgorzata Szejnert, Filip Springer, Mariusz Szczygieł, Agnieszka Taborska, Wojciech Tochman, Magdalena Tulli, Mariusz Urbaneł

2016

Izrael: Shira Geffen, Dawid Grosman, Etgar Keret, Dror A. Mishani, Rutu Modan, Yeal Neemen, Dorit Rabinyan, Ela Sidi, Ran Tal, Dani Tracz

Lilian Barreto, Andrzej Bart,
Maciej Zaremba Bielawski, Katarzyna Bonda,
Katarzyna Czajka, Bernadetta Darska,
Karolina Domagalska, Anna Grzegorzczak,
Remigiusz Grzela, Grażyna Jagielska,
Wojciech Jagielski, Maria Zmarz-Koczanowicz,
Marcin Kołodziejczyk, Justyna Kopyńska,
Rafał Kosik, Barbara Krafftówna, Marek Krajewski,
Michał Książek, Angelika Kuźniak,
Cezary Łazarewicz, Elżbieta Manthey, Emil Marat,
Weronika Murek, Michał Nogaś, Andrzej Nowak,
Agnieszka Olek, Robert Piłat., Maciej Płaza,
Eustachy Ryłski, Ąsne Seierstad, Michał Sobelman,
Karolina Szymaniak, Olga Tokarczuk,
Karolina Wigura, Marcin Wilk, Michał Wójcik

2017

Kraje hiszpańskojęzyczne: Manuel Menéndez Alzamora, Javier Zamora Bonilla, Martín Caparrós, Javier Cercas, Javier H. Estrada, Soledad Felloza, Almudena Grandes, Luci Gutiérrez, María Isabel Ferreiro Lavedán, Pau, Claudia Piñeiro, Yoani Sánchez, Aura Xilonen

Stanisław Bereś, Katarzyna Boni, Patrycja Bukalska,
Stefan Chwin, Anna Ciepłak, Maria Dek,
Artur Domosławski, Marta Dzido, Joanna Fabicka,
Grzegorz Gauden, Konstanty Gebert,
Magdalena Grzebałkowska, Mikal Hem, Marek Kochan,
Monika Bień-Königsman, Wojciech Kuczok,
Dagny Kurdwanowska, Aleksandra Lipczak,
Dorota Leszczyna, Magdalena Łazarkiewicz,
Radosław Markowski, Dorota Maślowska,
Ana Matusevic, Adam Michnik, Michał Nogaś,
Marta Orzeszyna, Wojciech Orliński, Sebastian Pawlina,
Marian Pilot, Tomasz Pindel, Aneta Prymaka-Oniszk,
Marek Radziwon, Janusz Sibora, Karolina Sulej,
Maciej Stasiński, Ziemowit Szczerek, Mariusz Szczygieł,
Monika Sznajderman, Wojciech Tochman,
Ed Vulliamy, Patrycja Wanat, Mirosław Wlekły,
Ludwika Włodek, Władystaw Władyka, Ewa Zaleska,
Przemysław Zawrotny, Małgorzata Żerwe,
Jakub Żulczyk

2018

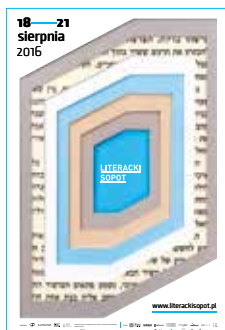
Kraje francuskojęzyczne: Frédérique Bertrand, Ingrid Betancourt, Marie Blondeau, David Camus, Jacques de Decker, Pierre Lemaitre, Bernard Lecomte, Édouard Louis, Virginie Lupo, Alain Mabankou, Jean-François Martin, Olivier Mongin, Florence Noiville, Romain Puértolas, Reynald Secher, Laurent van Wetter, Rémy de Vos

Elisabeth Åsbrink, Paweł Bem, Anna Bikont,
Wojciech Bonowicz, Katarzyna Surmiak-Domańska,
Grzegorz Gauden, Remigiusz Grzela, Aleksander Hall,
Dorota Hartwich, Natalia Fiedorczyk,
Andrzej Franaszek, Paweł Goźliński, Mikołaj Grynberg,
Dorota Karaś, Magdalena Kicińska, Piotr Kieżun,
Jan Maria Kłoczowski, Marcin Król,
Dagny Kurdwanowska, Aneta Kyzioł,
Mary Lou Longworth, Szymon Łucyk, Andrzej Mencwel,
Monika Milewska, Zygmunt Miłoszewski,
Michał Nogaś, Tomasz Pindel,
Marta Perchuć-Burzyńska, Paweł Rodak,
Anda Rottenberg, Zadie Smith,
Małgorzata Sikorska-Miszczuk, Krystyna Skarżyńska,
Olga Stanisławska, Małgorzata Szejnert,
Patrycja Wanat, Marcin Wicha, Ewa Wierzbowska,
Piotr Witwicki, Wiesław Władyka, Łukasz Wojtusik,
Tomasz Wystobocki, Jarosław Zalesiński

2019

Wielka Brytania: Rose Blake, Jan Carson, Alastair Donald, Madeline Grant, Katie Green, Isabel Greenberg, Sarah Hall, Daisy Johnson, Reni Eddo-Lodge, Laura Marcus, James Panton, Sarah Perry

Maciej Zaremba Bielawski, John Boyne,
Eileen Hunt Botting, Barbara Caillot,
Wojciech Chmielarz, Katarzyna Mroczkowska-Brand,
Martyna Bunda, Marta Perchuć-Burzyńska,
Edyta Bystron, Sylwia Chutnik, Monika Coghren,
Jacek Dehnel, Ryszard Derdziński, Joanna Kuciel-Frydryszak, Grzegorz Gauden, Charlotte Gordon,
Paweł Goźliński, Marta Herling, Dorota Karaś,
Aleksandra Karkowska, Piotr Kieżun,
Barbara Klicka, Alicja Urbanik-Kopeć, Anna Krztoń,
Dagny Kurdwanowska, Aneta Kyzioł,
Michał Lachman, Michał Leśniewski,
Antonia Lloyd-Jones, Ntalan Lolkoki,
Jarosław Mikołajewski, Grzegorz J. Nalepa,
Michał Nogaś, Łukasz Orbitowski, Joanna Ostrowska,
Szymon Pindur, Małgorzata Rejmer,
Éric-Emmanuel Schmitt, Małgorzata Semil,
Justyna Suchecka, Maciej Świerkocki,
Natalia Szostak, Marian Turski, Lisa Vargo,
Mateusz Werner, Olga Wiechnik, Ilona Wiśniewska,
Łukasz Wojtusik, Olga Wróbel, Lijia Zhang,
Małgorzata Żerwe

2020

Kanada: Jennifer Baichwal, Steven Cooper, Michael Crummey, Nicolas Dickner, Esi Edugyan, Derrick de Kerckhove, Alexander MacLeod, Andrew McLuhan, Sean Michaels, Patrick deWitt, David Szalay, Madeleine Thien, Tanya Talaga, Miriam Verburg

Anne Applebaum, Maciej Zaremba Bielawski, Paweł Biliński, Marcin Blacha, Martyna Bunda, Bartek Chaciński, Wojciech Charchalis, Daniel Chmielewski, Sylwia Chutnik, Bernadetta Darska, Jakub Ekier, Mirosław Filiciak, Michał P. Garapich, Olga Gitkiewicz, Paweł Goźliński, Aleksander Hudzik, Maciej Jakubowiak, Katarzyna Janowska, Dorota Karaś, Jacek Karczewski, Magdalena Kicińska, Dagny Kurdwanowska, Aaron Lansky, Andrea Lundgren, Mikołaj Łoziński, Stanisław Lubieński, Paulina Małochleb, Dorota Masłowska, Rafał Mikołajczyk, Anna Nacher, Jędrzej Napiecek, Michał Nogaś, Jan Nowak, Joanna Gierak-Onoszko, Agata Passent, Marta Perchuć-Burzyńska, Monika Płatek, Camille Rebetez, Paweł P. Reszka, Adam Robiński, Barbara Sadurska, Justyna Suhecka, Maria Stiepanowa, Marek Sterlingow, Karolina Sulej, Natalia Suszczyńska, Natalia Szostak, Wojciech Szot, Mirosław Tryczyk, Adam Wajrak, Anna Wasilewska, Ilona Wiśniewska, Tomasz Ulanowski, Colin Waters, Łukasz Wojtusik, Urszula Zajączkowska, Małgorzata Żerwe

ŻYCIE
TO POŁĄCZENIE
MAGII
I MAKARONU.
LIFE IS
A COMBINATION
OF MAGIC
AND PASTA.

➤ **Federico Fellini**

Organizacja i produkcja
[Organisation and production](#)
Goyki 3 Art Inkubator
biuro@goyki3.pl

Dyrektorka festiwalu
[Festival Director](#)
Joanna Cichocka-Gula

Koordynatorka festiwalu
[Festival Coordinator](#)
Marta Czarnecka

Zespół festiwalu
[Festival team](#)
Joanna Fryda, Monika Górka, Monika Górka,
Aleksandra Kobiela, Agnieszka Kochanowska,
Aleksandra Książkiewicz, Barbara Lewinska,
Weronika Morawiec, Małgorzata Muraszko,
Magdalena Pierzchała,
Agnieszka Rek-Gornowicz,
Katarzyna Sobczak-Wróblewska,
Marta Szadowiak

Wydawca katalogu
[Published by](#)
Goyki 3 Art Inkubator

Redakcja i korekta
[Editing and proofreading](#)
Agnieszka Kochanowska

Tłumaczenie
[Translation](#)
Juliusz Okuniewski

Fotografka festiwalu
[Festival photographer](#)
Bogna Kociumbas

Projekt graficzny/skład
[Design and typesetting](#)
Anita Wasik

Zdjęcia do katalogu
[Programme's photos](#)
Daria Szczygieł

Sierpień/[August](#) 2021

ISBN 978-83-957319-3-8

www.literackisopot.pl
 www.facebook.com/literackisopot
 www.instagram.com/literackisopot.pl

Zajrzyj na nasz kanał YouTube, gdzie znajdziesz
m.in. filmowe kroniki kolejnych edycji
festiwalu.
[Visit our YouTube channel to watch reports
from different festival editions.](#)

Katalog wydrukowano na papierach
ekologicznych: Nautilus Classic,
który w całości pochodzi z recyklingu,
oraz Crush Corn, do którego produkcji
zostały użyte odpady kukurydziane
i 100% zielonej energii.
[This catalogue has been printed
on eco-friendly paper: Nautilus Classic,
which is produced from 100% recycled fibre,
and Crush Corn, which includes by-products
from corn and is made using
an eco-friendly manufacturing process.](#)

Dofinansowano ze środków Miasta Sopotu
oraz Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa
Narodowego i Sportu pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury

#literackisopot
#literackisopot2021
#goyki3

ISBN 978-83-957319-3-8

9 788395 731938